

ALMANAK
VIR DIE
Ned. Herv. Kerk
VAN
AFRIKA
1935

Hoof-Redakteur Ds. JOH. DREYER, B.A., B.D.

*Uitgegeve vanweë die Algemene Vergadering
van die Nederduits Hervormde Kerk.*

29ste JAAR.

Komm. van Redaksie: Ds. Joh. Dreyer, Hoof-Redakteur;
Ds. T. F. J. Dreyer, Dr. H. P. Wolmarans, Ds. D. E.
Erasmus, Ds. J. J. Prinsloo, G'seun.

Universiteit van die Witwatersrand,
Johannesburg.

Regi

gend

en I

ook

wyse

hulle

baar

dente kan daarvoor in aanmerking kom.

Eksemplare van die Jaarboek is kosteloos verkrygbaar by
die Registrateur, Posbus 1176, Johannesburg.

by boeke

ALMANAK

VIR DIE

Nederduits Hervormde Kerk
van Afrika

1935

Hoof-Redakteur Ds. JOH. DREYER, B.A., B.D.

*Uitgegeë vanweë die Algemene Vergadering
van die Nederduits Hervormde Kerk.*

29ste JAAR.

Komm. van Redaksie: Ds. Joh. Dreyer, Hoof-Redakteur;
Ds. T. F. J. Dreyer, Dr. H. P. Wolmarans, Ds. D. F.
Erasmus, Ds. J. J. Prinsloo, G'seun.

Beskerming teen albei Gebeurlikhede

Sanlam se Familie-inkomstepolis los die probleem van die man met groot familie-verantwoordelikhede en 'n beperkte inkomste op. Twee groot gevare bedreig almal se welvaart en beskerming—totale en permanente ongeskiktheid en dood.

As die polishouer totaal en permanent ongeskik raak, dan maak Sanlam se Familie-inkomstepolis voorsiening vir 'n staking van premies. As die polishouer afsterwe—wanneer die kinders miskien nog op skool is en die vader se verantwoordelikheid groot is—verskaf dieselfde Polis 'n genoegsame maandelikse inkomste aan die familie.

Sanlam se Familie-inkomstepolis verskaf 'n maksimumdekking en skik sy voordele na die behoeftes van die polishouer.

U inkomste is nou genoegsaam vir u en u familie. Wat sal die inkomste van u familie wees as u skielik afsterwe?

S.A.N.L.A.M.

(SUID-AFRIKAANSE NASIONALE LEWENS ASSURANSIE
MAATSKAPPY, BEPERK.)

Hoofkantoor: 28 WAALSTRAAT, KAAPSTAD.

Aan SANLAM, 28 Waalstraat, Kaapstad.

Stuur my asseblief volledige besonderhede van Sanlam se Familie-inkomstepolis.

Naam

Adres

Ouderdom volgende verjaarsdag

Beroep

VOORWOORD.

'n Terugblik op die afgelope jaar 1934 stem tot dankbaarheid tot die Hoof van die Kerk. Die Algemene Kerkvergadering wat in Mei vergader het, gee rede tot blydskap. Daar is vooruitgang te bespeur op allerlei gebied in ons kerklike lewe. Die getal predikante is met drie jonge kragte verryk, terwyl daar nog twee proponente is, wat nog geen werkkring het nie en daar aan die end van die jaar wellig nóg twee bykom. Mag hulle gou die stem verneem: Kom oor en help ons. Met die jongste Algemene Kerkvergadering het dit weer duidelik geword dat ons Kerk al beter en beter haar roeping verstaan om leiding te gee in ons volkslewe. As belydende kerk, wat Christus as haar Hoof en Heer bely, is haar roeping groot en heerlik. Mag die wat in haar arbei genade ontvang om getrou te wees.

Ook in ons volkslewe is daar veel wat in herinnering moet bring die woord: Wees dankbaar. Hoewel nog veel kan verbeter, het ons tog voorspoediger tye. 1934 was besonder met reent geseën. Die sprinkaanplaag is deur Gods genade bestry en tot op sekere hoogte met sukses.

Laat ons glo dat God alle dinge, ook die baie beproewings, wil laat meewerk ten goede vir ons volk. (Rom. 8:28.)

Tot droefheid stem dit, dat een van ons jonge predikante van wie soveel verwag is, n.l. dr. J. Strydom, deur ongesteldheid verplig was om sy bediening neer te lê. Ons bedede is dat God, die Here hom wil herstel, as dit sy wil is en dat Hy hom in sy beproewing 'n God van naby mag wees.

Wat 1935 ons sal bring, weet ons nie. Wat ons wél weet, is dat God regeer en dit is vir hom, wat glo, genoeg om onbesorg die toekoms tegemoet te gaan.

Ons hartelike dank aan almal wat met die Almanak gehelp het, veral ons Administrateur, die heer J. H. H. Janson.

Ons het weer baie portrette en kiekies ontvang, wat te vaag en dof is om blokke van te maak. En dan moet ek sê, dat alleen portrette van historiese persone geplaas kan word.

Mag die genade van onse Here Jesus Christus op ons algar rus.

Ermelo,

14 Oktober 1934.

Joh. Dreyer.

'n Gerieflike Tuisplek
vir ons bevolking
is die

**RESIDENCY
HOTEL** (EIENDOMS)
BEPERK.

185, Schoemanstraat,

Bus 548. PRETORIA. Foon X0103.

Spesiale Eetmale. — Privaat Kamers vir Byeenkomste.
Bus ontmoet alle treine.

INHOUD.

Fees- en Vakansiedae	7
Sons- en Maansverduisteringe 1935	7
Jaargetye 1935	7
Historiese Kalender	9
Die Ned. Herv. Kerk van Afrika, Kommissies	33
do. do. vroeëre predikante	35
do. do. diensdoende predikante	37
do. do. professore	39
do. do. studente	39
do. do. Ringe en Gemeentes	40
Ps. 130. Beryming van Ds. J. J. Kuhn	81
Die Algemene Kerkvergadering van 1934	82
Die Oxford Groep en die A.E.B.	83
Albert Reinhold Fleischack, Joh. Dreyer	88
Die Afrikaners met die Geestelike Swaard Vervolg, S. P. Engelbrecht	90
Ds. J. J. Prinsloo, T. F. J. D.	100
Een en Ander oor die Kerkgesang, Joh. Dreyer	101
Ds. J. J. Kuhn, T. F. J. D.	106
Ps. 13, Beryming van Totius	107
Ps. 69, Beryming van Ds. J. J. Kuhn	108
Sondebelydenis op Bybelse Grond, F. J. Z. Booyesen	110
Johannes Potgieter, Joh. Dreyer	123
Sonde en Verlossing, W. P. J. Poën	124
Optog na die Inwyding van die Kerkgebou van die Ge- meente Johannesburg-Noord	126
Inwyding van die Kerkgebou van die Gemeente Johannes- burg-Noord	127
Ou-Testamentiese Soekligstrale oor Suid-Afrikaanse Kul- tuurstryd-vrae, B. Gemser	128
Joachim Prinsloo, Joh. Dreyer	141
Het Paulus vir Jesus gesien? S. P. van Rensburg	142
Psalm 8, Beryming van Totius	145
Wynand J. L. Opperman, S. P. E.	146
Oorgawe, W. P. J. Poën	147

RHEUMATICURO word aanbe- veel deur Dokters en Apteke

Vra hulle advies omtrent
die analise* in die be-
handeling van

**RUMATIEK,
JIG, LENDEPYN,
HEUPJIG**
en soortgelyke kwale.

Jones'
RHEUMATICURO

* ANALISE

Pot. Iodid.
Pot. Nit.
Pot. Bi-carb.
Suiker.
Ext. Colch. Acet.
Sod. Sal.
Chloroform.
Sacch. Ust.
Water.

Verligting na die eerste paar dosisse.

Pyn bedaar stadigaan. Rus-
tige slaap kom, wat die swak
lewenskrag gou herstel.
Met die behandeling word die
gifsuur wat in die litte en or-
gane is, opgelos, en uit die
sisteem verdrywe.

Lyers wat vir weke bedlêend
is, is gou op die been na hulle
Rheumaticuro gebruik.
Die uitwerking is gou en
seker.

Kry 'n bottel vandag. Apteke
verkoop dit teen 3/6 of pos-
vry van P.K. Bus 938, Kaap-
stad.

FEES- EN VAKANSIEDAE.

Nuwejaarsdag	Dinsdag, 1 Januarie.
Goeie Vrydag	19 April.
Paasmaandag	22 April.
Ryksdag	24 Mei.
Hemelvaartsdag	30 Mei.
Uniedag	31 Mei.
Boomplantdag	7 Oktober.
Presidentsdag	10 Oktober.
Dingaansdag	16 Desember.
Kersdag	25 Desember.
2de Kersdag	26 Desember.

SONS- EN MAANSVERDUISTERINGE IN 1935.

In 1935 sal daar 'n sonsverduistering in Suid-Afrika sigbaar wees nie.

Op 19 Januarie 1935 sal daar 'n totale maansver-
duistering wees wat gedeeltelik in Suid-Afrika sigbaar
sal wees. Die totale verduistering eindig om 6.31 n.m.

Op 16 Julie 1935 sal daar 'n totale maansverduiste-
ring wees wat gedeeltelik in Suid-Afrika sigbaar sal wees.
Die maan sal heeltemal verduister wees as hy ondergaan.

JAARGETYE, 1935.

21 Maart (Dag- en nag-ewening), Herfs begin.
21 Junie (kortste dag), Winter begin.
23 September (Dag- en nag-ewening), Lente begin.
22 Desember (langste dag), Somer begin.

N.B.—Die tye hierbo aangegee is Standaard Tyd vir
Suid-Afrika, soos aangegee deur Poskantoor- en Spoor-
stasieklokke. Hierdie tyd is twee uur later dan Green-
wichtyd; as dit dus 3 n.m. te Greenwich is, is dit 5 uur
n.m. in die Unie van Suid-Afrika.

Die Afslaers op die Plek
in alvier provinsies van die Unie.

Slabbert, Verster & Malherbe, Bpk.

AFSLAERS VAN LEWENDE HAWE.

WOL-, GRAAN- EN PRODUKTE-
MAKELAARS EN KOMMISSIE-AGENTE.

HOOFKANTOOR.

BUS 871.

TELEFOON: 33-5171.

Pimstraat 58 — Johannesburg.

Telegramadres: „VERCO.”

Takke en geassosieerde Firmas

in

Kaapstad — Durban — Vryburg — Kroonstad.

Skryf ons om u naam op ons Lys te plaas sodat u gereeld 'n
vrye nommer van ons Boere Weeklikse Bulletin ontvang wat
elke Saterdag uitgestuur word.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		5, Nuwe Maan, 1.20 v.m. 11, Eerste Kwartier, 6.14 n.m. 19, Volle Maan, 10.36 n.m. 27, Laaste Kwartier, 8.15 v.m.	Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
D	1	Verskyning van die Almanak, 1907.	5 20	7 2
W	2		5 20	7 2
D	3		5 21	7 2
V	4		5 21	7 2
S	5		5 22	7 2
S	6	Inswering van Pres. M. W. Pretorius, 1857. Die Vierkleur te Potchefstroom gehys, 1857.	5 23	7 3
M	7	Ds. L. E. Brandt te Niezyl georden, 1901.	5 24	7 3
D	8	Dr. J. J. Strydom op Zwartuggens georden, 1932.	5 25	7 3
W	9	Ds. D. P. Ackerman te Wakkerstroom bevestig, 1875. Ds. P. v. Drimmelen te Pietersburg bevestig, 1915. Ds. S. Vermooten te Pretoria bevestig, 1926.	5 26	7 3
D	10	Stigting van die Gereformeerde Kerk, 1859.	5 26	7 3
V	11	Ds. A. J. Barger te Bovensmilde georden, 1914.	5 27	7 3
S	12	Ds. J. J. Kuhn te Zwartuggens bevestig, 1916.	5 27	7 3
S	13		5 28	7 3
M	14	Die Kerk van Wolmaransstad ingewy, 1911.	5 29	7 3
D	15		5 30	7 3
W	16		5 31	7 3
D	17	Ds. P. J. J. Venter te Klerksdorp bevestig, 1930.	5 32	7 3
V	18	Eerste Gekomb. Kerkverg. aan die Kaap gehou, 1746.	5 33	7 3
S	19		5 34	7 3
S	20		5 35	7 3
M	21	Die Gemeente Rustenburg gestig, 1850. Dr. H. C. M. Fourie te Erasmus georden, 1911.	5 35	7 3
D	22	Ds. C. H. Rautenbach te Erasmus georden, 1927.	5 36	7 2
W	23		5 37	7 2
D	24	Ds. J. J. Prinsloo te Krugersdorp bevestig, 1920.	5 38	7 2
V	25		5 38	7 1
S	26		5 39	7 1
S	27	Ds. A. J. Begemann te Pretoria bevestig, 1861.	5 40	7 1
M	28		5 41	7 0
D	29		5 41	7 0
W	30		5 42	7 0
D	31		5 43	6 59

WOLF BROS

44, St. George straat,
voorheen van
34, Adderley straat,
Kaapstad.

HORLOSIES

GRATIS
GESKFNK van 'n
Burmasiwer Hor-
losieketting en
kleinood aan elke
koper wat geld
saam met bestell-
ing vir 'n horlosie
stuur.

PRYS
30/-
met 'n Waarborg
van 25 jaar

MESELFDE HORLOSIE
met nie-magnetiese
binnewerk 35/-
in massiewe silwerkas 30/-

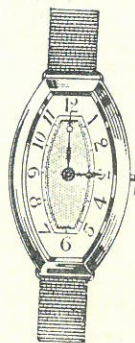
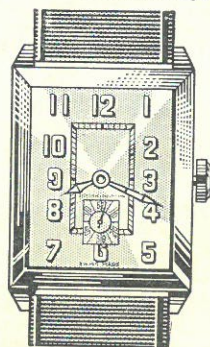
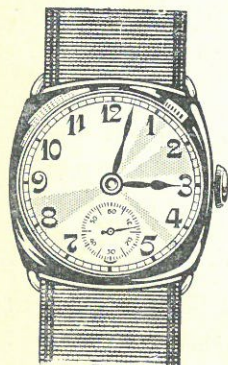

Gemaak in Twee
Groottes.
Stof-en
Waterdigte
Skroef...

Herstelling van Horlosies

Waarom sou u geld onnodig
uitgee? Stuur u ou horlosie
na ons toe. Ons sal u 'n
goeie prys daarvoor aan-
bied as gedeeltelike ver-
effening van die koste van
'n nuwe.

Skrif om Geillustreerde katalogus No. 161 (3000
afbeeldings) van Horlosies, Soeweniers en ander
Juwelierswerk, Leer-en Lukse-artikels. POSVRY

NUWE FATSOENE IN POLSHORLOSIES.

No. 1068.— Stofdig
en Skokproef, 15-
Juweel-Lever, in Sil-
veroid-Kas, teen 50s.
Silwer of 18kt.Goud-
Gevul van 80/-.
Radium-Wysterplaat
en -Wysters 10/-
ekstra. — Gewaar-
borg vir 20 jaar.

Spesiaal goedkoop lyn vir Kinders, Ver-
kroomde Kas, Radium-Wysterplate, teen
12/6.

No. 3788.— 15-Ju-
weel-Lever Silver-
oid-Kas, teen 40/- en
hoër.
Silwer-Kas teen 60/-
en hoër.
18kt. Goud-Gevul
teen 70/- en hoër.
Radium-Wysterplaat
en -Wysters 10/-
ekstra.
Gewaarborg vir
25 jaar.

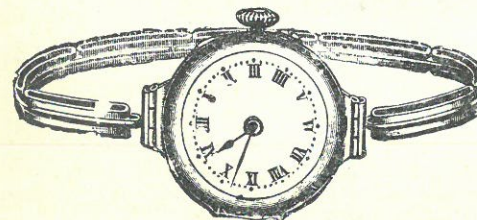
N. 674.—DIE NUUTSTE STYL POLSHORLOSIE

Voorsien van
Fraai Sy-Band.
Lever-Beweging,
Verkroomd, teen
£3.10.0, £4 en
hoër.
Soliede Goud teen
£5, £6, £8, £10 en
hoër.

Algar
Gewaarborg.

WOLF Bros.

44, St. Georgestraat,
voorheen van
34, Adderleystraat,
Kaapstad.

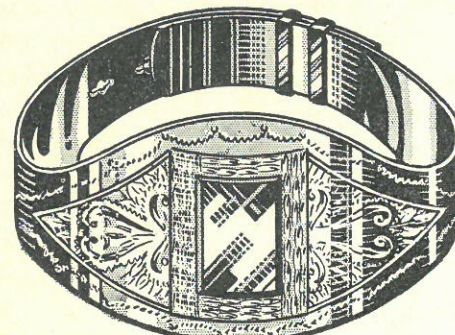

UITTREKBARE POLSOORLOSIES.
Solied Goud, £6, £8 en hoër. Geroilde Goud,
70/. en hoër. Almal gegarandeer.

8/6

NUWE ARMBANDE.
Die Nuutste Mode.

8/6

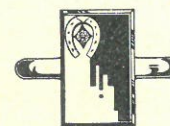

Pas om enige pols, pragtig met die hand ge-
graveer, met plek vir voorletters.

Pryse: Chroomvernikkel 8/6
Goldoid 10/6
Oorgeblaasde Goud van 18 kt. 15/6
Soliede Silwer 15/6

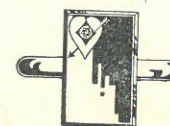
Soliede Goud 25/, 35/, 50/ en hoër.

KOSTELOOS Voorletters Gegraveer. **KOSTELOOS**

?

1100

1097

DIE NUUTSTE TABLETRINGE
Beset met Diamant in hoekie, verskillende
ontwerpe.

Soliede Goud, 40/-, 50/-, 60/- en duurder.
Ander, ligter fabrikaat, vanaf 12/6 elk.

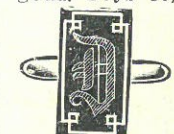

No. 1196
Gegraveerde
Tabletringe, ver-
skillende patrone,
soliede Goud.
Prys 21/

Katalogus No. 161
Posvry.

No. 1203.— Tablet-
ringe, beset met
diamant en gegrave-
veer, verskillende
modelle, soliede
goud. Prys 30/.

No. 1031.— Tablet-
ring van 'n nuwe
model met enige
voorletter daarop
gegraveer. Goud
van 9 kt. 30/ en
40/. Goud van 18
kt. 60/ en 70/.

No. 951. — Gewone
Tabletring met
enige voorletter
daarop gegraveer,
9 kt. Goud. 25/
en 30/; 18 kt.
Goud, 50/ en 60/

Dag van die		MAANSVERANDERINGS.	Sons	
Week	Maand		opg. ond.	
			Spoorweg- tyd.	
		3, Volle Maan, 3.00 n.m. 10, Eerste Kwartier, 3.16 n.m. 18, Nuwe Maan, 2.44 n.m. 26, Laaste Kwartier, 4.08 n.m.		
V	1	Die Kerk van Eendracht ingewy, 1919.	v.m. 5 44	n.m. 6 59
S	2		5 44	6 58
S	3		5 45	6 57
M	4		5 45	6 57
D	5	Ds. H. P. Wolmarans te Pietersburg bevestig, 1927. Die Kerk van Heilbron ingewy, 1916	5 46	6 56
W	6		5 47	6 56
D	7		5 48	6 55
V	8		5 49	6 55
S	9		5 50	6 54
S	10		5 50	6 53
M	11	Ds. M. J. Goddefroy te Lage-Zwaluwe georden, 1877.	5 51	6 52
D	12	Ds. C. W. du Toit oorlede, 1932.	5 52	6 51
W	13		5 52	6 51
D	14		5 53	6 50
V	15		5 53	6 49
S	16	Ds. L. E. Brandt te Johannesburg bevestig, 1908.	5 54	6 49
S	17		5 54	6 48
M	18	Martin Luther oorlede, 1546.	5 55	6 47
D	19		5 56	6 47
W	20	Die Gemeente Ventersdorp gestig, 1892.	5 57	6 46
D	21		5 58	6 45
V	22	Die eerste Kerk van Pretoria ingewy, 1857. Ds. P. Smit te Losberg georden, 1930.	5 58	6 44
S	23	Die Vierkleur te Pretoria gehys, 1857.	5 59	6 43
S	24	Die Kerk van Pötschefstroom ingewy, 1866.	5 59	6 43
M	25	Ds. Jac. v. Belkum te Varik georden, 1877. Die Kerk van Pretoria ingewy, 1905.	6 0	6 42
D	26		6 0	6 41
W	27	Amajuba 1881. Die Gemeente Johannesburg gestig, 1895. Ds. W. J. Kemp op Louis Trichardt georden 1932.	6 1	6 40
D	28	Ds. P. W. v. Drimmelen in Humpata oorlede, 1919.	6 2	6 39

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
			Spoorweg- tyd.	
		5, Nuwe Maan. 5.20 v.m. 12, Eerste Kwartier, 12.23 n.m. 20, Volle Maan, 4.46 v.m. 27, Laaste Kwartier, 11.5 n.m.		
V	1	Ds. J. J. Prinsloo, Gz., te Johannesburg georden, '30.	v.m. 6 2	n.m. 6 38
S	2		6 3	6 37
S	3		6 3	6 36
M	4		6 4	6 35
D	5	Hoeksteen van die Kerk van Ermelo gelê, 1910.	6 4	6 34
W	6		6 5	6 33
D	7	Ds. P. W. van Drimmelen te Zeerust georden, 1907. Ds. A. R. Smit te Pietermaritzburg bevestig, 1925.	6 5	6 32
V	8		6 6	6 31
S	9		6 7	6 30
S	10		6 7	6 29
M	11		6 8	6 28
D	12		6 8	6 27
W	13		6 8	6 26
D	14		6 9	6 25
V	15		6 9	6 24
S	16		6 10	6 23
S	17		6 10	6 22
M	18		6 11	6 21
D	19		6 11	6 20
W	20	Ouderl. A. Rocher van Ventersdorp oorlede, 1912.	6 12	6 19
D	21	Ds. A. J. G. Oosthuizen te Germiston georden, 1924.	6 12	6 18
V	22		6 13	6 17
S	23		6 13	6 16
S	24		6 14	6 15
M	25	Die Kerk te Potgietersrust ingewy, 1924.	6 14	6 13
D	26	Ds. M. J. Goddefroy te Middelburg bevestig, 1905.	6 15	6 12
W	27		6 15	6 11
D	28	Die Kerk van Ventersdorp ingewy, 1913.	6 16	6 10
V	29	Ds. Jac. P. van den Berg te Nylstroom bevestig, 1930.	6 16	6 9
S	30		6 17	6 8
S	31	Ds. J. D. Storm op Zwartuggens georden, 1934.	6 17	6 7

Afgewerkte Senuwees verwoes die lewe

HART- EN MAAGFUNKSIES BELEMMER.

TEWYTE aan die spanning van die hendaagse lewe is dit baie maklik vir 'n ligte graad van „Senuwees” om 'n Algehele Senuwee instorting (Nervous Breakdown) teweeg te bring. Wanneer die Sentrale Senugestel eers die spanning van kommer en oorwerk begin voel, dan ontwikkel daar gewoonlik Prikkelbaarheid, Hartkloppings, Verlies van Eetlus en Verstoorde Slaap.

SENUWEE-INSTORTING (Nervous Breakdown).

kan baie skielik voorkom. Die slagoffer is onbekwaam om ander mense te ontmoet, bewe vreeslik baie, is onbekwaam vir werk, kan nie eet of slaap, terwyl die vrees vir kranksinnigheid 'n baie erge verskynsel is.

DIE DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER

is die allerbeste Senuweemiddel vir alle gevalle van Senuwee-Instorting, Senuwee-Uitputting en Senusiekte (Neurasthenia). Dit besit die wonderbaarlike krag om die Senuwees beide te kalmeer en te versterk.

DIE MAAG. Teyte aan die verswakking van die Simpatieke Senugestel asook van die Maagsenuwees is die Maag onbekwaam om die Spysvertering behoorlik te verrig, en 'n Gebeef oor die Maag is 'n bekende verskynsel. Die DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER verrig wonderwerke in gevalle van Senuweeagtige Slegte-Spysvertering.

DIE HART. Senuweeagtige Hartaanvalle is 'n vry algemene klagte. Winde en Ongereëde Senuwees is dikwels die oorsaak van Hartverlamming. Tesame met 'n Ligte Aand-Diëet, sal die DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER die Hartsenuwees kalmeer en die luer deur 'n beproefde tydperk heen aanhelp.

DIE INGEWANDE. Langdurige Senuwee-Uitputting is die oorsaak van Verswering in die Maag en Klein-Ingewande. Hardnekkige Hardlywigheid word veroorsaak deur die gedeeltelike verlamming van die Ingewande. Die DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER is 'n uitstekende toniek en versterkmiddel vir die Ingewande. Dit moet selfs vir die „twyfelars en ongelowiges” aan medisyne die moeite werd wees om te trag om hierdie oorsake van kroniese ongesondheid te voorkom.

'N GEVAL. Mevr. F. K. Henderson, Grahamstown, ouderdom 47, verklaar: „Ek het aan „Senuwees” gely sedert die geboorte van my jongste kind—20 jaar gelede. Dinge het tot 'n punt geloop 3 jaar gelede toe ek 'n Instorting (Breakdown) gehad het. Warm en koue gloede het deur my hele liggaam geril en ek het gevoel asof ek waansinnig word deur die verlies van slaap. Die DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER het 'n onmiddellike verbetering aangebring in my gesondheid,—nou eet en slaap ek eersteklas en ek hoop dat ek ongesondheid vir goed agtergelaat het.” (Vertaal uit die Engels.)

PRYS. Die DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER kos 5/6 per bottel. Diegene wat 'n uitgebreide kursus nodig het, moet ses bottels teen 30/. koop. Verkrygbaar van alle aptekers in Suid-Afrika.

Senuweeagtige Hartaanvalle
kan voorkom word.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ind.
		3, Nuwe Maan, 8.38 n.m. 10, Eerste Kwartier, 7.56 v.m. 18, Volle Maan, 3.38 n.m. 26, Laaste Kwartier, 6.17 v.m.	Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
M	1	Stigting Teologiese Fakulteit te Pretoria, 1917. Dr. J. H. Greyvenstein, Hoogleraar te Pretoria, 1917. Dr. S. P. Engelbrecht, Hoogleraar te Pretoria, 1921. Ds. W. P. J. Poën te Potchefstroom bevestig, 1926.	6 17	6 6
D	2		6 18	6 5
W	3		6 18	6 4
D	4		6 19	6 3
V	5		6 19	6 2
S	6	Aank. v. Riebeeck in Tafelbaai 1652; Gemeente Christiesmeer gest. 1892.	6 20	6 1
S	7		6 20	6 00
M	8	Die Kerk van Nylstroom ingewy, 1922.	6 21	5 59
D	9	Ds. L. E. Brandt te Pietersburg bevestig, 1904.	6 21	5 58
W	10		6 22	5 57
D	11	Ds. J. J. Prinsloo te Standerton bevestig, 1919.	6 22	5 56
V	12	Die Kerk van Bronkhorstspuit ingewy, 1913.	6 23	5 55
S	13	Oud. M. J. Prinsloo van Witfontein oorlede, 1892.	6 23	5 54
S	14	Ds. P. W. Venter te Volksrust georden, 1929.	6 24	5 53
M	15	Hoeksteen van die ou Kerk van Ventersdorp gelê, '93.	6 24	5 52
D	16		6 24	5 51
W	17	Ds. M. J. Goddefroy emeritus, 1917.	6 25	5 50
D	18		6 25	5 49
V	19	Die eerste Kerk van Potchefstroom ingewy, 1851. Ds. T. F. J. Dreyer te Standerton georden, 1924.	6 25	5 48
S	20	Hoeksteen van die Kerk op Chrissiesmeer gelê, 1892.	6 26	5 47
S	21	Ds. G. W. Smits te Rustenburg bevestig, 1861. Ds. N. J. v. Warmelo oorlede, 1892.	6 26	5 46
M	22	Eerste Kerk van Middelburg ingewy, 1876. Ds. S. J. Strydom te Makwassie bevestig, 1919. Ds. J. J. Prinsloo te Rustenburg bevestig, 1922. Ds. F. J. Z. Booysen te Trichardsfontein bevestig, '32.	6 26	5 45
D	23	Die Kerkraad op Witfontein wil nie verenig nie, '86.	6 27	5 44
W	24	Oud. F. G. Wolmarans van Potchefstroom oorlede, '72.	6 27	5 44
D	25	Protes van die Hervormers te Spiers, 1529—vandaar Protestante.	6 28	5 43
V	26	Eerste Kerk van Rustenburg ingewy, 1851.	6 28	5 42
S	27		6 29	5 41
S	28	Ds. J. P. v. d. Berg te Makwassie bevestig, 1934.	6 29	5 40
M	29		6 30	5 39
D	30		6 30	5 39

Kan u 'n Denkbeeld vorm van U Lewe,

Vyf, Tien of Meer Jare in die Toekoms?

Watter mens kan voorspel dat hy 'n sukses van sy lewe sal maak? Maar ernstige, ywerige jongmane en -vroue wat toegerus is met wetenskaplike kennis kan die toekoms met vertroue tegemoet gaan.

DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

sal u met KENNIS, wat u in u lewensloop getrou sal bystaan, toerus. U sal een van die wetenskaplike opgeleides wees wat weerstand sal kan bied teen ekonomiese storms en dreigings, en leiding gee aan die Afrikaner Volk. Beroepe, waarvoor U wetenskaplike opleiding kan geniet, aan die Universiteit van Pretoria:

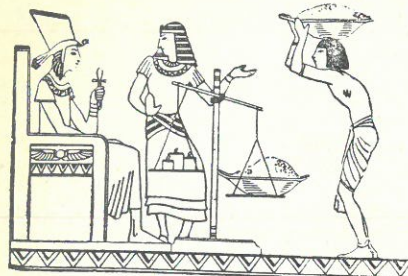
Advokaat—Prokureur
Bankier—Rekenmeester
Sakeman—Predikant
Boer—Landboukundige
Landbou-onderwyser
Landmeter—Argitek
Kwantiteitsopnemer
Veearts
Taalkundige—Opvoedkundige
Huishoudkundige Onderwyser
Staatsamptenare ens. ens.

Die Jaarboek is gratis.

Verdere Besonderhede van

DIE REKTOR,
Universiteit van Pretoria,
PRETORIA.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		2, Nuwe Maan, 12.07 n.m. 10, Eerste Kwartier, 12.39 v.m. 18, Volle Maan, 12.04 v.m. 25, Laaste Kwartier, 2.50 n.m.	Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
W	1		6 31	5 38
D	2		6 31	5 37
V	3	Dr. J. H. Greyvenstein te Pretoria bevestig, 1914. Ds. J. G. M. Dreyer te Dullstroom bevestig, 1924.	6 32	5 36
S	4	Ds. A. R. Smit Hulpprediker te Pretoria, 1929.	6 32	5 35
S	5	Ds. A. J. Barger te Johannesburg bevestig, 1918.	6 33	5 35
M	6	Ds. G. W. Smits in Den Haag georden, 1860.	6 34	5 34
D	7	Ds. J. J. Kuhn te Krugersdorp bevestig, 1909.	6 34	5 33
W	8	Prof. Dr. P. J. Muller te Pretoria bevestig, 1904. Die Gemeente Memel gestig, 1915.	6 35	5 33
D	9	Stigting van die Gemeente Soekmekaar, 1931.	6 35	5 32
V	10		6 36	5 32
S	11	Die Kerk van Witbank ingewy, 1929.	6 36	5 31
S	12	Eerste Avondmaalsviering aan die Kaap, 1652.	6 37	5 30
M	13		6 37	5 29
D	14		6 38	5 29
W	15	Die Hervormer uitgekom, 1909. Die Gem. Schweizer Reneke gestig, 1925.	6 38	5 28
D	16	Gemeente Losberg gestig, 1925.	6 39	5 28
V	17		6 39	5 27
S	18		6 40	5 27
S	19		5 40	5 26
M	20	Inwyding van die Kerk op Delmas, 1933.	6 41	5 26
D	21	Ds. G. E. Alers te Germiston bevestig, 1921.	6 41	5 25
W	22		6 42	5 25
D	23		6 42	5 25
V	24		6 43	5 25
S	25	Ds. C. H. Rautenbach te Pretoria bevestig, 1930.	6 43	5 24
S	26		6 44	5 24
M	27	Aankoms van Ds. v. d. Hoff te Potchefstroom, 1853. Ds. M. M. Grobler te Brakpan bevestig, 1928.	6 44	5 23
D	28	Ds. P. S. Grobler te Krugersdorp georden, 1922.	6 45	5 23
W	29	Ds. G. W. Smits oorlede, 1894. Ds. S. P. Engelbrecht georden, 1921.	6 45	5 23
D	30		6 46	5 23
V	31	Ds. E. S. Mulder te Zwartuggens georden, 1930.	6 46	5 23

Josef was Farao se Graan- makelaar.

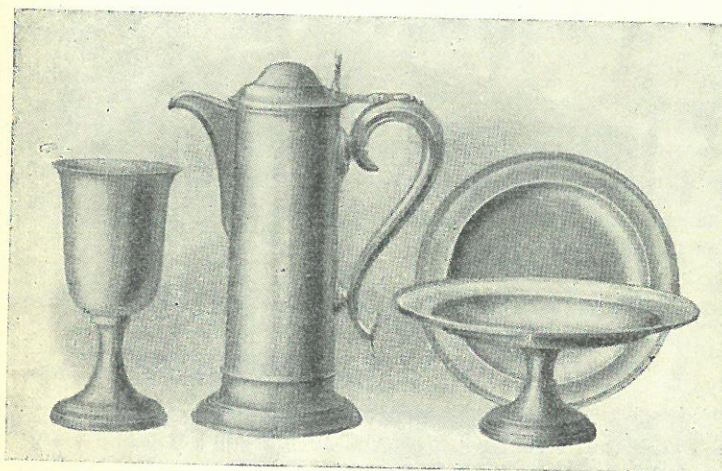
Sinds die vroegste tye was die Graanmakelaar die mees ekonomiese faktor tussen Produsent en Verbruiker. Omdat hy markte en distribusie bestudeer, is sy raad van die grootste waarde.

Op 'n moderne wyse sit ons hierdie ou beroep voort en bewys ons waarde aan almal wat van ons dienste gebruik maak.

Skryf aan ons omtrent Mielies, ens.

KAHN & KAHN, Mielie-makelaars, Johannesburg

NAGMAALSTELLE in „Elkington Plate” of in Silwer.

**J. STERN, 53 Pritchardstraat,
JOHANNESBURG.**

Dag van die		MAANSVERANDERINGS.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
			Spoorweg-tyd.	
		1, Nuwe Maan, 3.22 v.m. 8, Eerste Kwartier, 1.53 n.m. 16, Volle Maan, 7.05 v.m. 23, Laaste Kwartier, 1.26 v.m.		
S	1	Dr. B. Gemser, Hoogleraar te Pretoria, 1926.	v.m.	n.m.
S	2	Die Gemeente Gwelo gestig, 1923.	6 47	5 22
M	3	Oud. G. J. Engelbrecht van Standerton oorlede, 1901.	6 48	5 22
D	4		6 48	5 22
W	5	Ds. Jac. v. Belkum te Rustenburg bevestig, 1891. Uitspraak Hoog Ger. Hof in sake Trichardtsfontein, 1893.	6 49	5 22
D	6	Gemeente Humpata gestig, 1910. Dr. H. C. M. Fourie te Johannesburg bevestig, 1924.	6 49	5 22
V	7		6 50	5 22
S	8		6 50	5 22
S	9		6 51	5 22
M	10	Ds. J. Beyer te Standerton bevestig, 1899.	6 51	5 22
D	11		6 51	5 22
W	12		6 51	5 22
D	13	Die Kerk van Ermelo ingewy, 1910.	6 52	5 22
V	14		6 52	5 22
S	15	Ds. N. J. v. Warmelo te Potchefstroom georden, 1864.	6 52	5 22
S	16	Inwyding Kerk Johannesburg Noord, 1934.	6 53	5 23
M	17		6 53	5 23
D	18	Ds. F. S. du Toit van Ventersdorp oorlede, 1914. Ds. P. J. J. Venter te Lichtenburg georden, 1921.	6 53	5 23
W	19		6 54	5 23
D	20	Komt. Salomon Prinsloo oorlede, 1892.	6 54	5 23
V	21		6 54	5 23
S	22	Ds. D. F. Erasmus te Pietermaritzburg bevestig, 1918.	6 54	5 23
S	23		6 54	5 23
M	24	Oud. J. C. Coetzee van Zeerust oorlede, 1933.	6 54	5 23
D	25		6 54	5 23
W	26		6 54	5 24
D	27	Die gemeente van Vliegpoort gestig, 1931.	6 55	5 24
V	28	Ds. A. J. Begemann emeritus, 1872.	6 55	5 24
S	29		6 55	5 25
S	30		6 55	5 25

„Hier is my geheimpie” —

Ek onthou Parton se Pille sodra ek voel dat ek begin traag word. Ek hou my oog op daardie daaglikse gewoonte, sonder pyn, tog volledig, so nodsaaklik vir 'n mens se welsyn. Ek weet dat ek daarsonder weer sal word net soos ek gewees het, 'n lui, sleg gehumeurde, onbekwame persoon. En ek wil nie vir al die geld ter wêreld weer so word nie.

Daar was 'n tyd dat ek dit moeilik gevind het om soggens vroeg op te staan. Ek kon nou „eenvoudig nie opstaan nie”. Ek weet nou dat ek aan vergiftiging in 'n ligte graad gely het, wat my uiters neerslagtig laat voel het, geestelik sowel as liggaamlik. Ek het opgestaan omdat ek moes. En hierdie toestand het as gevolg gehad dat ek minder gewerk het en my werk sleg gedoen het.

Daardie dae is verby. Ek het hulle agter gelaat toe ek op die Parton-pad na gesondheid en frisheid gekom het. Dit is my geheimpie. Deel saam met my daarin. Maar in ander woorde, probeer Parton se Pille. Oral te koop. 1/6 per bottel van 50 Pille by Aptekers;

Of van Posbus 1032, Kaapstad.

„DIE
PIL
WAT
SAL”

PARTON'S
PURIFYING
PILLE.

„DIE
PIL
WAT
SAL”

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		8, Eerste Kwartier, 6.44 v.m. 16, Volle Maan, 1.15 n.m. 22, Laaste Kwartier, 2.25 n.m. 30, Nuwe Maan, 6.03 n.m.	Spoorweg-tyd.	
M	1		v.m.	n.m.
D	2		6 55	5 25
W	3		6 55	5 26
D	4	Oud-Ouderl. H. C. J. v. Rensburg Zoutpansberg, oorl. 1909.	6 55	5 27
V	5		6 55	5 27
S	6		6 55	5 28
S	7	Die Kerk van De la Rey ingewy, 1928.	6 55	5 28
M	8	Die Gemeente Bloemhof gestig, 1916. Ds. H. P. Wolmarans te Zeerust georden, 1922.	6 55	5 28
D	9	Oud. S. E. Grobler van Zoutpansberg oorlede, 1903.	6 55	5 29
W	10	Kalvyn gebore, 1509.	6 55	5 29
D	11		6 55	5 29
V	12	Senator Ouderling A. D. W. Wolmarans, oorlede 1928.	6 55	5 30
S	13		6 55	5 30
S	14		6 54	5 31
M	15	Verlating van Schoemansdal, 1867.	6 54	5 31
D	16		6 53	5 32
W	17	Oud. J. v. Graan van Ventersdorp oorlede, 1917.	6 53	5 33
D	18	Ds. N. J. v. Warmelo te Heidelberg bevestig, 1868.	6 53	5 34
V	19	Ds. L. G. F. Biccard oorlede, 1900. Ds. E. S. Mulder op Bronkhorstspruit bevestig, 1930.	6 52	5 35
S	20	Ds. L. E. Brandt te Turffontein bevestig, 1930.	6 52	5 35
S	21		6 52	5 35
M	22		6 51	5 36
D	23		6 51	5 36
W	24	Ds. L. G. F. Biccard te Zoutpansberg bevestig, 1875.	6 51	5 37
D	25	Afskeid van Prof. Dr. P. J. Muller van Pretoria, '09.	6 50	5 37
V	26	Kerkorde van de Mist ingevoer, 1804.	6 50	5 37
S	27	Die Prokurasie Kommissie gestig, 1890.	6 49	5 38
S	28		6 49	5 38
M	29	Die gemeente Van der Hoff gestig, 1933.	6 49	5 39
D	30	Ds. N. J. v. Warmelo te Schoemansdal bevestig, 1864.	6 48	5 39
W	31		6 47	5 39

As u 'n sake- of plesierreis wil onderneem, dan
het u betroubare reisadvies nodig.

Die **NASIONALE REISDIENS**

verskaf die oplossing van u reisprobleme
deur die lug, oor land of water.

Die personeel van die

S.A.S.-TOERISTEKANTOOR

nooi u uit om u reismoeilikhede na hulle
te bring. Hulle dienste is gratis en aan al
u vereistes sal voldoen word.

Raadpleeg die

S.A.S.-TOERISTEKANTOOR

op Pretoria, Johannesburg, Kaapstad, Dur-
ban, Bloemfontein, Kimberley, Oos-Lon-
den, Port Elizabeth of Windhoek, alle Sta-
siemeesters ageer as agente.

Hoofkantoor:
JOHANNESBURG.

T. H. WATERMEYER,
Hoofbestuurder.

Wm. F. CARSTENS

BEGRAFNIS-ONDERNEMER.

GEVESTIG 1902.

Vir 32 jaar lank het hierdie ou-gevestigde firma die Publiek
van Johannesburg en die Rand bedien en nog steeds is ons in
staat om aan alle begrafnis-behoeftes te voorsien.

Sluit aan by ons Begrafnis-Genootskap en verseker daardeur 'n
goeie begrafnis in geval van Dood. Bevry uself van kommer
en sorg. Ons neem al die verantwoordelikheid op onself.

Ons hou altyd 'n groot verskeidenheid van kiste in voorraad en
gepoleerde kiste van die beste kwaliteit kan onmiddellik op
aanvraag verskaf word.

Vra om kwotasies vir alle klasse begrafnisse.

Ons is altyd tot u diens —

Bel Sentraal 33-3927 dag en nag.

Centralweg 52 — FORDSBURG.

Takkantoor: Presidentstraat, 273, GERMISTON.

Foon: 51-1742.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		7, Eerste Kwartier, 12.13 n.m. 14, Volle Maan, 9.32 n.m. 21, Laaste Kwartier, 5.49 v.m. 29, Nuwe Maan, 7.48 v.m.	Spoorweg- tyd.	
			v.m.	n.m.
D	1		6 47	5 40
V	2		6 46	5 41
S	3	Ds. Jac. v. Belkum te Heidelberg bevestig, 1903.	6 45	5 41
S	4	Oud. A. Alberts van Humpata oorlede, 1928. Ds. J. G. M. Dreyer te Ermelo bevestig, 1928. Ds. C. S. v. H. Steenekamp op Lichtenburg bevestig, 1934.	6 44	5 42
M	5	Ds. S. P.J. J. v. Rensburg op Eendracht bevestig, '33.	6 44	5 42
D	6		6 43	5 43
W	7		6 42	5 43
D	8	Die eerste Alg. Kerkverg. van die Ned. Herv. Kerk te Rustenburg geopen, 1853.	6 41	5 43
V	9	Ds. M. J. Goddefroy oorlede, 1920.	6 41	5 44
S	10		6 40	5 45
S	11		6 40	5 45
M	12		6 39	5 46
D	13		6 38	5 46
W	14	Oud. F. P. H. Alberts van Humpata oorlede, 1930.	6 38	5 46
D	15	Vertrek van Ds. N. J. v. Warmelo uit Holland naar Suid-Afrika, 1862.	6 37	5 47
V	16	Die Gemeente van Vereeniging gestig, 1913.	6 37	5 47
S	17	Die Kerk van Venterskroon ingewy, 1889.	6 36	5 48
S	18	Ds. A. Lagerwey oorlede, 1898.	6 35	5 48
M	19	Ds. D. v. d. Hoff in Den Haag georden, 1852.	6 34	5 49
D	20	Eerste Doopbediening aan die Kaap, 1653.	6 33	5 49
W	21		6 32	5 50
D	22		6 31	5 50
V	23	Ds. J. v. Arckel eerste predikant aan die Kaap, 1665.	6 30	5 50
S	24	Bloedbad van St. Bartholomeus, 1572. Samekoms van die vergadering onder leiding van Pres. Kruger om kerkkwessies te bespreek, 1891.	6 29	5 51
S	25		6 28	5 51
M	26		6 27	5 51
D	27	In gebruik neem van die Bybel in Afrikaans, 1933.	6 26	5 52
W	28	Slag van Boomplaas, 1848.	6 25	5 52
D	29		6 24	5 52
V	30		6 23	5 53
S	31	Die Lydenburgse Gemeente skei sig van die Herv. Kerk af, 1854.	6 22	5 53

Is HARDLYWIGHEID jou boesemvriend?

INWENDIGE AMBEIE 'N VLOEK VIR DIE MENSDOM.

DIE mensdom het gedurende die laaste jare deeglik bewus geword van die gevare van verwaarloosde Hardlywigheid. Gesiene mediese skrywers het al nadruk gelê op die noodlottige gevolge van beide die misbruik van die geweldige purgeermiddels en die ander uiterste—die opgaar van uitwerpsels met gilstowwe wat elke 24 uur ontlast behoort te word.

SOOS 'N VERSPERDE DAMPOMP.

Die hoof „verskoningspomp” van die liggaam is die Grootderm. Dit is so groot dat dit maklik yslike massas uitwerpsels, water en gas kan opgaar. Gedurende tydperke van Hardlywigheid neem die Bloedstroom alle soorte vergifte op uit hierdie oorlaaide „verskoningspompe”.

Snykundiges en die operasietafel.
Operasies aan die Galblaas en dergelike Ingewandsdele neem daaglik toe.

INTESTONE. Intestone is 'n saamstelling van 7 vrugtes en kruies, 1 groente-ekstrak en 3 chemiese stowwe. Elkeen daarvan het sy eie werk om te doen en tesame word die mees doeltreffende saamstelling gevind vir die bestryding van Hardlywigheid, Selfvergiftiging, Aambeie en Grootdermontsteking.

BEHANDELING. Intestone gee daaglikse opelyf sonder baie purgering. Dit is die beste manier om sulke Ingewandskwale te behandel soos:—Galblaasontsteking, vergrote Lewer, Inwendige en Uitwendige Aambeie en Hoë Bloeddrukking, vererger deur Hardlywigheid.

KENTEKENS. Die bevuiling van die Bloedstroom veroorsaak talryke kentekens wat bes behandel word deur die gereelde gebruik van INTESTONE—soos Slegte Gelaatskleur, Aangepakte Tong, Slegte Asem, Dowwe Hoofpyn, Puisies, Duiseligheid en 'n Swaar Gevoel in die Ledemate.

VAN CAMPSBAAL. 'n Heer skrywe soos volg:—„Ek wil u graag meedeel hoe ek deur die gebruik van INTESTONE bevoordeel is. Ek het nog nooit beter gevoel in my lewe nie en kan nou enigiets eet. Vir jare lank het ek aan Aambeie gely en het baie geld gespandeer op verskillende medisyne en rate. INTESTONE het my die wêreld se goed gedoen en ek voel 'n nuwe mens.”

PRYS. INTESTONE kos 7/6 per groot potjie en 1/9 vir die proefgrootte. Dis nes jam en 'n teelepelvol word geëet met slapensyd. Geen Hardlywige mag hom- of haarself aan die gevolge van Hardlywigheid blootstel nie, terwyl die wetenskap hierdie wondermiddel voorsien het. Van alle aptekers verkrygbaar.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		6, Eerste Kwartier, 5.36 n.m. 12, Volle Maan, 7.04 v.m. 19, Laaste Kwartier, 11.30 n.m. 27, Nuwe Maan, 8.21 n.m.	Spoorweg-tyd.	
S	1		v.m. 6 21	n.m. 5 54
M	2	Ds. D. v. d. Hoff gebore, 1814.	6 20	5 55
D	3		6 19	5 55
W	4		6 18	5 56
D	5		6 17	5 56
V	6		6 16	5 56
S	7		6 15	5 57
S	8	Ds. N. J. v. Warmelo gebore, 1835.	6 14	5 57
M	9		6 13	5 58
D	10		6 12	5 58
W	11		6 11	5 58
D	12	Die Kerk van Vrededorp ingewy, 1908.	6 10	5 59
V	13		6 9	5 59
S	14		6 8	6 0
S	15		6 7	6 0
M	16		6 6	6 0
D	17		6 5	6 1
W	18		6 4	6 1
D	19		6 3	6 1
V	20	Die Huweliks Ordonnansie van de Mist ingevoer, 1804.	6 2	6 2
S	21		6 1	6 2
S	22		6 0	6 2
M	23	Ds. P. W. Ennis te Klerksdorp bevestig, 1905.	5 58	6 3
D	24	Ds. P. J. J. Venter te Zeerust bevestig, 1927.	5 57	6 3
W	25		5 56	6 4
D	26		5 54	6 4
V	27		5 53	6 4
S	28	Die Kerk op Witpoort ingewy, 1912.	5 52	6 5
S	29		5 51	6 6
M	30	Ds. M. J. Goddefroy te Witfontein bevestig, 1887.	5 50	6 6

Vir enigiets op gebied van

BOUMATERIAAL

HEININGMATERIAAL, GRAANSAPPEL, ERT-
APPELSAPPEL, teen die laagste pryse
in Suid-Afrika.

Kry EERS kwotasies van

Hunt, Leuchars & Hepburn,

BEPERK.

H/v. VERMEULEN EN QUEENSTRAAT.

Posbus 635.

Foons 2701-2-3.

PRETORIA.

Telegramme: „Vangpre”.

TAKKE OOR GEHEEL SUID-AFRIKA.

Nederlandse Brand Assuransie Maatskappy „De Salamander” van Amsterdam

Spesiale verlaagde tarief vir Kerk-Eiendomme.

1/3 per £100 vir één jaar.

5/- per £100 vir vyf jaar.

Alle skade veroorsaak deur WEERLIG, gedek, ook
al is daar nie brand nie.

TAYLOR & GEERLING,

Hoofagente.

Pretoria, P.K. Bus 738,

29 Kerkplein.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		5, Eerste Kwartier, 12.21 v.m. 12, Volle Maan, 7.08 n.m. 19, Laaste Kwartier, 6.46 n.m. 27, Nuwe Maan, 7.45 v.m.	Spoorweg-tyd.	
D.	1	Ds. A. Ras op Dullstroom bevestig, 1932.	v.m. 5 49	n.m. 6 7
W	2		5 48	6 7
D	3		5 46	6 7
V	4	Ds. A. J. Barger te Middelburg bevestig, 1919.	5 45	6 8
S	5		5 44	6 8
S	6	Stigting van die gemeente Barberton, 1934.	5 43	6 9
M	7	Oud. D. P. J. v. Schalkwyk van Trichardt oorlede, 1911.	5 42	6 9
D	8		5 41	6 10
W	9	Ds. D. v. d. Hoff oorlede, 1881.	5 40	6 10
D	10	Ds. S. J. Strydom te Krugersdorp bevestig, 1914.	5 39	6 11
V	11	Die Hervormer Ulrich Zwingli gesneue, 1531.	5 38	6 11
S	12		5 37	6 12
S	13		5 36	6 12
M	14		5 35	6 13
D	15	Hoeksteenlegging van die Kerk van Pietersburg, '92.	5 34	6 13
W	16	Afskeidspreek van Ds. Jac. van Belkum met sy emeritaat, 1927.	5 33	6 13
D	17	Ds. S. Vermooten te Zeerust georden, 1915.	5 32	6 14
V	18		5 31	6 14
S	19		5 30	6 15
S	20	Die Kerk van Louis Trichardt ingewy, 1906.	5 29	6 15
M	21	Oud. F. Boshoff van Waterberg oorlede, 1918.	5 29	6 16
D	22	Die Edikt van Nantes herroep, 1685.	5 28	6 16
W	23	Ds. D. F. Erasmus te Ventersdorp bevestig, 1920.	5 27	6 17
D	24		5 26	6 17
V	25		5 25	6 18
S	26		5 24	6 19
S	27	Ds. L. E. Brandt te Vereeniging bevestig, 1923. Ds. P. J. J. Venter te De la Rey bevestig, 1923.	5 23	6 19
M	28		5 22	6 20
D	29		5 21	6 21
W	30	Ds. J. J. Prinsloo te Trichards bevestig, 1909.	5 21	6 21
D	31	Hervormingsdag. Samekoms Komm. N. Herv. en N. Geref. om oor kerkvereniging te handel, 1882. Ds. P. W. Ennis oorlede, 1932.	5 20	5 22

Feluna het 'n prag- tige rekord van prestasie dwars- deur die land.

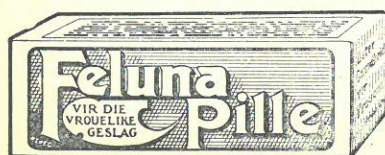
Dit is vandag 'n algemene bekende gesegde onder vrouens. Wanneer dit gebruik word vir die vroulike kwale wat ons die „Feluna gebied” mag noem, het die reinigende, versterkende, genesende vroue-middel, om die minste te sê, 'n merkwaardige uitwerking. Vandaar die baie briewe van waardering wat getuig dat Feluna wel baie meer doen as wat ons beweër.

Vir die jong dogter wat oor die drumpel na vroulikheid gaan en wie se organe ontluk, en ontwikkel tot die volheid van volwassenheid, is bloedarmoede 'n ernstige gevaar. Voed haar bloed met die besondere „yster” wat 'n bestanddeel uitmaak van die Feluna versterkmiddel, en help haar gestel om alle oorspanning wat mag kom, te kan weerstaan.

Huwelik bring sorg en verantwoordelikheid mee, maar die „Felunamoeder” is sterk, gesond en gelukkig. Sy is nie onredelik kortaf of ontevrede nie. Haar werk is vir haar 'n plesier want sy is gesond. Haar kinders beskou haar as 'n ouer suster. Haar omgang met hulle word nie bederwe deur hoofpyne, inwendige pyne en lusteloosheid nie. Sy besiel almal met haar blakende lewenskrag.

Sy is die toonbeeld van Feluna gesondheid.

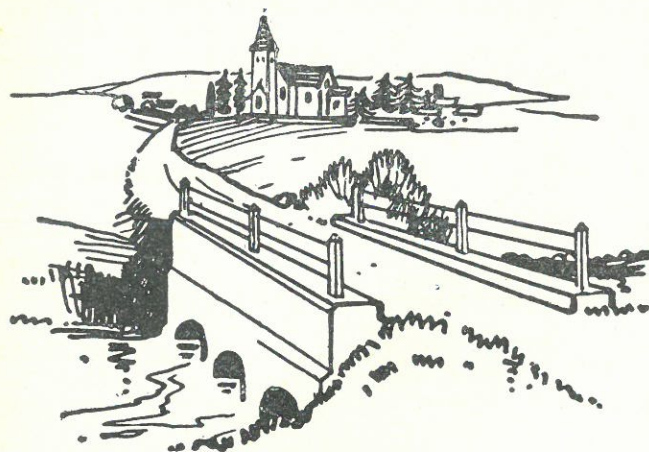
Vra in die kleinste dorpie oor Feluna. Vra enige apteker, enige handelaar. Vra hulle wat hulle vroueklante omtrent hierdie middel sê.

Word orals verkoop teen
3/3 per bottel of 6 bot-
tels vir 18/-, of van P.K.
Bus 731, Kaapstad.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand		opg.	ond.
		3, Eerste Kwartier, 9.38 v.m. 10, Volle Maan, 9.59 v.m. 18, Laaste Kwartier, 2.16 n.m. 26, Nuwe Maan, 6.24 n.m.	Spoorweg- tyd.	
V	1		v.m. 5 19	n.m. 6 23
S	2	Eerste Alg. Kerkverg. Ned. Herv. Kerk te Kaapstad, 1824.	5 19	6 23
S	3	Hoeksteenlegging eerste Herv. Kerk op Christiana, 1876.	5 18	6 24
M	4	Ds. Jac. van Belkum oorlede, 1933.	5 17	6 25
D	5	Naam Ned. Hervormd in die Kaap verander in Ned. Gereformeerde, 1842. Aankoms van Ds. D. v. d. Hoff in Suid-Afrika, 1852.	5 17	6 25
W	6		5 16	6 26
D	7		5 16	6 27
V	8		5 15	6 28
S	9		5 15	6 29
S	10	Martin Luther gebore, 1483.	5 14	6 29
M	11		5 13	6 30
D	12		5 13	6 30
W	13		5 12	6 31
D	14	Ds. W. F. H. Huyzers op Vereeniging bevestig, 1931.	5 12	6 32
V	15	Ds. A. J. Begemann oorlede, 1925.	5 12	6 33
S	16		5 11	6 33
S	17		5 11	6 34
M	18		5 10	6 34
D	19	Hoeksteenlegging van die Kerk te Potgietersrust, 1921.	5 10	6 35
W	20	Die Kerk op Eldoret ingewy, 1921.	5 10	6 36
D	21	Ds. H. D. v. Broekhuizen Predikant van die Hervormde Kerk, 1917.	5 10	6 37
V	22	Die Gemeente Trichardts gestig, 1879.	5 10	6 37
S	23		5 9	6 37
S	24	Hoeksteenlegging van die Kerk van Laeveld, 1924.	5 9	6 38
M	25	Ds. W. P. J. Poën te Pietersburg bevestig, 1922.	5 9	6 39
D	26	Die Kerk van Memel ingewy, 1915.	5 8	6 40
W	27	Die Kerk van Bethal ingewy, 1926.	5 8	6 41
D	28		5 8	6 41
V	29		5 8	6 42
S	30		5 8	6 43

'n Waardige Produk—

Vervaardig in Suid-Afrika
Deur Suid-Afrikaners.

PRETORIA - PORTLAND-SEMENT

ELKE SAK GEWAARBORG.

PRETORIA PORTLAND CEMENT KIE.
Bepk.

Posbus 3811. JOHANNESBURG Tel. „Cement”

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week	Maand	3, Eerste Kwartier, 10.09 n.m. 10, Volle Maan, 3.31 v.m. 17, Laaste Kwartier, 8.24 v.m. 25, Nuwe Maan, 4.53 v.m.	opg. ond.	
			Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
S	1		5 8	6 44
M	2		5 8	6 45
D	3		5 8	6 46
W	4	Die Ned. Geref. Kerk in die S.A.R. gestig, 1866.	5 8	6 46
D	5		5 9	6 47
V	6	Voortrekkersgelofte, 1838.	5 9	6 47
S	7	Die Ned. Herv. of Geref. Kerk gestig, 1885.	5 9	6 48
S	8		5 10	6 49
M	9	Pres. T. F. Burgers oorlede, 1881.	5 10	6 50
D	10		5 10	6 51
W	11		5 10	6 51
D	12	Ds. C. W. du Toit emeritus, 1918.	5 10	6 51
V	13		5 11	6 52
S	14		5 11	6 52
S	15		5 11	6 53
M	16	Dingaansdag, 1838. Hoeksteenlegging van die Kerk van Middelburg, 1896.	5 12	6 53
D	17		5 12	6 54
W	18	Die Kerk van Vereeniging ingewy, 1915.	5 12	6 55
D	19		5 13	6 56
V	20		5 13	6 57
S	21	Oud-oud. G. J. Z. Helberg van Zoutpansberg oorlede, 1926.	5 13	6 58
S	22		5 14	6 58
M	23		5 14	6 58
D	24		5 14	6 59
W	25		5 15	6 59
D	26	Hoeksteenlegging van die Kerk van Potchefstroom, 1859.	5 15	7 0
V	27		5 16	7 0
S	28	Prof. D. Postma oorlede, 1890.	5 17	7 1
S	29	Die Kerk van Germiston ingewy, 1917.	5 18	7 1
M	30		5 19	7 2
D	31	Die Gemeente Heidelberg gestig, 1865.	5 19	7 2

ORRELS

vir Kerk of Saal.

Meer as 140 pyporrels gelewer en opgerig dwarsdeur die Unie.

Stem en herstelwerk deur gekwalifiseerde personeel.
Spesifikasies en prysopgaaf gratis.

Kerk-Acousticon vir Dowes

(Enigste Agente in S.A.)

*Die Acousticon maak dat dowe lidmate die preek
goed kan hoor.*

Skryf om besonderhede.

COOPER, GILL & TOMKINS (Edm.) Bpk.

JOHANNESBURG. 68 Kleinstraat, Hospitaal-Heuwel.
KAAPSTAD: 42 Loopstraat, ook te DURBAN.

Aan Boere wat beter Vrugtebome wil he!

Vir die afgelope 41 jaar het ons ons deel bygedra
om die Suid-Afrikaanse Vrugtebedryf op 'n ge-
sonde voet te plaas, en gedurende hierdie jare het
elke woord van advies in Afrikaans verskyn.

Waarlik 'n rekord om trots op te wees.

Skryf om pryslys aan:

H. E. V. PICKSTONE

en BROER, Bpk.

P.K. SIMONDIUM, K.P.

Die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika.

Die Algemene Kerkvergadering van die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika kom gewoonlik alle drie jaar bymekaar (Art. 12 van die Kerkwet), en bestaan uit al die diensdoende predikante, en hoogstens twee ouderlinge en een diaken uit elke gemeente, asook die Professore in die Teologie vanweë die Ned. Hervormde Kerk, en die emeriti predikante, beide met adviserende stem (Art. 9). Die laaste Algemene Kerkvergadering is in Mei 1934 gehou.

Die Algemene Kerkvergadering het die volgende be-
noemings gedaan:

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering:

Voorsitter: ds. L. E. Brandt, sek. ds. A. J. G. Oosthuizen.

Visevoorsitter: ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), sek. ds. D. F. Erasmus.

Skriba: ds. A. J. Barger, sek. ds. E. S. Mulder.

Viseskriba: ds. T. F. J. Dreyer, sek. ds. Joh. Dreyer.

Ouderlinge: N. J. Campher, sek. N. Prak, J. A. Wondergem, sek. F. W. C. Buitendag, A. D. W. Wolmarans, sek. J. D. Reyneke, J. P. Prinsloo, sek. B. D. Bierman, P. A. Ras, sek. G. J. Engelbrecht, T. C. J. Erasmus, sek. J. H. Vorster.

Die Finansiële Kommissie:

Ds. L. E. Brandt, ds. A. J. G. Oosthuizen, ds. T. F. J. Dreyer, H. Engelmohr, dr. B. de Loor, voorsitter.

Die Kuratorium:

Ds. L. E. Brandt (sekr.), ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), dr. H. C. M. Fourie, ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen (voorsitter), N. J. Campher, dr. B. de Loor.

Die Kommissie vir die Jeug:

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), ds. W. P. J. Poën, dr. C. H. Rautenbach, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg), ds. E. S. Mulder, ds. S. P. J. J. van Rensburg.

Die Weeshuis-Kommissie:

Ds. L. E. Brandt, ds. P. S. Grobler, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg), ds. W. F. H. Huyzers, mev. B. J. Ockeloën, mev. J. van Melle, F. W. C. Buitendag.

Die Kommissie van Redaksie van „Die Hervormer” en die Almanak:

Ds. T. F. J. Dreyer, Hoofredakteur van „Die Hervormer”.
Ds. D. F. Erasmus, Onder-Hoofredakteur.
Ds. J. J. Prinsloo (G. seun), Sekr. van die Redaksie.
Ds. Joh. Dreyer, Hoofredakteur van „Die Almanak”.
Dr. H. P. Wolmarans.

Die Regskommissie:

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), prof. dr. D. Pont.

Die Vereniging vir die teologiese opleiding:

Ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen, ds. T. F. J. Dreyer, ds. P. J. Smit, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Die Kommissie vir die Erediens:

Prof. dr. B. Gemser, ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), ds. D. F. Erasmus, ds. Joh. Dreyer, ds. J. P. van den Berg.

Die Kommissie vir Arme Blankes en diakonale Armversorging:

Ds. L. E. Brandt, ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen, dr. C. H. Rautenbach, ds. Abr. Ras.

Verteenwoordiger op die Voortrekker-Monument-Kommissie:

Prof. dr. S. P. Engelbrecht.

Verteenwoordigers op die Algemene Dingaansfees-kommissie:

Ds. T. F. J. Dreyer en ds. J. P. van den Berg.

Argivarius:

Prof. dr. S. P. Engelbrecht.

Psalm- en Gesange-berymings Kommissie:

Ds. J. J. Kuhn, prof. dr. B. Gemser, ds. Joh. Dreyer en ds. P. W. Venter.

Kommissie tot Verbetering van die Bybelvertaling:

Dr. H. C. M. Fourie en ds. Joh. Dreyer.

Kommissie vir die Vertaling van die Formuliere en Liturgiese Geskrifte:

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, prof. dr. S. P. Engelbrecht, prof. dr. B. Gemser, ds. S. Vermooten en ds. E. S. Mulder.

Goddefroy-gedenksaal Fonds-Kommissie:

Ds. Joh. Dreyer, dr. H. P. Wolmarans, ds. J. D. Storm en ds. S. P. J. J. van Rensburg.

Kommissie tot Bestryding van Sektariese Geestesstrominge:

Dr. H. P. Wolmarans, ds. Joh. Dreyer, ds. A. Oosthuizen, en ds. W. F. H. Huyzers.

Administrateur:

Mnr. J. H. H. Janson, Posbus 19, Dullstroom. Kantoor: Oranje Nassaustraat, Dullstroom.

Kerklike Publikasies:

Die Almanak, verskyn jaarliks. Prys 1/-.
Die Hervormer. 2/6 Per jaar.

VROEERE PREDIKANTE SEDERT 1853.

(Die eerste predikante onder die Voortrekkers was die Sendelinge Erasmus Smit en Daniël Lindley.)

1853 D. van der Hoff, Potchefstroom 1853, oorlede 1881.

1861 A. J. Begemann, Pretoria 1861, emeritus 1872, oorlede 1925.

- 1861 G. W. Smits, Rustenburg 1861, emeritus 1886, oorlede 1894.
- 1864 N. J. van Warmelo, Zoutpansberg 1864, Heidelberg 1868 (verenig 1885, oorlede 1892).
- 1864 P. A. C. van Heyningen (Lydenburg 1859) onder die Kerkverband van die Ned. Herv. Kerk 1864 (Kroonstad 1866, emeritus 1894, oorlede 1907).
- 1875 D. P. Ackerman, Wakkerstroom 1875 (verenig 1885, oorlede 1916).
- 1875 L. G. F. Biccard (Greytown 1861), Zoutpansberg 1875 (verenig 1885, oorlede 1900).
- 1876 J. C. de Vries (Hulpprediker, Sutherland 1870, Du Toitspan 1873), Zeerust 1876 (Laingsburg 1884, emeritus 1894, oorlede 1906).
- 1876 H. S. Bosman, Pretoria 1876 (verenig 1885, emeritus 1926), oorlede 1933.
- 1883 C. W. du Toit (Hanover 1869, Pearston 1875, Kruisvallei 1876), Potchefstroom 1883, emeritus 1918, oorlede 1932.
- 1887 M. J. Goddefroy (Lagezwaluwe 1877, Ijsselmonde 1880, Achlum 1882), Pretoria c.a. 1887, Middelburg 1905, emeritus 1917, oorlede 1920.
- 1891 Jac. van Belkum (Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1889), Rustenburg 1891, Heidelberg 1903, emeritus 1927, oorlede 1933.
- 1895 A. Lagerwey (Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889), Heidelberg c.a. 1895, oorlede 1898.
- 1896 C. Spoelstra (Zoederwoude 1894), Pretoria c.a. 1896 (Ned. Herv. verlaat 1897, Heino 1899, eervol ontslaan 1904, oorlede 1918).
- 1898 J. Beyer (Lemele 1881, Ijsselmuide 1883, Hierden 1886, Harderwijk 1888, Eemnes Binnen 1890), Zeerust 1898, Standerton 1899 (naar Holland terug 1900, Neunen 1905, emeritus 1907, oorlede 1929.)
- 1899 A. Murray (Standerton 1876, Jacobsdal O.V.S. 1880), Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904, emeritus 1921, oorlede 1930.

- 1904 Prof. Dr. P. J. Muller (Steenwijkerwold 1879, Wolsum 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Hoogleraar te Amsterdam 1890, Haarlem 1896), Pretoria 1904, emeritus 1909, oorlede 1922.
- 1905 F. S. du Toit (Nu-Bethesda 1886, Hugenate-Gedenkskool 1889), Ventersdorp c.a. 1905, oorlede 1914.
- 1905 P. W. Ennis (Ermelo 1886), Klerksdorp 1905, emeritus 1929, oorlede 1932.
- 1907 P. W. van Drimmelen, Zeerust 1907, Pietersburg 1915, oorlede 1919.
- 1907 C. J. L. Ruysch van Dugteren (Oosterland 1904), Pretoria 1908, bediening neergelê 1911, oorlede 1918.
- 1908 K. T. van den Heever (Christiana 1899), Makwassie 1908, Ventersdorp (N.H. of G.K. 1915).
- 1914 S. J. Strydom, Krugersdorp 1914, Makwassie 1919, eervol ontslaan 1928, Krugersdorp-Weeshuis 1928.
- 1917 H. D. van Broekhuizen, Teol. Dr. (Pretoria 1898, Kuilsrivier 1902, Pretoria 1906), Pretoria 1917, eervol ontslaan 1925.
- 1918 P. J. Ebersohn (Wolmaransstad 1916), Lichtenburg 1918, Germiston 1920 (Roodepoort by N.H. of G.K. 1920).
- 1921 G. E. Alers (Haulerwijk 1914, Monnikendam 1917), Germiston 1921, Lichtenburg 1923, Gwelo 1930, terug na Holland 1932.
- 1925 A. R. Smit, Pietermaritzburg 1925, eervol ontslaan 1928. Ned. Herv. Kerk verlaat 1932.
- 1932 J. J. Strydom, Teol. Dr., Zwartuggens 1932, eervol ontslaan 1934.

DIENSDOENDE PREDIKANTE OP 31 OKTOBER 1934.

- 1904 L. E. Brandt (Niezijl 1901), Pietersburg 1904, Johannesburg 1908, Vereeniging c.a. 1923, Kensington Turffontein, 1930.

- 1909 J. J. Kuhn, Krugersdorp 1909, Lichtenburg 1913, Zwarttruggens 1916, Germiston 1929.
- 1909 J. J. Prinsloo, Trichards 1909, Bethal 1915, Standerton 1919, Krugersdorp 1920, Rustenburg 1922.
- 1911 H. C. M. Fourie, Teol. Doct., Erasmus 1911, Johannesburg 1924, Groot Marico 1930.
- 1915 S. Vermooten, Zeerust 1915, Potchefstroom 1919, Pretoria 1926.
- 1918 A. J. Barger (Bovensmilde 1914), Johannesburg 1918, Middelburg 1919.
- 1920 D. F. Erasmus (Pietermaritzburg 1918), Ventersdorp 1920.
- 1921 P. J. J. Venter, Lichtenburg 1921, Delarey 1923, Zeerust 1928, Johannesburg 1929, Klerksdorp 1930.
- 1922 P. S. Grobler, B.A., B.D., Krugersdorp 1922.
- 1922 H. P. Wolmarans, M.A., Teol. Doct., Zeerust 1922, Pietersburg 1927.
- 1922 W. P. J. Pöen (Hulpprediker Durban 1920), Pietersburg 1922, Potchefstroom 1926.
- 1924 A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D., Germiston 1924, Heidelberg 1926.
- 1924 T. F. J. Dreyer, B.A., B.D., Standerton 1924.
- 1924 J. G. M. Dreyer, B.A., B.D., Lydenburg 1924, Ermelo c.a. 1928.
- 1927 C. H. Rautenbach, M.A., B.D., Ph.D., Erasmus 1927, Pretoria 1930.
- 1928 M. M. Grobler, B.A., B.D., Brakpan 1928.
- 1929 P. W. Venter, B.A., B.D., Volksrust 1929.
- 1930 J. P. van den Berg, B.A., B.D., Waterberg 1930, Makwassij 1934.
- 1930 P. Smit, B.A., B.D., Fochville 1930.
- 1930 J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Johannesburg 1930.
- 1930 E. S. Mulder, B.A., B.D., Zwarttruggens 1930, Erasmus 1931.
- 1931 W. F. H. Huyzers, B.A., B.D., Vereeniging 1931.
- 1932 W. J. Kemp, B.A., B.D., Louis Trichardt 1932.
- 1932 F. J. Z. Booysen, B.A., B.D., Trichardts 1932.
- 1932 A. Ras, B.A., B.D., Dullstroom c.a. 1932.

- 1933 S. P. J. J. v. Rensburg, B.A., B.D., Eendracht 1933.
- 1934 J. D. Storm, B.A., B.D., Zwarttruggens 1934.
- 1934 C. S. v. H. Steenekamp, B.A., B.D., Lichtenburg 1934.
- 1934 G. C. Coetzee, B.A., B.D., Delarey, c.a. 1934.

TEOLOGIESE PROFESSORE AAN DIE UNIV.,
PRETORIA.

- Dr. J. H. Greyvenstein, B.A. (Sutherland 1911), Pretoria 1914, Hoogleraar 1917.
- Dr. S. P. Engelbrecht, Hoogleraar 1921.
- Dr. B. Gemser (Lutjegast 1917), Hoogleraar 1926.

PROPONENTE:

- J. J. Engelbrecht, B.A., B.D.
- D. J. van Staden, B.A., B.D.

TEOLOGIESE STUDENTE AAN DIE UNIVERSITEIT
VAN PRETORIA 1934.

Sesde Jaar:

- A. Brandt, B.A., Turffontein.
- L. M. le Roux, B.A., Wolmaransstad.

Vyfde Jaar:

- G. P. J. Grobler, B.A., Zeerust.
- S. P. Viljoen, B.A., Potchefstroom.

Vierde Jaar:

- P. J. L. Bierman, B.A., Middelburg.
- W. M. Wolmarans, B.A., Pretoria.
- J. C. du Plessis, B.A., Delmas.

Derde Jaar:

- P. W. A. Bierman, Middelburg.
- P. J. Booysen, Trichardts.
- C. H. Muller, Bethal.
- A. J. Nolte, Rustenburg.

Tweede Jaar:

- H. Muller, Potchefstroom.
- T. J. van Zyl, Zeerust.

RING VAN POTCHEFSTROOM.

Gemeentes: Potchefstroom, Klerksdorp, Venterskroon, Makwassie, Wolmaransstad, Krugersdorp, Heilbron, Vereeniging, Bloemhof, Losberg, Parys.

Voorsitter: Ds. P. S. Grobler, Krugersdorp.

Sek. Voorsitter: Ds. W. P. J. Poen, Potchefstroom.

Skriba: Ds. P. J. Smit, Fochville.

Sek. Skriba: Ds. W. F. Huyzers, Vereeniging.

Ouderlinge: Nico J. Campher, J. A. du Toit, T. F. J. Dreyer.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poën, Potchefstroom.

POTCHEFSTROOM.

Gestig 1842.

Sieletal: 2500. Ledetal: 1330. Aangeneem: 74. Gedoop: 114. Oorgekom met attestasies: 30. Vertrek met attestasies: 38. Getroud: 23 Pare.

Predikant: Ds. W. P. J. Poën.

Konsulent: Ds. P. J. Smit.

Skriba: A. S. du Toit, Kerkstraat, Potchefstroom.

Kassier: Ph. Malherbe, 351 Krugerstraat P.C.stroom.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poën, Bus 252, Potchefstroom.

Orrelis: Mej. S. Kriegler. *Koster:* John Watt.

Ouderlinge: Th. F. J. Dreyer, H. J. van Heerden, E. A. J. Grimbeek, P. M. Wilmans, P. L. Botha, H. A. Pienaar, P. Bouwer, B. Naudé, M. Wolmarans, J. N. T. Fourie, P. H. Ferreira, J. H. Visser, J. J. P. Viljoen, C. Phillips, P. Groenewald, B. Kruger, A. S. du Toit.

Diakene: J. L. P. Botha, C. van der Merwe, W. Dreyer, J. Looch, C. F. van Zyl, W. Hall, J. Briedenhann, E. van Rooyen, J. D. Smit, H. Viljoen, P. Geldenhuys, J. L. Pretorius, R. van Rooyen, S. Koster, D. J. Wolmarans, J. Redelinghuis, M. Strydom.

Ring van Potchefstroom.

KLERKSDORP.

Gestig 1866.

Sieletal: 1755. Ledetal: 932. Aangeneem: 66. Gedoop: 81. Oorgekom met attestasies: 8. Vertrek met attestasies: 35. Getroud: 12 Pare.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter.

Konsulente: Ds. P. J. Smit en Ds. W. P. J. Poën.

Skriba/Kassier: Nico. J. Campher, Palmietfontein, P.K. Rykaartspas.

Aanvraag vir Doop- en Lidmaatsertifikate aan Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp.

Superintendent van Sondagskole: G. J. Pieterse. Klerksdorp.

Orrelis: Mevr. M. Blom. *Koster:* W. J. P. v. Tonder.

Voorleser: Nico. J. Campher.

Ouderlinge: P. F. Visser, A. A. Pienaar, A. J. van Zyl, R. M. Esterhuizen, G. N. Pieterse, S. I. van Vuren, J. J. L. Terblanche, Nico. J. Campher, D. van der Westhuizen, J. J. van Rensburg, M. P. A. Coetzee, D. J. A. Barnard, J. P. van der Merwe, C. F. Otte, F. G. J. Freislich, G. J. B. Coetzer, H. S. Freislich.

Diakene: K. N. de Kock, N. J. Hurter, P. J. Jonker, J. J. de Lange, H. J. Venter, D. G. Jacobs, J. A. Swanepoel, D. J. de Klerk, W. J. P. van Tonder, P. J. Croukamp, C. J. Oosthuizen, J. J. Swanepoel, J. A. Muller, Jan Rykaart, S. H. du Toit.

VENTERSKROON.

Gestig 1888.

Sieletal: 515. Ledetal: 206. Aangeneem: 6. Gedoop: 15. Oorgekom met attestasies: 4. Vertrek met attestasies: 2. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter.

Konsulent: Ds. W. P. J. Poën.

Skriba: H. M. J. van Vuuren, Vyfhoek, P.K. Vyfhoek oor Potchefstroom.

Ring van Potchefstroom.

Kassier: G. C. J. van Vuuren, Buffelshoek, P.K. Koe-
doesfontein, via Parys.

Superintendent van Sondagskole: W. H. Barnard,
Eigenaarsfontein, P.K. Losberg.

Orrelis: Mevr. P. J. J. Venter.

Koster: P. A. Hattingh.

Voorleser: Ouderling P. L. J. van Vuuren.

Ouderlinge: H. M. J. van Vuuren, P. L. J. van Vuu-
ren, G. H. Grobler, P. A. Lourens, G. C. J. van Vuuren,
D. H. van Biljon, G. Erasmus.

Diakene: P. A. Hattingh, L. M. Pretorius, W. S.
Coetzer, W. H. Barnard, S. G. Schoeman, H. M. J. van
Vuuren.

MAQUASSI.

Gestig 1888.

Sieletal: 1146. Ledetal: 542. Aangeneem: 41. Ge-
doop: 60. Oorgekom met attestasies: 12. Vertrek met
attestasie: 1. Getroud: 9 pare.

Predikant: Ds. Jac. P. v. d. Berg, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. J. J. Venter.

Skriba/Kassier: A. V. Bergh, P.K. Bosmansrust.

Superintendent van Sondagskole: Oud. J. A. du Toit,
Leeuwkop, P.K. Klipsruit.

Koster: J. J. Swanepoel.

Voorleser: Oud. D. J. Fouché.

Ouderlinge: J. A. du Toit, W. J. v. Rensburg, D. J.
Fouché, J. C. Rossouw, P. A. Fouché, D. J. Smith, J. A.
Jonker, P. J. v. Vuuren, G. Labuschagne, J. A. Robbertse,
W. J. A. Bester.

Diakene: F. L. Pieterse, J. F. v. Rensburg, J. J.
Kruger, C. M. Bits, C. A. Gagliano, C. J. Oldewagen, E. G.
de Beer, H. J. Fouché, J. C. Knoetze, J. Pretorius.

Ring van Potchefstroom.

WOLMARANSSTAD.

Gestig 1891.

Sieletal: 558. Ledetal: 380. Aangeneem: 56. Ge-
doop: 48. Oorgekom met attestasies: 14. Vertrek met
attestasies: 11. Getroud: 6 Pare.

Konsulent: Ds. P. S. Grobler.

Skriba: J. H. Steyn, Cyferfontein, P.K. Wolmarans-
stad.

Kassier: J. P. Koekemoer, Kameelboom, P.K. Wol-
maransstad.

Superintendent van Sondagskole: G. S. Rossouw,
Rooibult, P.K. Wolmaransstad.

Orrelis: Mej. E. Roos. *Koster:* B. C. Lottering.

Voorleser: J. H. Steyn.

Ouderlinge: G. P. van Vuren, J. J. Fouché, D. D. van
der Westhuizen, G. Z. J. van Rensburg, J. J. Botma, J. H.
Steyn, J. H. Knoetze, G. S. Rossouw, G. J. Stols, A. J.
Terblanche, J. A. Geldenhuys.

Diakene: J. C. Botes, M. C. v/d. Heever, H. D. Kotze,
J. P. Koekemoer, J. C. Coetzee, J. G. Basson, B. J. Botha,
E. J. Botma, T. E. Kotze, H. J. Kriel.

KRUGERSDORP.

Gestig 1891.

Sieletal: 2775. Ledetal: 1195. Aangeneem: 95. Ge-
doop: 149. Oorgekom met attestasies: 19. Vertrek met
attestasies: 7. Getroud: 22 Pare.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. J. Smit.

Skriba/Kassier: M. J. Redelinghuys, P.K. Sterkfon-
tein, oor Krugersdorp.

Skriba van Registrasie: Mevr. Ds. P. S. Grobler.

Superintendent van Sondagskole: A. L. Steffens,
Lagoisstraat, Krugersdorp.

Orrelis: Mev. M. Grobler. *Koster:* J. Roos.

Voorleser: J. S. Roos.

183 de SW.
Krugersdorp

Ring van Potchefstroom.

Ouderlinge: J. P. Nortje, J. S. Roos, P. H. Nortje, A. J. van den Berg, M. J. Fourie, M. van den Berg, J. Barnard, W. Viljoen, H. Stopforth, J. P. Viljoen, J. Oosthuizen, J. Lindeque, D. J. Fourie, W. Brits, M. C. Alers, G. de Bruin, S. P. Kloppers, D. J. Francis.

Diakene: G. Wissing, L. Nortje, J. Labuschagne, J. de Villiers, P. Oosthuizen, W. Ras, P. Stols, M. J. Redelinghuis, J. Kok, D. J. Kok, T. H. Duvenage, H. Zentgraf, A. J. Harmse, D. van Rensburg, N. M. Prinsloo, J. Schutte, J. F. Bolton, D. Strydom, G. Rautenbach, J. F. Meyer, D. J. Fourie, J. Broodryk, W. J. Stenekamp, W. Stenekamp, M. Swarts, W. J. van den Berg.

HEILBRON.

Gestig 1911.

Sieletal: 238. Ledetal: 149. Aangeneem: 3. Ge-doop: 17. Oorgekom met attestasies: 14. Vertrek met attestasies: 6. Getroud: 3 Pare.

Konsulent: Ds. W. F. Huijzers.

Skriba/Kassier: J. H. Habig, Vredelust, P.K. Heilbron.

Orreliis: Mev. M. Smit. *Koster:* P. Smit.

Voorleser: M. C. Strijdom.

Ouderlinge: F. J. Labuschagne, J. H. Habig, J. C. D. Opperman, W. A. du Toit, M. C. Strijdom.

Diakene: J. I. Broodryk, J. H. Roets, M. J. Herbst, P. J. Smit, J. D. Weilbach, R. Botha.

VEREENIGING.

Gestig 1913.

Sieletal: 1637. Ledetal: 848. Aangeneem: 40. Ge-doop: 41. Oorgekom met attestasies: 15. Vertrek met attestasies: 6. Getroud: 7 Pare.

Predikant: Ds. W. F. H. Huyzers, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. S. Grobler.

Skriba/Kassier: G. van Waart, Zuurfontein, Posbus 155, Vereeniging.

Ring van Potchefstroom.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. F. H. Huyzers, Joubertstraat, Vereeniging.

Orreliis: Mej. T. van Hulsteyn. *Koster:* A. W. Marx. *Voorieser:* Ouderlinge om die beurt.

Ouderlinge: P. D. Jacobs, L. R. G. Marx, J. P. Cronje (F. seun), S. I. W. Marx, J. P. Badenhorst, M. M. Basson, W. Lindeque, D. Greyling, M. P. J. Lindeque, A. W. Marx, J. P. Cronje (T. seun), H. P. Willemse.

Diakene: M. van der Westhuizen, W. Pretorius, A. J. de Bruin, T. F. Cronje (T. seun), P. D. Pretorius, J. J. van Zijl, C. J. van Zijl, B. van Niekerk, C. J. Lubbe, W. Pretorius, G. Greyling, J. N. Brits, C. Burger.

BLOEMHOF.

Junie 1916.

Sieletal: 320. Ledetal: 182. Aangeneem: 8. Ge-doop: 10. Oorgekom met attestasies: 5. Vertrek met attestasies: 2. Getroud: 1 Paar.

Konsulent: Ds. J. van den Berg.

Skriba/Kassier: W. J. L. Opperman, Palmietfontein, P.K. Bloemhof.

Superintendent van Sondagskole: N. Coetzee en J. Lewies, Bloemhof.

Koster: S. Streicher.

Voorleser: Ouderling G. van der Merwe.

Ouderlinge: C. J. Bezuidenhout, D. Bloem, G. P. van der Merwe, N. Coetzee, N. J. Combrink, J. Jacobs.

Diakene: H. Mathews, N. Wiese, J. Botes, I. van Aswegen, H. Pretorius, G. Meyer, W. J. Oppermann.

LOSBERG.

Gestig 1925.

Sieletal: 1030. Ledetal: 585. Aangeneem: 18. Ge-doop: 39. Oorgekom met attestasies: 19. Vertrek met Attestasies: 14. Getroud: 10 Pare.

Predikant: Ds. P. J. Smit, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. W. P. J. Poën.

*Ring van Potchefstroom.**Skriba:* D. J. Bloem, Doornkloof, P.K. Leeudrif.*Kassier:* A. L. Oosthuizen, Cardoville, P.K. Hermina.*Superintendent van Sondagskool:* Ds. P. J. Smit.
Fochville, Transvaal.*Orrelis:* Mevr. Susie Steyn. *Koster:* W. Greef.*Voorleser:* T. P. Pretorius.*Ouderlinge:* F. R. P. Schutte, H. J. Dreyer, J. F. van der Merwe, T. P. Pretorius, A. J. G. Dreyer, H. J. Mienie, G. F. Prinsloo, I. W. Ferreira, J. D. Pienaar, T. F. J. Steyn.*Diakene:* A. J. C. Swamers, L. C. Klopper, J. P. Prinsloo, J. P. Mienie, D. J. Bloem, J. C. Oosthuizen, I. Pretorius, J. Pretorius, G. F. van der Merwe, J. H. Woller, J. Etsebeth.

PARYS.

Gestig 1925.

Sioletal: 427. Ledetal: 228. Aangeneem: 15. Gedoop: 14. Oorgekom met attestasies: 11. Vertrek met attestasies: 4. Getroud: 5 Pare.

Konsulent: Ds. P. J. Smit.*Skriba/Kassier:* N. Prak, P.K. Koedoesfontein, oor Parys.*Orrelis:* Johanna Bezuidenhout.*Koster:* F. Terblanche.*Voorleser:* Ouderling G. H. Grobler.*Ouderlinge:* G. H. Grobler, M. J. L. van der Westhuizen, J. F. Viljoen, D. C. L. Jansen van Vuuren, F. Strydom, N. Prak.*Diakene:* B. J. Erasmus. J. N. Risseuw, D. J. Scholtz, E. R. Cronjé, J. A. Muller en D. L. Becker.

RING VAN ZEERUST.

Gemeentes: Zeerust, Lichtenburg, Ventersdorp, Zwartruggens, Goedehoop, Delarey, Groot Marico, Schweizer Reneke, Mafeking.*Rings Kommissie:**Voorsitter:* Dr. H. C. M. Fourie.*Skriba:* Ds. D. F. Erasmus.*Ouderlinge:* primi: C. L. Engelbrecht, J. H. Snyman, F. Buitendag.*Superintendent van Sondagskole:* F. W. C. Buitendag, Bus 1, Reismierbult.

ZEERUST.

Gestig 1871.

Sioletal: 1397. Ledetal: 809. Aangeneem: 31. Gedoop: 60. Oorgekom met attestasies: 18. Vertrek met attestasies: 36. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Vakant. *Konsulent:* Dr. H. C. M. Fourie.*Skriba/Kassier:* A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust.*Superintendent van Sondagskole:* J. H. Fouché, Kruisrivier, P.K. Zeerust.*Orrelis:* Mej. Margaretha Erasmus.*Koster:* R. J. Benade. *Voorleser:* J. H. Snyman.*Ouderlinge:* J. J. Eksteen, A. S. van Staden, J. A. Oosthuizen, A. S. Meyer, J. W. Viljoen, J. H. Fouché, J. H. Snyman, F. P. van der Merwe.*Diakene:* A. J. Swanepoel, P. H. Coetzee, F. C. Meyer, D. J. Nortjé, L. van Niekerk, R. J. Benade, J. J. Haywood, P. P. van der Merwe, L. J. Erasmus, G. J. van Aarde, J. H. du Plessis.

Ring van Zeerust.

LICHTENBURG.

Gestig 1891.

Sieletal: 1213. Ledetal: 593. Aangeneem: 41. Gedoop: 41. Oorgekom met attestasies: 31. Vertrek met attestasies: 13. Getroud: 4 Pare.

Predikant: Ds. C. S. v. H. Steenekamp, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. J. D. Storm.

Skriba: D. P. J. v. Schalkwyk, Loslapdoorns, Bus 84, Lichtenburg.

Kassier: T. F. J. Steyn, Hakboslaagte, P.K. Oppaslaagte.

Superintendent van Sondagskole: D. A. Viljoen, P.K. Lichtenburg.

Orrelis: Mevr. P. J. Minnaar. *Koster:* D. A. Viljoen. *Voorleser:* C. L. Engelbrecht.

Ouderlinge: C. L. Engelbrecht, L. J. Coetzee, L. N. Celliers, A. J. Labuschagne, F. D. Rousseau, J. P. Snyman, H. J. van Aarde, B. J. v. d. Berg, P. J. Minnaar, J. N. v. d. Berg, J. F. van Rensburg, J. A. Wondergem, A. Greeff en C. J. Bodenstein (oud-ouderling).

Diakens: M. P. Basson, Jan Celliers, G. D. de Beer, G. H. Nieuwhoudt, A. J. Oosthuizen, W. Pienaar, P. B. Swart, J. G. Steyn, J. N. Steyn, D. A. Viljoen, M. W. v. d. Linde, D. C. J. van Wyk.

VENTERSDORP.

Gestig 1892.

Sieletal: 1385. Ledetal: 761. Aangeneem: 46. Gedoop: 68. Oorgekom met attestasies: 20. Vertrek met attestasies: 25. Getroud: 13 Pare.

Predikant: Ds. Daniël F. Erasmus.

Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.

Skriba: F. W. C. Buitendag, Rietvlei, P.K. Reismierbult.

Kassier: H. J. Scheffer, Rietgat, P.K. Bodenstein.

Ring van Zeerust.

Superintendent van Sondagskole: Ds. D. F. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp.

Orrelis: Mevr. A. C. G. Erasmus.

Koster: D. W. Fourie.

Ouderlinge: H. J. Visser, T. D. du Bruyn, J. P. Buitendag, P. L. Bezuidenhout, R. J. Coertze, A. Tredoux, F. W. C. Buitendag, J. N. M. Pretorius, H. F. Joubert.

Diakene: H. J. Scheffer, P. Liebenberg, J. G. Visser, J. N. Pretorius, J. L. J. Viljoen, A. J. Coetzee, B. A. Naudé, C. J. Visser, H. P. van Graan.

ZWARTRUGGENS.

Gestig 1913.

Sieletal: 1500. Ledetal: 650. Aangeneem: 41. Gedoop: 36. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 124. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. J. D. Storm, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba: A. A. van Jaarsveld, Witrand Privaatsak No. 2, oor Koster.

Kassier: F. J. Naudé, Wonderfontein, P.K. Groot Marico.

Superintendent van Sondagskole: A. A. van Jaarsveld (skriba).

Koster: J. Robbertse.

Voorleser: 'n Ouderling om die beurt.

Ouderlinge: A. A. van Jaarsveld, J. Minnie, J. H. Geyer, P. N. H. Bester, W. Barnardt, D. J. van Niekerk, N. M. Breedts, P. L. Bezuidenhout, D. J. Hattingh, J. J. Pienaar, C. A. Young, J. J. Pienaar, G. J. Engelbrecht.

Diakene: A. Greef, J. J. Nolte, J. P. van Staden, A. W. J. van Rensburg, D. C. Mostert, A. J. C. Swart, C. J. Smit, J. H. van Dyk, A. J. N. Bezuidenhout, C. J. Dreyer, H. Breedts, W. H. Barnardt, J. C. Cronjé, G. P. Pretorius, J. F. Coertze, J. Robbertse.

Ring van Zeerust.

GOEDE HOOP.

Gestig 1914.

- Sieletal: 152. Ledetal: 92. Aangeneem: 4. Gedoop: 5. Oorgekom met attestasie: 1. Vertrek met attestasie: 1.
Predikant: Ds. C. G. Coetzee, B.A., B.D.
Skriba/Kassier: P. C. van der Westhuizen, Halifax, P.K. Roelofskamp, oor Vryburg.
Superintendent van Sondagskole: C. F. Kriel, Doornspruit, P.K. Roelofskamp, oor Vryburg.
Koster: P. C. van der Westhuizen.
Voorleser: 'n Ouderling.
Ouderlinge: W. P. Viljoen, P. van der Merwe, M. J. Steinmann, W. Visser.
Diakene: P. C. van der Westhuizen, J. C. Kruger, S. L. J. van Wyk, A. P. Mynhardt.

DE LA REY.

Gestig 1922.

- Sieletal: 494. Ledetal: 272. Aangeneem: 18. Gedoop: 13. Oorgekom met attestasies: 5. Vertrek met attestasies: 2.
Predikant: Ds. C. G. Coetzee, B.A., B.D.
Skriba-Kassier: J. C. Pretorius, Klippan 213, Pos Barberspan.
Koster: J. B. Rudolph. *Voorleser:* J. F. du Toit.
Ouderlinge: J. F. du Toit, J. B. Rudolph, J. A. Pretorius, W. J. Kampher, C. J. Smit, J. van Vuuren, T. F. J. Steyn, W. B. J. Badenhorst.
Diakene: G. J. Diedericks, J. G. Ackhurst, J. C. du Toit, N. J. Visagie, B. H. Pieterse, P. J. N. Grobler, D. R. van der Westhuizen.

GROOT MARICO.

Gestig 1923.

- Sieletal: 1271. Ledetal: 597. Aangeneem: 54. Gedoop: 44. Oorgekom met attestasies: 115. Vertrek met attestasies: 11. Getroud: 15 Pare.
Predikant: Dr. H. C. M. Fourie, Th.Dr.

*Ring van Zeerust.**Konsulent:* Ds. D. F. Erasmus.*Skriba:* M. M. J. Basson, P.K. Groot Marico.*Kassier:* C. B. Otto, P.K. Groot Marico.*Superintendent van Sondagskole:* M. M. J. Basson, P.K. Groot Marico.*Koster:* P. S. van Staden. *Voorleser:* P. S. v. d. Berg.*Ouderlinge:* P. S. van den Berg, D. J. Coetzee, G. Grobler, H. A. Smit, J. H. van Staden, J. Meintjes, A. Esterhuizen, C. C. Mans, J. Z. van Loggerenberg, J. Grobler, E. Seymore.*Diakene:* P. S. van Staden, P. T. van Staden, F. C. van Straaten, T. Loubser, D. J. van Staden, C. Cloete, A. J. Joubert, P. M. du Toit, M. du Preez, P. A. van Staden, G. Nortje.

SCHWEIZER-RENEKE.

Gestig 1925.

- Sieletal: 270. Ledetal: 150. Aangeneem: 10. Gedoop: 20. Oorgekom met attestasies: 10. Vertrek met attestasies: 3.

Predikant: Ds. C. G. Coetzee, B.A., B.D.*Konsulent:* Ds. D. F. Erasmus.*Skriba/Kassier:* J. H. van Wyngaardt, Johannesburg, Koosfontein.*Superintendent van Sondagskole:* J. C. M. Nortjé, Republiek, P.K. Schweizer Reneke.*Voorleser:* J. C. M. Nortje.*Ouderlinge:* A. J. van Wyk, A. W. Smit, J. H. de la Rey, J. C. M. Nortjé, M. S. Meyer, C. G. van Niekerk.*Diakene:* J. P. van Wyngaardt, G. J. Basson, N. J. Fourie, W. F. van der Westhuizen, J. D. Fourie, A. van Tonder.

MAFEKING.

Gestig 1929.

- Sieletal: 100. Ledetal: 65. Aangeneem: 3. Gedoop: 10. Oorgekom met attestasies: 2.

Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.*Skriba/Kassier:* G. J. Grobler, Ildou, Mafeking.

(Verder geen opgawe.)

RING VAN RUSTENBURG.

Gemeentes: Rustenburg, Pietersburg, Pretoria, Waterberg, Louis-Trichardt, Messina, Lageveld, Potgietersrust, Koedoesrand, Brits, Vliegepoort, Soekmekaar, Noordelike Pretoria.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. J. J. Prinsloo, Rustenburg.

Skriba: Ds. W. J. Kemp, Louis Trichardt.

Ouderlinge: F. J. Grobler, P. Roets, J. F. Roos.

Superintendent van Sondagskole: S. J. Botha, Nylstroom.

RUSTENBURG.

Gestig 1850.

Sieletal: 2576. Ledetal: 1483. Aangeneem: 81. Ge-
doop: 94. Oorgekom met attestasies: 36. Vertrek met
attestasies: 22. Getroud: 20 Pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo. *Konsulent:* Ds. W. J.
Kemp en Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba: P. L. Nagel, Posbus 225, Rustenburg.

Kassier: P. A. Bantum, P. K. Rustenburg.

Superintendent van Sondagskole: Ouderling J. W.
Minie, Nauwpoort, P.K. Wagenpadspruit, Rustenburg.

Orrelis: Mevr. A. Downing. *Koster:* D. J. Opperman.

Voorleser: Ouderling J. J. Steenekamp.

Ouderlinge: A. W. J. van Rensburg, J. H. Joubert, W.
J. Roos, J. L. Otto, J. L. Pieterse, J. F. Viljoen, J. H. Vil-
joen, J. J. Steenekamp, J. J. Robbertse, H. P. J. de Beer,
G. P. de Beer, Jan Schoeman, M. J. Jacobs, J. A. Vorster,
J. W. Minie, W. A. A. Viljoen.

Diakene: P. L. Nagel, T. J. du Plessis, S. J. Hermi-
tage, P. R. Ehlers, P. A. R. C. van Wyk, T. H. J. Roux,
J. E. de Beer, P. Erasmus, J. P. Robbertse, H. P. J.
De Beer, P. J. Els, D. J. Brits, A. W. J. van Rensburg,
G. A. Nieman, F. J. Joubert, G. W. J. Basson.

Ring van Rustenburg.

PIETERSBURG.

Gestig 1852.

Sieletal: 1434. Ledetal: 740. Aangeneem: 37. Ge-
doop: 63. Oorgekom met attestasies: 23. Vertrek met
attestasies: 19. Getroud: 10 Pare.

Predikant: Ds. H. P. Wolmarans, M.A., Th.Dr.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg).

Skriba: M. Jorissen, Bus 244, Pietersburg.

Kassier: C. J. van Staden, P.K. Veekraal.

Superintendent van Sondagskole: P. J. Britz, P.K.
Pietersburg.

Orrelis: M. Jorissen. *Koster:* A. F. Duvenhage.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: C. Korff, C. J. Botha, J. D. Venter, P. J.
Dreyer, C. P. Pienaar, J. A. Burger, H. P. Niemann, T. C.
Nel, J. C. J. van Schalkwyk, J. M. van Schalkwyk, A. F.
Duvenhage, H. J. Venter, B. Bezuidenhout, J. L. P. Botha,
P. S. J. L. J. Venter en J. E. Moulder.

Diakene: F. Senekal, C. J. van Staden, J. J. van
Staden, J. H. van Staden, J. H. J. van Rensburg, R. van
Wyk, G. Heinlein, R. van Rooyen, P. L. J. Venter, B. Ven-
ter, H. Barnard, P. Jansen, W. Jansen, J. J. le Roux, en
J. Nel.

PRETORIA.

Gestig 1854.

Sieletal: 1769. Ledetal: 851. Aangeneem: 90. Ge-
doop: 135. Oorgekom met attestasies: 33. Vertrek met
attestasies: 19. Getroud: 17 Pare.

Predikant: Ds. S. Vermooten.

Skriba/Kassier: H. Engelmohr, 93 Devenishstraat,
Pretoria.

Superintendent van Sondagskole: Ds. S. Vermooten,
151 Kotzestraat, Pretoria.

Orrelis: P. v/d. Burg.

Koster: M. J. Reyneke.

Voorleser: Ouderlinge J. J. Piso en H. Engelmohr.

Ring van Rustenburg.

Ouderlinge: J. D. Reyneke, J. J. Venter, H. W. The-ron; F. W. Stone, Dr. A. Wypkema, H. Engelmohr, J. J. Piso, W. H. van Heerden, J. H. Jordaan, J. A. Duvenage, H. J. van Rensburg, J. M. Anderson, J. J. de Veer, P. J. Buckle.

Diakene: J. J. Lange, M. A. van der Walt, Z. Coetzee, B. C. le Roux, A. P. S. Olivier, G. F. J. van Tonder, J. A. Fourie, Dr. B. de Loor, J. C. H. J. van Vuuren, C. N. Buckle, J. G. Brink, S. J. van Heerden, J. M. F. van Staden, E. van Zyl.

WATERBERG.

Gestig 1866.

Sieletal: 2164. Ledetal 1110. Aangeneem: 46. Ge-
doop: 68. Oorgekom met attestasies: 4. Vertrek met at-
testasies: 7. Getroud: 10 Pare.

Konsulent: Ds. W. J. Kemp.

Skriba/Kassier: S. J. Botha, Posbus 53, Nylstroom.

Superintendent van Sondagskole: S. J. Botha, Posbus
53, Nylstroom.

Orrelis: L. E. Dorst. *Koster:* D. J. Booysen.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: H. J. van Staden, Gert Badenhorst, Snr.,
S. J. Botha, J. F. Viljoen, C. J. Vorster, C. W. H. Boshoff,
F. R. Beyer, P. S. Rossouw, S. P. van Staden, J. J. Pie-
terse, M. J. Oosthuizen, D. J. E. Erasmus, C. M. van der
Westhuizen, J. J. Willemse, W. J. Breytenbach, N. H. J.
van Heerden, J. J. H. Engelbrecht, C. J. Schoeman, J. C.
P. Basson, D. Koekemoer.

Diakene: G. Basson, A. Botha, M. J. Willemse, D. P.
Boshoff, C. Vermaak, Herm. van Heerden, S. J. Stander,
F. A. Nel, J. A. Venter, P. J. J. C. Marx, D. P. Pretorius,
W. Nel, C. J. H. van Rensburg, C. van der Westhuizen,
H. Henderson, G. C. Booysen, J. J. Roos, J. L. Bronkhorst,
P. Herbst, G. H. J. Venter, J. A. Swanepoel.

Ring van Rustenburg.

LOUIS TRICHARDT.

Gestig 1916.

Sieletal: 859. Ledetal: 447. Aangeneem: 20. Ge-
doop: 38. Oorgekom met attestasies: 48. Vertrek met
attestasies: 7. Getroud: 8 Pare.

Predikant: Ds. W. J. Kemp, B.A., B.D. *Konsulente:*
1e: Dr. H. P. Wolmarans; 2e: Dr. C. H. Rautenbach.

Skriba/Kassier: W. J. Kemp, Bus 148, Louis Tri-
chardt.

Superintendent van Sondagskole: Oud. J. J. Rob-
bertze, S.A.S., Louis Trichardt.

Orrelis: Mev. W. J. Kemp. *Koster:* D. D. Brits.

Voorleser: Oud. F. H. Geyser.

Ouderlinge: F. H. Geyser, G. P. Brits, P. C. Grob-
ler, H. C. Roos, N. P. Roos, J. D. Venter, S. M. Venter,
J. J. Robbertze, W. J. Nel, F. A. Engelbrecht (F. seun).

Diakene: J. A. Snyman, P. R. Schoeman, P. J. S. J.
L. Venter, J. H. Coetzee, P. Grobler, J. G. Potgieter, D. J.
Venter, J. Dreyer, W. J. C. Brickhill, P. S. Grobler, D. S.
Jacobs.

MESSINA.

Gestig 1920.

Sieletal: 245. Ledetal: 121. Aangeneem: 1. Ge-
doop: 20. Oorgekom met attestasies: 4. Vertrek met at-
testasies: 4.

Predikant: Ds. W. J. Kemp, B.A., B.D.

Konsulent: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba: C. J. Koen, Bus 12, Messina.

Kassier: J. F. Roos, P.K. Overwinning, Zoutpansberg.

Superintendent van Sondagskole: J. P. Engelbrecht,
Bus 12, Messina.

Koster: J. J. Albastere.

Voorleser: Ouderlinge om die beurt.

Ouderlinge: J. F. Roos, P. C. Potgieter, J. P. Engel-
brecht.

Diakene: Hans Roos, J. J. M. Grobler.

Ring van Rustenburg.

LAEVELD.

Gestig 1921.

Sieletal: 483. Ledetal: 231. Aangeneem: 11. Gedoop: 15. Oorgekom met attestasies: 6. Vertrek met attestasie: 1. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Dr. H. P. Wolmarans, M.A., Th.Dr.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg).

Skriba: H. C. de Beer, P.K. Mokeetsi.

Kassier: W. H. Lombard, P.K. Rubbervalle.

Superintendent van Sondagskole: Mev. P. de Bruin, P.K. Duivelskloof.

Orrelis: A. H. Helberg. *Koster:* P. de Bruin.

Voorleser: Ouderling H. C. de Beer.

Ouderlinge: H. C. de Beer, W. H. Lombard, D. J. Venter, H. L. J. Bronkhorst, N. J. van Schalkwyk, J. O. Venter.

Diakene: G. J. van der Grijp, R. J. Coertse, O. J. Botha, M. C. J. van Schalkwyk, H. J. Botha, J. J. Pienaar.

POTGIETERSRUST.

Gestig 1921.

Sieletal: 809. Ledetal: 270. Aangeneem: 30. Gedoop: 56. Oorgekom met attestasies: 11. Vertrek met attestasies: 8. Getroud: 2 Pare.

Konsulent: Ds. W. J. Kemp.

Skriba: B. J. Vermooten, Hoogestraat, Potgietersrust.

Kassier: J. A. Venter, Hoofdstraat, Potgietersrust.

Superintendent van Sondagskole: G. van Staden, Spoorwegstasie, Potgietersrust.

Koster: J. Z. Helberg. *Voorleser:* F. J. Prinsloo.

Ouderlinge: H. Steyn, H. P. Kern, F. J. Prinsloo, J. A. Venter, J. J. Prinsloo, N. S. Wolmarans, G. McDonald, G. Smit, B. J. Vermooten.

Ring van Rustenburg.

Diakene: C. Pieterse, P. J. Breedts, C. Botha, G. van Staden, G. R. J. Strydom, F. J. J. Potgieter, P. W. J. Venter, F. Venter, Phil. Kotzé.

KOEDOESRAND.

Gestig 1924.

Sieletal: 510. Ledetal: 233. Aangeneem: 4. Gedoop: 10.

Konsulent: Ds. W. J. Kemp.

Skriba: G. J. Smith, Tygerfontein, P.K. Maasstroom.

Kassier: J. J. Diederiks, Private sak Oporto Halt.

Orrelis: Mev. E. Grobler. *Koster:* H. L. Joubert.

Voorleser: Oud. F. J. Grobler.

Ouderlinge: F. J. Grobler, L. van Niekerk, J. S. Viljoen, P. van der Merwe, L. J. J. van Wyk, F. S. Nortje.

Diakene: D. van den Heever, J. J. Diederiks, H. L. Joubert, C. Steenkamp.

BRITS.

Gestig 1927.

Sieletal: 1381. Ledetal: 661. Aangeneem: 30. Gedoop: 47. Oorgekom met attestasies: 9. Vertrek met attestasies: 11. Getroud: 1 Paar.

Predikant-Konsulent: Ds. S. Vermooten.

Skriba/Kassier: P. A. van Jaarsveld, Hartebeestpoort, oor Brits.

Superintendent van Sondagskole: P. J. Moll, Krokodildrift, P.K. Brits.

Koster: G. D. Scheepers. *Voorleser:* 'n Ouderling.

Ouderlinge: T. Rutgers, T. G. J. Pistorius, C. J. Ras, H. J. Visser, D. J. de Villiers, J. F. Michau, F. Martins, B. Oberholzer, P. A. van Jaarsveld, C. G. Coetzee, P. D. Malan, J. J. Pfeiffer, G. Lindeque, T. Perelaer.

Ring van Rustenburg.

Diakene: H. v. d. Westhuizen, A. C. Willemse, G. Oosthuizen, C. Moll, G. D. Scheepers, D. Meyer, W. A. Pretorius, J. W. van Schalkwyk, F. Botha, F. Pieterse, C. Joubert.

VLIEGEPOORT.

Gestig 1931.

Sieletal: 554. Ledetal: 286. Aangeneem: 11. Gedoop: 22. Oorgekom met attestasies: 10. Vertrek met attestasie: 1. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo.

Konsulent: 1e Ds. S. Vermooten; 2e: Dr. C. H. Rautenbach.

Skriba: Oud. G. F. T. Pistorius, Rooikrans 760, P.K. Leeuwpoort, oor Warmbad. *De Fouben*

Kassier: J. B. J. van Deventer, Klipgat, P.K. Thaba Zimbi.

Koster: J. H. Steenekamp.

Voorleser: Ouderling G. F. T. Pistorius.

Ouderlinge: G. F. T. Pistorius, H. J. Putter, H. T. Pelser, A. S. Labuschagne, J. C. Joubert, P. J. R. Steenekamp, M. J. Breedt.

Diakene: J. B. J. van Deventer, J. G. W. Basson, H. J. J. Botha, C. J. Botha, M. J. Jacobs, H. J. Theunissen, Jan du Plessis.

SOEKMEKAAR.

Gestig 1931.

Sieletal: 103. Ledetal: 50. Gedoop: 7. Oorgekom met attestasies: 2.

Predikant: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba/Kassier: H. F. Jacobs, Helpmekaar, Munnik.

Ouderlinge: D. F. Jacobs, S. M. Venter.

Diakene: F. C. Venter, D. J. Venter.

Ring van Rustenburg.

NOORDELIKE PRETORIA.

Gestig: 1934.

Sieletal: 1600. Ledetal: 800.

Predikant: Dr. C. H. Rautenbach M.A., B.D.

Skriba: B. Fouché, Pos Onderstepoort, oor Pretoria.

Kassier: A. F. Pienaar, B. Comm., Vierde Laan 1130, Capital Park.

Sekretaris van Sondagskole: F. v. d. Veen, Fredrikastraat, Gezina.

Orreliste: Mev. J. H. Pieterse (Rietfontein), Mnr. L. H. Roux (Daspoort), Mej. D. Hitchcock (Pretoria Noord).

Kosters: C. J. Nagel (Rietfontein), M. J. Breytenbach (Daspoort).

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: J. H. Breytenbach, J. C. Coetsee, W. H. Brits, P. J. Jacobs, T. J. Loggenberg, M. C. Boshoff, C. J. Smit, W. A. Bezuidenhout, P. G. Roets, J. J. F. Brits, J. M. F. Lewis, A. P. Prinsloo, H. J. van Eck, P. W. Wolmarans, H. F. C. Prinsloo, A. J. A. Buitendag, J. F. Bothma, H. C. van Niekerk, J. C. Benade, J. Durand.

Diakene: W. J. Pieterse, A. P. C. Coetsee, L. J. v. d. Schyff, D. H. Matthee, J. Ayres, J. M. van Staden, H. Pretorius, F. J. P. v. d. Watt, C. de Villiers, C. J. Snyman, J. J. Breytenbach, C. I. Pretorius, T. L. Botha, T. C. J. Erasmus, W. J. Prinsloo, W. J. Kok, J. L. Smit, W. W. Steyn, B. Fouché, G. D. van Aswegen, C. J. Keulder.

RING VAN LYDENBURG.

Gemeentes: Middelburg, Tichartsfontein, Dullstroom, Chrissiesmeer, Ermelo, Bronkhorstspuit, Piet Retief, Bethal, Roosenekal, Nebo, Lydenburg, Witbank, Witrivier, Vanderhoff, Barberton.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. A. J. Barger, Middelburg.

Sekundus Voorsitter: Ds. E. S. Mulder, Bronkhorstspuit.

Skriba: Ds. J. G. M. Dreyer, Ermelo.

Sekundus-Skriba: Ds. Abr. Ras, Dullstroom.

Ouderlinge: primi: J. H. Vorster, S. J. Joubert, W. A. van Schalkwyk.

Superintendent van Sondagskole: Ds. F. J. Z. Booyesen, Trichardt.

MIDDELBURG.,

Gestig 1864.

Sieletal: 1193. Ledetal: 633. Aangeneem: 58. Gedoop: 52. Oorgekom met attestasies: 49. Vertrek met attestasies: 13. Getroud: 6 Pare.

Predikant: Ds. A. J. Barger.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.

Skriba: A. J. Pretorius, Suidstraat, Middelburg, Tvl.

Kassier: J. C. S. van Woudenberg, Bus 56, Middelburg, Tvl.

Orrelis: A. J. Pretorius. *Koster:* S. J. Marais.

Voorleser: B. D. Bierman.

Ouderlinge: J. H. Erasmus, H. P. Bronkhorst, S. J. Duvenage, B. D. Bierman, S. J. Joubert, P. de Vos, C. Muller, J. E. Volschenk, W. F. Swanepoel, P. R. Botha, J. Linnenkamp, J. J. de Kock.

Diakene: W. W. Roelofse, M. J. H. van Wyk, A. J. Pretorius, P. E. Swart, P. J. L. Bierman, J. H. Botha, J. J. van der Bank, J. P. Steyn, J. van Nieuwenhuizen, J. J. Botha, S. J. Duvenage, J. Esterhuizen, P. Botha, C. J. Botha, G. D. F. Bierman.

Ring van Lydenburg.

TRICHARDTSFONTEIN.

Gestig 1879.

Sieletal: 643. Ledetal: 454. Aangeneem: 36. Gedoop: 43. Oorgekom met attestasies: 27. Vertrek met attestasies: 19. Getroud: 7 Pare.

Predikant: Ds. F. J. Z. Booysen, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. Abr. Ras.

Skriba/Kassier: W. A. van Schalkwyk, van Schalkwyksrust, P.K. Trichardt.

Orrelis: Mej. Pietha van Schalkwyk.

Koster: W. H. Cooper.

Voorleser: Ouderling D. P. J. van Schalkwyk.

Ouderlinge: D. P. J. van Schalkwyk, J. C. de Lange, M. C. J. van Schalkwyk, S. T. Prinsloo (G. seun), C. H. Z. Pretorius, B. H. Steel, W. A. van Schalkwyk.

Diakene: G. B. C. Bester, L. J. Venter, J. A. Oberholzer, H. A. Redelinghuys, D. J. van Schalkwyk, J. B. J. van Rensburg, J. W. Louwrens, G. van der Merwe.

DULLSTROOM.

Gestig 1887.

Sieletal: 600. Ledetal: 332. Aangeneem: 29. Gedoop: 20. Oorgekom met attestasies: 36. Vertrek met attestasies: 8. Getroud: 6 Pare.

Predikant: Ds. Abr. Ras, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.

Skriba/Kassier: J. C. Zwagemaker, Posbus 56, Belfast, Tvl.

Superintendent van Sondagskole: J. S. Ahlers, Dullstroom.

Orrelis: Mevr. J. H. H. Janson.

Koster: W. C. Janson.

Voorleser: Ouderling J. C. Zwagemaker.

Ouderlinge: C. J. J. Joubert, J. C. Zwagemaker, R. J. Laubscher, F. W. C. Buitendag, M. S. Grobler, I. J. H. Greyling, G. Z. van Zyl, F. J. Grobler.

Ring van Lydenburg.

Diakene: H. F. Mulder, F. G. A. Wolmarans, J. L. Rudolph, I. J. Marais, M. J. Britz, J. P. Prinsloo, J. S. Ahlers.

CHRISSIESMEER.

Gestig 1892.

Sieletal: 560. Ledetal: 290. Aangeneem: 14. Gedoop: 20. Oorgekom met attestasies: 2. Vertrek met attestasies: 6. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. F. J. Z. Booysen.

Skriba: J. J. P. Swart, Possak Lelieburn, Breyten.

Kassier: J. H. Badenhorst, Chrissiesmeer.

Superintendent van Sondagskole: P. Steyn, P.K. Chrissiesmeer.

Orrelis: Mev. C. H. Buitendag. *Koster:* P. Steyn.

Voorleser: Ouderling J. A. van der Linde.

Ouderlinge: J. A. van der Linde, S. W. J. Meyer, L. M. Stoop, T. S. C. v/d. Vyver, J. A. Smit, J. J. P. Meyer.

Diakene: H. Harmse, C. H. Buitendag, W. Ballot, H. G. Kock, C. J. B. Meyer.

ERMELO.

Gestig 1 Mei 1909.

Sieletal: 521. Ledetal: 297. Aangeneem: 8. Gedoop: 15. Oorgekom met attestasies: 10. Getroud: 6 Pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. Abr. Ras.

Skriba: Nico Wolmarans, Transvalia, P.K. Uitspanning.

Kassier: N. J. J. Lötter, P.K. Ermelo.

Superintendent van Sondagskole: Ouderling R. G. Janse van Rensburg, Ermelo.

Orrelis: H. Geyser.

Koster: Oud. L. G. Janse van Rensburg.

Voorleser: Oud. J. H. Labuschagne.

Ring van Lydenburg.

Ouderlinge: J. H. Labuschagne, L. G. Janse van Rensburg, P. J. Labuschagne, R. G. Janse van Rensburg, A. H. Raath, P. Roux, M. J. J. Dreyer, Nico Wolmarans.

Diakene: D. J. Struwig, P. Kemp, A. A. Mulder, P. A. Venter, J. J. Reyneke, M. D. Greyling, J. Human, J. C. C. Stapelberg, D. Green.

BRONKHORSTSPRUIT.

Gestig 1913.

Sieletal: 2154. Ledetal: 1178. Aangeneem: 58. Gedoop: 81. Oorgekom met Attestasies: 25. Vertrek met attestasies: 36. Getroud: 21 Pare.

Predikant: Ds. E. S. Mulder, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.

Skriba: J. J. Prinsloo, Bus 1, P.K. Bronkhorstspuit.

Kassier: M. J. Grobler, Klipeiland, Bronkhorstspuit.

Superintendent van Sondagskole: Ds. E. S. Mulder, Bronkhorstspuit.

Orrelis: Mevr. J. J. Prinsloo. *Koster:* M. J. Booyse.

Ouderlinge: J. J. Prinsloo, N. M. Viljoen, P. K. P. Minnaar, G. C. Prinsloo, J. P. Prinsloo, W. A. S. Rudolph, J. J. Vermaak, P. C. Breytenbach, J. J. Prinsloo, J. J. Botha, L. P. Swanepoel, P. C. Breytenbach, G. G. Roets, D. B. Snyman, A. J. de Lange, Paul Prinsloo, J. J. Vermaak, W. Bronkhorst, B. Spies, F. A. Joubert.

Diakene: M. J. Grobler, H. v. d. Berg, J. F. Venter, J. D. Venter, F. J. P. Breytenbach, F. J. Snyman, S. Prinsloo, E. Botha, W. S. J. B. Jansen, P. T. Vermaak, N. J. Koekemoer, G. C. Coertse, S. F. Coertse, H. Visser, L. C. Lagrange, P. M. Bester, Nico. J. van Rensburg, W. V. Jaarsveld, J. J. van Staden, P. R. Prinsloo.

Ring van Lydenburg.

PIET RETIEF.

Gestig 1913.

Sieletal: 151. Ledetal: 82. Aangeneem: 9. Gedoop: 10. Oorgekom met Attestasies: 17. Vertrek met attestasies: 9.

Predikant: Vakant:

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.

Skriba/Kassier: J. H. Pistorius, Posbus 27, Piet Retief.

Superintendent van Sondagskole: G. I. C. Maritz, Piet Retief.

Koster: Chris. van Rooyen.

Ouderlinge: J. H. Pistorius, G. T. C. Maritz, J. A. Grobler.

Diakene: Paul Botes, Jac. J. Labuschagne, Charles Bothma.

BETHAL.

Gestig 1918.

Sieletal: 660. Ledetal: 370. Aangeneem: 25. Gedoop: 29. Oorgekom met attestasies: 18. Vertrek met attestasies: 2. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. F. J. Z. Booysen.

Skriba/Kassier: J. Hoogland, Posbus 81, Bethal.

Superintendent van Sondagskole: J. M. A. Wolmarans, Bethal.

Orrelis: Mej. Muller. *Koster:* N. J. Hattingh.

Voorleser: B. J. Prinsloo.

Ouderlinge: P. J. N. Esterhuysen, J. P. Visagie, T. C. J. Erasmus (T. seun), N. S. Grobler, B. J. Prinsloo, T. I. C. J. Erasmus (L. T. seun), B. C. Greyling.

Diakene: J. M. A. Wolmarans, J. L. Müller, G. M. v/d. Hoven, M. D. Greyling, C. Taljaard, P. Steenkamp.

Ring van Lydenburg.

ROOSSENEKAL.

Gestig 1919.

Sieletal: 991. Ledetal: 473. Aangeneem: 19. Gedoop: 29. Oorgekom met attestasies: 8. Vertrek met attestasies: 17. Getroud: 2 Pare.

Predikant: Ds. Abr. Ras, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.

Skriba/Kassier: Jac. J. Reyneke, P.K. Roossenekal.

Superintendent van Sondagskole: C. L. Jacobs, P.K. Lagersdrift.

Orrelis: L. P. Stols. *Koster:* C. P. Malan.

Voorleser: Ouderling F. J. Botha.

Ouderlinge: F. J. Botha, M. J. Hough, J. H. de Beer, N. M. S. Ferreira, P. P. van den Berg, H. ten Zeldam Ganswyk, J. H. Wolmarans.

Diakene: P. L. Steenkamp, J. L. Enslin, I. H. Potgieter, M. A. P. Swanepoel, C. L. Jacobs, H. J. Oosthuizen, W. C. Meyer.

NEBO.

Gestig 1924.

Sieletal: 346. Ledetal: 185. Aangeneem: 11. Gedoop: 14. Oorgekom met attestasies: 5. Vertrek met attestasie: 1. Getroud: 2 Pare.

Konsulent: Ds. F. J. Z. Booysen.

Skriba: G. R. J. Kluijts, P.A. Secocoenie Handelswinkel, Privaatsak Middelburg, Tvl.

Kassier: F. S. Botha, Leeukraal 427, P.K. Nebo.

Koster: F. L. Brits, Rietfontein 451, P.K. Nebo.

Voorleser: P. H. Ferreira

Ouderlinge: P. H. Ferreira, M. C. Botha, C. Engelbrecht, P. Zietsman, P. D. Malan.

Diakene: J. C. Kruger, A. J. Brits, B. Wolmarans, L. M. Botha, L. Ferreira.

Ring van Lydenburg.

LYDENBURG.

Gestig 1927.

Sieleetal: 524. Ledetal: 248. Aangeneem: 13. Gedoop: 21. Oorgekom met attestasies: 8.

Predikant: Ds. Abr. Ras.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba: P. J. Wolmarans, 18 Fouriestr., Lydenburg.

Kassier: J. P. Joubert, Priv. Possak, Boschhoek, oor Lydenburg.

Koster: A. Beetge. *Voorleser:* 'n Ouderling.

Ouderlinge: S. J. Schoeman, J. S. Joubert, C. J. Broodryk, D. G. S. Wolmarans, C. A. Oosthuizen.

Diakene: J. P. Joubert, P. J. V. Joubert, J. G. le Roux, Piet Joubert, G. du Preez, C. J. Botha, J. C. van Rooyen, H. S. Henrico.

WITBANK.

Gestig 1927.

Sieleetal: 1343. Ledetal: 707. Aangeneem: 32. Gedoop: 57. Oorgekom met attestasies: 11. Getroud: 3 pare

Predikant: A. J. Barger. *Konsulent:* E. S. Mulder.

Skriba: A. J. Bekker, Bus 2, Witbank.

Kassier: I. M. V. Jacobson, Poskantoor Staf, Witbank.

Orrelis: Mej. M. Jacobs. *Koster:* H. Schoeman.

Voorleser: J. H. Vorster.

Ouderlinge: J. H. Vorster, A. C. Oosthuizen, H. P. van Nieuwenhuizen, J. Volschenk, A. J. Stone, F. J. Viljoen, A. Jacobs, J. Bierman.

Diakene: B. J. Prinsloo, I. M. V. Jacobson, M. C. Prinsloo, Louis J. A. Bezuidenhout, L. Lagrange, P. J. Vorster, J. van Dyk, J. J. van der Merwe.

Ring van Lydenburg.

WITRIVIER (PLASTON).

Gestig 1930.

Sieleetal: 60. Ledetal: 39. Aangeneem: 2. Gedoop: 11. Oorgekom met attestasies: 20.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba/Kassier: J. P. Jooste, P.K. Plaston.

Ouderlinge: W. N. J. Strydom, G. Macdonald.

Diakene: G. D. Viljoen, L. L. van Niekerk.

VAN DER HOFF.

Gestig 29 Julie 1933.

Sieleetal: 240. Ledetal: 120. Aangeneem: 35. Gedoop: 18. Getroud: 2 Pare.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.

Skriba/Kassier: C. W. van der Neut, P.K. Latour, Middelburg, Tvl.

Koster: W. M. Bronkhorst.

Ouderlinge: W. A. Bester, M. M. Bezuidenhout, T. P. Botha.

Diakene: J. N. Boshoff, J. P. Goosen, J. J. Venter.

BARBERTON.

Gestig 6 Oktober 1934.

Sieleetal: 85. Ledetal: 50.

Konsulent: Ds. F. J. Z. Booysen.

Skriba/Kassier: J. H. van Niekerk, Posbus 111, Barberton.

Orrelis: Mevr. J. H. van Niekerk.

Ouderlinge: W. Robinson.

Diakene: M. M. Bezuidenhout en G. J. Niemand.

RING VAN STANDERTON.

Gemeentes: Standerton, Volksrust, Heidelberg, Johannesburg, Germiston, Eendracht, Memel, Pietermaritzburg, Brakpan, Delmas, Durban, Turffontein, Kensington, Newlands, Glencoe, Boksburg, Johannesburg Noord.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. A. Oosthuizen.

Sekundus Voorsitter: Ds. J. J. Kuhn.

Skriba: Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Sekundus Skriba: Ds. P. W. Venter.

Ouderlinge: primi: P. A. Ras, P. D. Bekker, H. B. L. Kruger.

Superintendent van Sondagskole: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Eendracht.

STANDERTON.

Sieletal: 1249. *Ledetal:* 600. *Aangeneem:* 48. *Ge-doop:* 39. *Oorgekom met attestasies:* 37. *Vertrek met attestasies:* 14. *Getroud:* 10 Pare.

Predikant: Ds. T. F. J. Dreyer, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. A. Oosthuizen.

Skriba: Arie Visage, Tweefontein, P.K. Charl Celliers.

Kassier: Mevr. T. Dreyer, Pastorie, Standerton.

Superintendent van Sondagskole: Ds. T. F. J. Dreyer.

Orrelis: Mevr. T. Dreyer. *Koster:* J. Pienaar.

Voorleser: Oudl. N. J. Snyman en J. H. Pienaar.

Ouderlinge: G. J. Engelbrecht, J. H. Pienaar, N. J. Snyman, J. J. P. Meyer, M. J. Stoop, P. G. Steyn, J. J. Wolmarans, G. F. Marx, Arie Visage, H. P. Bodenstein, C. Venter, T. F. Dreyer.

Diakene: J. G. Steyn, L. Stoop, J. van der Merwe, C. T. Mostert, P. Breytenbach, J. Grobler, P. J. Pretorius, J. J. P. C. L. Steyn, F. Symington, J. Labuschagne, M. Meyer, J. Squire, S. Petzer.

Ring van Standerton.

VOLKSRUST.

Gestig: 1861.

Sieletal: 785. *Ledetal:* 387. *Aangeneem:* 31. *Ge-doop:* 43. *Oorgekom met attestasies:* 29. *Vertrek met attestasies:* 12. *Getroud:* 7 Pare.

Predikant: Ds. P. W. Venter, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. M. M. Grobler.

Skriba: L. G. Mostert, Bus 16, Volksrust.

Kassier: G. C. L. Ackerman, 960 de Kockstraat, Volksrust.

Superintendent van Sondagskole: Ds. P. W. Venter, Bus 16, Volksrust.

Orrelis: Mevr. S. Struwig. *Koster:* F. P. Struwig.

Ouderlinge: P. G. Slabbert, R. D. Ackerman, J. W. Stoop, J. J. Steenkamp, C. A. Smit, D. P. J. de Waal, J. J. van Deventer, J. J. van Staden, W. P. van Oudtshoorn, J. M. Beukes, J. J. Labuschagne.

Diakene: S. J. Struwig, J. G. Biddulph, D. Bakker, P. J. L. Louwrens, J. J. Coetzer, J. M. H. van der Merwe, G. P. van der Merwe, H. Potgieter, J. L. van Ede, G. C. L. Ackerman, C. H. van Oudtshoorn.

HEIDELBERG.

Gestig: 1865.

Sieletal: 1860. *Ledetal:* 963. *Aangeneem:* 66. *Ge-doop:* 65. *Oorgekom met attestasies:* 13. *Vertrek met attestasies:* 38. *Getroud:* 18 Pare.

Predikant: Ds. A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba: J. H. Vorster, Bus 201, Heidelberg.

Kassier: K. Lanser, Jacobstraat, Heidelberg.

Superintendent van Sondagskole: Mevr. A. J. G. Oosthuizen, Heidelberg.

Orrelis: C. J. Spruyt. *Koster:* M. Fourie.

Voorleser: P. D. Bekker.

Ouderlinge: K. Lanser, D. Minne, F. J. van der Westhuizen, C. F. J. Strydom, B. J. Smit, P. E. Brits, D. J.

Ring van Standerton.

Brits, A. S. P. Gouws, L. Jordaan, P. D. Bekker, J. v. d. Westhuizen, J. H. Mulder, S. Erasmus, C. Engelbrecht, J. Viljoen, H. J. G. Jacobs, T. F. Steyn, L. Jacobs.

Diakene: P. G. Jacobs, Verwey, S. J. van der Westhuizen, D. S. Jacobs, G. Labuschagne, A. Brits, Z. C. de Bruyn, W. C. H. Erasmus, C. J. Brits, N. H. Jacobs, G. P. Bierman, W. J. Maton, L. Labuschagne, B. Kruger, J. J. Koekemoer, W. Pretorius, J. G. van der Westhuizen, A. du Preez.

JOHANNESBURG.

Gestig 1895.

Sieletal: 2450. Ledetal: 1286. Aangeneem: 89. Ge-doop: 127. Oorgekom met attestasies: 129. Vertrek met attestasies: 31. Getroud: 24 Pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba: W. G. Smit, Bus 6004, Johannesburg.

Kassier: W. van Namen, Meischke-gebou, Harrisonstraat, Posbus 2307, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: I. S. van der Linde, Kingswaylaan 10, Rosmore, Johannesburg.

Orrelis: G. Wolmarans. *Koster:* P. Viviers.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: H. J. M. Matthysen, J. J. Prinsloo, P. P. Jacobs, F. A. Smith, J. G. v/d. Berg, C. C. Mostert, J. J. L. Swart, W. J. Pretorius, M. M. Snyman, B. N. Viljoen, R. A. Buitendag, D. A. C. Pretorius, A. W. Heyneke, I. S. v/d. Linde, H. C. van der Merwe, G. F. Dreyer, B. J. Wolmarans, B. J. Smit, G. F. Roode, C. Steyn, P. Whitaker, W. L. Viljoen, M. J. Beukes, P. S. van Tonder.

Diakene: H. A. Viljoen, Jnr., W. J. Steenkamp, C. van Aswegen, J. van Deventer, S. J. Venter, A. Burger, P. J. Jooste, J. A. Pretorius, M. J. du Toit, J. A. v/d. Schyff, J. Marais, F. L. Tredoux, P. A. Brits, C. J. van Zyl, J. P. Horn, E. P. Bredendam, H. Fourie, C. Hammond, C. G. Jacobs, M. J. van Staden, J. Jordaan, J. J. Nel, C. Snyman, G. W. Rhoda, J. N. van den Berg.

Ring van Standerton.

GERMISTON.

Gestig 1911.

Sieletal: 1507. Ledetal: 603. Aangeneem: 53. Ge-doop: 73. Oorgekom met attestasies: 30. Vertrek met attestasies: 44. Getroud: 12 Pare.

Predikant: Ds. J. J. Kuhn.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Skriba/Kassier: H. B. L. Kruger, Posbus 16, Germiston.

Skriba van Registrasie vir Doopseëls en Attestate: Mevr. Ds. J. J. Kuhn, 8 Somme Rd., Germiston.

Superintendent van Sondagskole: S. J. Prinsloo, Poplar-weg 12, P.K. Primrose.

Orrelis: Mej. A. Kuhn. *Koster:* D. J. J. Strydom.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. I. van Zyl, H. B. L. Kruger, R. A. P. de Beer, W. G. Earle, N. W. Kleinhans, M. J. Potgieter, M. P. Taljaard, G. P. Strydom, I. J. Swanepoel en C. E. Roets.

Diakene: Theo. H. van Nieuwenhuizen, D. J. J. Strydom, N. W. Coetsee, J. G. Duvenhage, J. G. Engelbrecht, D. H. Jacobs, C. Helberg, J. C. Kruger, P. J. Snyman, W. J. Language, F. J. Oberholzer, en F. J. Botha.

EENDRACHT.

Gestig 1917.

Sieletal: 1088. Ledetal: 565. Aangeneem: 24. Ge-doop: 29. Oorgekom met attestasies: 13. Vertrek met attestasies: 7. Getroud: 3 Pare.

Predikant: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba/Kassier: P. A. Ras, P.K. Bosmansfontein, oor Greylingstad.

Superintendent van Sondagskole: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, P.K. Leslie.

Orrelis: Mev. J. P. Prinsloo.

*Ring van Standerton.**Koster:* J. H. J. Venter.*Ouderlinge:* P. A. Ras, C. P. Willemse, H. W. Nel, A. P. Prinsloo, D. J. Botha, J. J. Venter, D. J. Prinsloo, A. P. Roelofse, H. J. F. Venter*Diakene:* F. H. Ras, G. Visage, A. L. Pretorius, D. J. Muller, S. T. Prinsloo, N. M. Prinsloo, J. H. Vorster, A. Ras, J. P. van der Merwe.

MEMEL.

Gestig 1914.

Sieletal: 225. Ledetal: 129. Aangeneem: 7. Gedoop: 8. Oorgekom met attestasies: 7. Getroud: 1 Paar.

Konsulent: Ds. P. W. Venter.*Skriba/Kassier:* P. L. Moolman, Kildare, Posbus 49, P.K. Memel.*Ouderlinge:* P. L. Moolman, H. P. Holztauzen.*Diakene:* F. J. J. Botha, L. J. J. Muller, A. J. van Tonder.

PIETERMARITZBURG.

Gestig 1921.

Sieletal: 170. Ledetal: 80. Gedoop: 6. Oorgekom met attestasies: 7. Vertrek met attestasies: 3. Getroud: 1 Paar.

Konsulent: Ds. P. W. Venter.*Skriba/Kassier:* M. J. Burger, 132 Weststraat, Pietermaritzburg.*Superintendent van Sondagskole:* M. J. Burger.*Voorleser:* M. J. Burger.*Ouderlinge:* D. P. Burger, F. Vorster, P. de Waal.*Diakene:* G. Scheepers, F. Botha, F. van der Merwe, C. G. S. de Beer, M. J. Burger.*Ring van Standerton.*

BRAKPAN.

Gestig 1925.

Sieletal: 1163. Ledetal: 572. Aangeneem: 38. Gedoop: 63. Oorgekom met attestasies: 30. Vertrek met attestasies: 10. Getroud: 4 Pare.

Predikant: Ds. M. M. Grobler, B.A., B.D.*Konsulent:* Ds. P. W. Venter.*Skriba:* J. S. Marais, 111 Rhodeslaan, Brakpan.*Kassier:* M. C. du Toit, 53 Kingswaylaan, Brakpan.*Superintendent van Sondagskole:* R. A. van Nispen, Brentwoodpark, Benoni.*Orrelis:* Mej. M. van Staden. *Koster:* J. A. Lombaard. *Voorleser:* J. S. Marais.*Ouderlinge:* J. L. van Heerden, J. S. Marais, C. J. Prinsloo, J. A. Pelsner, S. P. van Staden, H. P. Venter, C. A. Oosthuizen, J. F. Janse van Rensburg, C. J. Bezuidenhout, I. J. Peens, G. J. Rousseau, H. J. Eksteen, A. J. Willemse, W. van der Westhuizen.*Diakene:* F. A. Vorster, W. Scrooby, P. J. van der Westhuizen, W. A. Woods, H. R. Breytenbach, A. J. Burger, G. v/d. Bank, J. H. Nagel, L. Nel, J. C. Bouwer, A. C. Greyling, W. Jordaan, J. Bekker, M. J. Grobler.

DELMAS.

Gestig 1926.

Sieletal: 320. Ledetal: 180. Aangeneem: 12. Gedoop: 25. Oorgekom met attestasies: 21. Vertrek met attestasies: 7.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo (G. seun).*Skriba:* S. M. van Dijk, Droogefontein, P.K. Sunda Rail.*Kassier:* J. C. du Plessis, Leeuwpoort, P.K. Delmas.*Orrelis:* Mev. P. L. Uys. *Koster:* C. J. Snyman.*Voorleser:* Oud. J. Rudolph.

Ring van Standerton.

Ouderlinge: A. J. van Wyk, J. C. du Plessis, J. P. Hattingh, J. Rudolph, S. M. van Dyk.

Diakene: C. J. du Plessis, P. J. Krugel, C. N. du Preez, C. J. Hattingh, M. J. Potgieter.

DURBAN.

Gestig 1927.

Sieletal: 320. Ledetal: 154. Aangeneem: 7. Gedoop: 14. Oorgekom met attestasies: 20. Vertrek met attestasies: 13. Getroud: 1 Paar.

Konsulent: Ds. P. W. Venter.

Skriba/Kassier: D. S. Janse van Vuuren, 39 Hampson Grove, Durban.

Superintendent van Sondagskole: J. J. Pretorius, P.K. Jacobs.

Ouderlinge: L. C. A. Joubert, J. C. Willemse, D. S. Janse van Vuuren.

Diakene: A. J. Smit, A. V. Burger, J. S. Stapelberg, J. J. Pretorius.

TURFFONTEIN.

Gestig 1929.

Sieletal: 707. Ledetal: 737. Aangeneem: 33. Gedoop: 37. Oorgekom met attestasies: 18. Vertrek met attestasies: 26. Getroud: 5 Pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt.

Konsulente: Ds. J. J. Prinsloo en Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba/Kassier: Ds. L. E. Brandt-Oakdene, P.K. Rossettenville, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: Ds. L. E. Brandt.

Orreliste: Mevr. Brandt en Mevr. Mears.

Voorleser: Een van die ouderlinge.

Ring van Standerton.

Ouderlinge: G. P. J. Labuschagne, H. J. Blom, M. P. A. Reinecke, D. J. D. Coetzee, L. S. Wolmarans, M. C. N. Joubert, H. G. A. Steyn, J. G. Venter.

Diakene: J. H. Scheffer, W. Smit, N. J. Putter, C. H. Parsons, J. Viljoen, P. A. Venter, C. G. Fritz, S. W. Meyer, M. S. Booysen, C. J. Pretorius.

KENSINGTON.

Gestig 1929.

Sieletal: 268. Ledetal: 184. Aangeneem: 3. Gedoop: 22. Oorgekom met attestasies: 13. Vertrek met attestasies: 3. Getroud: 3 Pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt.

Konsulent: Ds. A. Oosthuisen.

Skriba/Kassier: B. W. Janson, 4 Durhamstraat, Sydenham, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: Ds. L. E. Brandt.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: M. J. van Staden, J. J. N. Fourie.

Diakene: G. van Rooyen, J. H. P. Steenberg, R. du Toit, J. H. Labuschagne, F. Kruger, J. J. Harmse.

NEWLANDS.

Gestig 1929.

Sieletal: 528. Ledetal: 278. Aangeneem: 30. Gedoop: 26. Oorgekom met attestasies: 3. Getroud: 3 Pare.

Konsulent: Ds. M. M. Grobler.

Skriba: G. J. Koekemoer, 5, 7de St., Greymont, P.K. Newville.

Kassier: G. J. Oberholzer, No. 12 Van Zyl weg, New Lands, P.K. Newville.

Superintendent van Sondagskole: J. F. N. Oberholzer, 2de St., Greymont, P.K. Newville.

Orrelis: Mev. Elsie Morris.

Koster: J. F. N. Oberholzer.

Voorleser: Oud. J. J. Opperman.

Ring van Standerton.

Ouderlinge: J. J. Opperman, J. F. N. Oberholzer, C. Hattingh, A. du Plooy, Izak Swart, J. Lindeque.

Diakene: G. J. Koekemoer, N. Grobler, T. van den Berg, W. Rossouw, J. Olivier.

GLENCOE.

Gestig 24 Augustus 1929.

Sieletal: 250. Ledetal: 120. Aangeneem: 1. Ge-
doop: 5. Oorgekom met attestasies: 6. Vertrek met at-
testasies: 2.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba/Kassier: J. S. Pretorius, Bus 20, Glencoe.

Superintendent van Sondagskole: J. S. Pretorius,
Bus 20, Glencoe.

Voorleser: Ouderling J. J. Ackerman.

Ouderlinge: P. J. Meyer, I. W. de Jager, J. J. Ackerman.

Diakene: N. Swart, F. Wessels, J. A. L. Steinman,
W. A. Nel.

BOKSBURG.

Gestig 1932.

Sieletal: 306. Ledetal: 176. Aangeneem: 18. Ge-
doop: 22. Oorgekom met attestasies: 7. Vertrek met
attestasies: 3. Getroud: 1 paar.

Predikant: Ds. J. J. Kühn.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Skriba: J. A. P. Nel, 53, 8ste Straat, Boksburg-N.

Kassier: M. A. Oberholzer, 7 Cinderella Central-
Boksburg.

Superintendent van Sondagskole: I. J. Smit, 44, 10e
Straat, Boksburg-Noord.

Koster: A. S. Nel.

Voorleser: Ouderlinge om die beurt.

Ring van Standerton.

Ouderlinge: F. P. J. Duvenage, I. J. Smit, M. A. Ober-
holzer, J. Germishuizen, D. J. Boyens en D. J. Scholtz.

Diakene: J. A. P. Nel, A. E. Ford, A. S. Nel, F. W.
C. Buitendag, T. van Staden, H. D. Bezuidenhout, S. W.
Liebenberg.

JOHANNESBURG-NOORD.

Gestig 1933.

Sieletal: 150. Ledetal: 109. Aangeneem: 13. Ge-
doop: 8. Oorgekom met attestasies: 9. Getroud: 1 Paar.

Konsulente: Ds. A. J. G. Oosthuizen en Ds. J. J.
Prinsloo (Johannesburg).

Skriba: I. C. Heyneke, P.K. Bergvlei.

Kassier: B. de Jong, P.K. Bramley.

Orrelis: Mej. Cecilia Heyneke.

Ouderlinge: M. J. Esterhuysen, M. Theunissen, P. J.
Schutte.

Diakene: B. Greyling, M. Olwagen, J. C. Heyneke,
F. J. J. Nagel.

ONDER TOESIG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING.

Gemeentes: Gwelo, Enkeldoorn, Fort Victoria, Lusa-
ka, Salisbury, Rensburgsrus, Arusha en S. W. Afrika
(vroëer Humpata).

GWELO.

Gestig 1923.

Afdeling Gwelo.

Sieletal: 195. Ledetal: 106. Aangeneem: 10. Ge-
doop: 4.

Skriba/Kassier: F. C. Booyesen. Derdestraat, P.K.
Gwelo, Suid Rhodesië.

Koster: C. D. Joubert.

Ouderlinge: H. C. M. Viljoen, G. C. R. Opperman,
N. H. Visser.

Diakene: C. D. Joubert, R. J. Benade, B. D. Marais.

*Rhodesia—Oos-Afrika.**Afdeling Shabani.*

Sieletal: 39. Ledetal: 17. Aangeneem: 1.
Skriba/Kassier: T. A. Louw, Rhodesian Railways,
 Shabani, Suid Rhodesië.
Ouderling: T. A. Louw.
Diaken: P. S. de Villiers Stroebel.

Afdeling Bulawajo.

Sieletal: 45. Ledetal: 22. Gedoop: 2.
Skriba/Kassier: C. W. Kleynhans, Crause Lease,
 Brickfields, Khambi Road, Bulawayo, Suid Rhodesië.
Ouderling: C. W. Kleynhans.
Diaken: P. J. Kleynhans.

ENKELDOORN.

Gestig 1928.

Sieletal: 90. Ledetal: 40.
Skriba: Oudl. B. H. Bester, P.K. Enkeldoorn, S.
 Rhodesië.
Ouderlinge: B. H. Bester, P. Brits.
Diakene: J. I. de Wet, E. J. Brits (ook skriba vir
 wyk Welgetroost, P.K. Rockyspruit, oor Salisbury).

FORT VICTORIA.

Gestig 1928.

Sieletal: 60. Ledetal: 25. Aangeneem: 1. Gedoop: 2.
Skriba/Kassier: J. J. van Greunen, Bonaccord, P.K.
 Rurgwe, oor Fort Victoria, Suid Rhodesië.
Ouderling: J. H. Bezuidenhout.
Diakene: J. J. van Greunen, L. J. van Greunen.

LUSAKA.

Gestig 1930.

Afdeling Lusaka.

Sieletal: 53. Ledetal: 30. Gedoop: 1.
Skriba/Kassier: H. J. Neethling (Aderjan), Doring-
 poort, P.K. Lusaka, N. Rhodesië.

Rhodesia—Oos-Afrika.

Ouderlinge: W. H. Neethling, A. C. Greyling.
Diakene: L. E. van Heerden, P. H. Steyn.

Afdeling Livingstone.

Sieletal: 15. Ledetal: 9.
Skriba/Kassier: P. H. Viljoen, Kalalafarm, P.K. Ma-
 tetsi, Suid Rhodesië.

Afdeling Luanshya.

Sieletal: 55. Ledetal: 23.
Skriba/Kassier: J. A. Bester, 113 E. Avenue, Luan-
 shya, Noord Rhodesië.
Ouderling: J. A. Bester. *Diaken:* L. E. van Heerden.

SALISBURY-SINOIA.

Gestig 1934.

Sieletal: 104. Ledetal: 64. Aangeneem: 5. Gedoop: 7.
Skriba—Salisbury: H. P. v. Biljon, Hatfield.
Skriba—Sinoia: P. W. Oosthuizen, Pioniersrust,
 P.K. Sinoia.
Ouderlinge: J. P. du Preez.
Diakene: P. G. J. Esterhuizen.

RENSBURGSRUS, KENYA.

Gestig 1910.

Sieletal: 215. Ledetal: 130.
Kassier: P. T. Raath, Broederstroom, Eldoret, Kenya.
Koster: D. Engelbrecht.
Voorleser: P. L. Steenkamp.
Ouderlinge: T. P. Steenkamp, J. J. H. Engelbrecht,
 P. L. Steenkamp.
Diakene: H. S. v. Rensburg, L. S. Wolmarans, S. H.
 v. Rensburg.

Oos- en Wes-Afrika.

ARUSHA (TANGANYIKA)

Gestig 1910.

Sieleetal: 184. Ledetal: 82.

Skriba/Kassier: G. Bekker, Oldonjo-Sambo, Arusha.

Koster: J. A. Venter.

Voorleser: W. Pretorius.

Ouderlinge: J. J. v. d. Westhuizen, W. Pretorius.

Diakene: Ph. v. d. Westhuizen, S. A. van Emmenis.

SUIDWES-AFRIKA.

Gestig 1910 te Humpata, georganiseer 1932.

Sieleetal: 448. Ledetal: 223. Aangeneem: 28. Ge-
doop: 39. Oorgekom met attestasies: 15.

Skriba/Kassier: P. P. H. Alberts, Neins West, Outjo.

Vise-skriba: J. M. du Plessis, Jnr., Plaas 390, Go-
babis.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: J. M. du Plessis, G. du Plessis, P. S. van
der Walt, J. P. van der Walt, J. J. Coetzee, A. Venter, P.
J. van der Merwe, Kort Lou du Plessis.Diakene: P. P. H. Alberts, A. N. J. D. Alberts, J. H.
du Plessis, Frans Robberts, Piet Venter, P. S. Oosthuizen,
A. M. Kok.

STATISTIEK

Ring van	Siele	Lid- mate	Aan- geneem	Ge- doop	Pare getroud
Potchefstroom	12901	6577	422	588	100
Standerton	14021	6630	466	604	93
Rustenburg	14487	7283	361	575	72
Lydenburg	10071	5458	349	420	59
Zeerust	7782	3989	248	297	36
Gemeentes buite die Unie	1449	749	45	55	6
	60721	30686	1891	2539	360

PSALM 130.

I.

Uit dieptes van my sonde,
Waar wanhoop my verteer,
Roep ek in hierdie stonde
Tot U, my God en Heer!
Wil na my smeekstem luister,
Merk op my trane-lied;
Laat in U ore fluister
Die klag van my verdriet.

II.

As U soos Regter handel,
O Heer, en gadeslaan
Ons goddelose wandel,
Ag wie sal dan bestaan! —
Maar nee, daar is vergewing,
Altyd by U gewees:
Dus word U, Heer, met bēwing
Reg kinderlik gevrees.

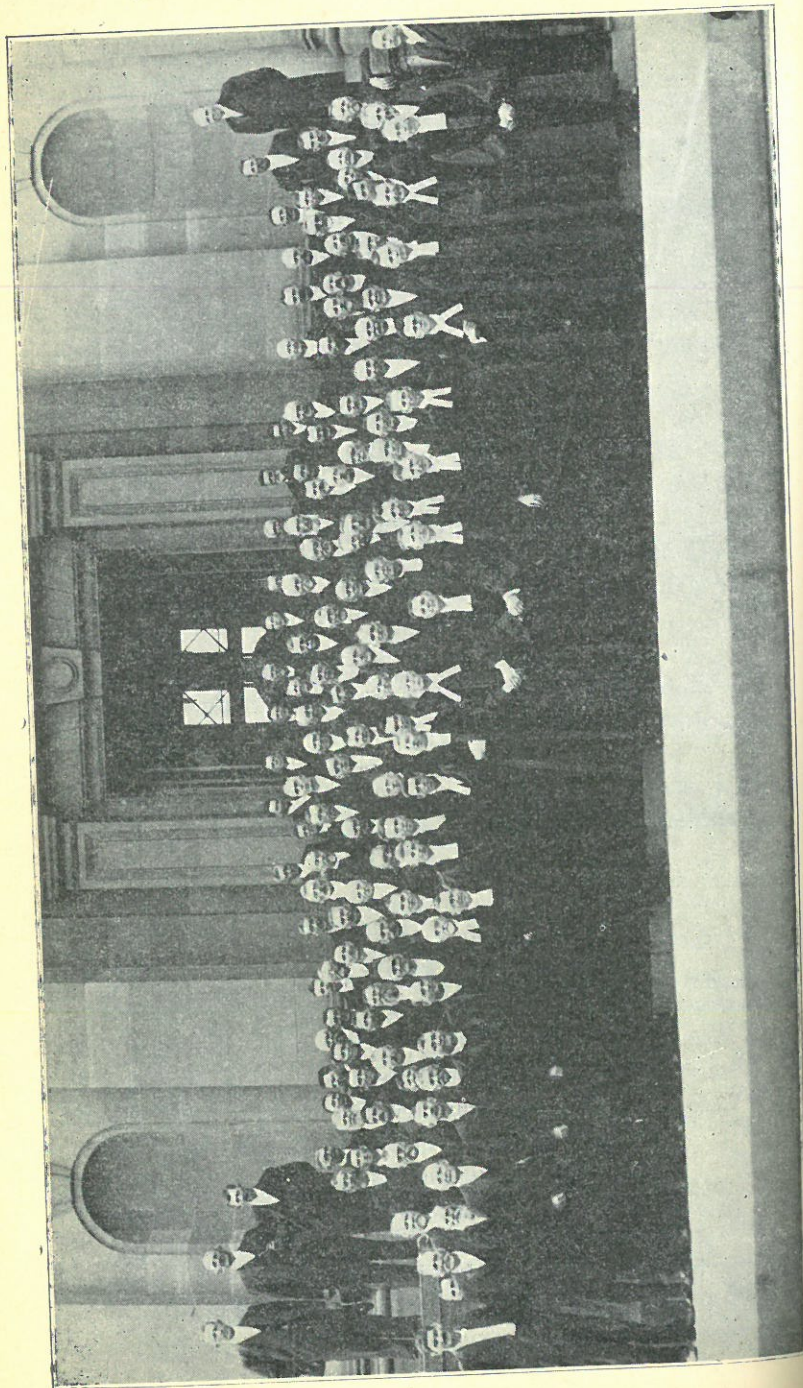
III.

Ek hoop net op die Here,
My siel wag ongestoord;
Ek pleit soos ander kere
Op sy onfeilbaar' woord!
Soos brandwag deur die nagte
Na rooidag-môre smag,
So bly ek in my klagte
Op sy verlossing wag.

IV.

Hoop, Isrel, op die Here
In bitter nood en stryd;
Verlossing tot sy ere
Kom ook vir jou op tyd!
Hy maak op hul gebede
Eens al sy kinders vry
Van ongeregthede:
O God, maak so met my.

(Beryming van *Ds. J. J. Kuhn.*)

Die Algemene Kerkvergadering 1934.

DIE OXFORD GROEP EN DIE A.E.B.

Verslag van die besprekings en die besluit van die Algemene Vergadering van 15 Mei 1934 in sake die Oxford-groep beweging en die Afrika Evangeliese Bond, geneem uit die notule van genoemde vergadering.

Oudl. Broodryk gesekondeer deur Ds. Prinsloo (Johannesburg) stel voor dat ds. J. G. M. Dreyer die onderwerp sal inlei. Dit word aangeneem.

Ds. Dreyer begin deur te sê, dat die Oxford-groep nie tuis hoort in ons kerk nie, want dit stam uit die Engels-Amerikaanse Metodisme wat lynreg ingaan teen ons kerk.

In die verlossing van die mens val die nadruk op die metode. Ons maak beswaar daarteen omdat daar uit die oog verloor word Gods uitverkiesende genade. Die verlossing gaan uit van God en nie van die mens nie. By die Oxford-groep vind ons 'n verlossing-leer wat uitgaan van die mens. Die regverdiging deur die geloof soek ons te vergeefs by hulle. Die „sharing” of deling is onskriftuurlik, en onverstandig. Die vertelling en opsomming van die sondes bring geen heil nie. Die leiding van Gods gees word te meganies voorgestel; die groot gevaar is, dat dit self misleiding en selfbedrog kan wees. Christus word ook nie voorgestel as die Middelaar van God en mens nie, maar as intieme vriend; die nadruk val op die mens Jesus. Gevolglik neem die kruis van Christus ook geen sentrale plek by hulle in nie. Van die Kerk word kwalik gespreek. Die beweging stoel op sektariese bodem, alhoewel op 'n hoër plan as die gemiddelde sekte. Die A.E.B., besluit ds. Dreyer, sal by ons Kerk geen aanklank vind nie, want vandaar tot by die sektes is maar 'n halwe stappie.

Ds. Oosthuizen maan aan tot versigtigheid. Ons moet hulle beskouing nie as onskriftuurlik bestempel nie. Ons kerk het 'n bepaalde Godsdienstige beskouing en hierdie Oxford-groep se beskouing is anders as die van ons. Sodra iemand hom tuis gaan voel binne die Oxford-

groep is die Hervormde Kerk vir hom vreemd. Hierdie beweging hou die gevaar in dat die mentaliteit van ons kerk bedreig word. 'n Ander gevaar is die nasionale gevaar. Die Oxford-groep is uit die aard van die saak Engels, sy optrede en metode is Engels.

Die uitwerking moet denasionaliserend werk op ons volkskarakter. Die Afrikaner word losgemaak van sy kerk en oopgestel vir vreemde invloede.

Dr. Wolmarans sê dat die groep uit allerlei heterogene elemente bestaan en daarom is die wese daarvan moeilik te bepaal. Die maatstaf is by hulle die eie hart. Omdat hulle so subjektivisties is sê hulle vandag so en môre weer anders. Die groep is eintlik beginselloos. Dit is sterk sektaries gekleurd en oor kerklike-dogmatiese probleme spreek hulle hul uit op maniere in stryd met die kerk. Sodra die kerk standpunt inneem teen hulle sal die sektariese neigings openbaar word. Die kerk is volgens hulle onbekwaam om die evangelie te verkondig. Sommige tree dan ook uit die diens van die kerk. As die beweging gedra was deur 'n Christelike kerklike gees sou die mense nooit tot so'n stap oorgaan nie.

Die groep bring die mense ook nie na die kerk nie. Die leiers behoef geen opleiding nie en die nadruk word daarop gelê, dat die gees van God vrygelaat moet word om sy werk te doen.

Die woord van God is nie meer norm nie en tog werk Gods Gees dan nie deur Gods Woord nie? Hulle opvatting van Gods Gees is magies en sektaries. Sektaries is ook hulle voorliefde vir klein groepies. Hulle antroposentriese uitgangspunt val ons teë, hulle perfektionistiese strekking en oppervlakkige sondebegrip stoot ons af. Hulle verlossingsweg begin by die mens en nie by God of Christus nie. Die Bybel word onjuis aangehaal. Die ou Testament het eintlik geen betekenis meer nie. Hulle Godsdiens is suiwer gevoels godsdiens, kragtens hulle subjektivistiese standpunt. Daar is by hulle ook geen plek vir Gods Woord maar wel vir produksies van die menslike verstand. Dit is vir hulle die normgewende woord. Oppervlakkig is ook hulle sondebelydenis. Die groot toets is

hoe staan die groep teenoor Christus. Met Christus die Gods Soon het hulle niks uit te staan nie, wel het hulle oog vir die mens Jesus. Moet ons nou die jood Gamaliël gaan voorligting vra, besluit spreker. Wat sou van die Christelike Kerk geword het, as Paulus die standpunt van sy leermeester toegedaan is. Hierdie vernederende pragmatiese standpunt is elke Christelike Kerk onwaardig. Die Kerk van Christus is 'n strydende Kerk. Die Kerk eis voorligting in hierdie saak.

Ds. Huizers sê dat die Oxford-groep voorgee lewe te bring waar die dogma en leerstellings die dood bewerk het. Dit moet wees 'n broederkring soos in die eerste gemeente. Hy kan hom nie vereenselwig met die Groepopvatting dat die kerk eintlik oorbodig is nie. Godsdiens inhoud kan nie bestaan sonder organisasie nie. Dit voer tot onverantwoordelikheid vandaar dan ook die wisselende skrifverklaring by hulle leiers. „House parties” word deur hul gehou waarby die s.g. „sharing” plaasvind. Hierdie samekomste is 'n bonte verskeidenheid van kerklikes en kerklose, 'n heterogene versameling van allerlei slag en soort. In die „house parties” word die ekstratiese eers opgewek, 'n soort van geestelike ongebalanseerdheid. Die stille tyd waar die leiding ontvang word, kan gevaarlik wees aangesien dit kan voer tot selfbedrog. Hy wys verder ook op die nasionale gevaar wat die oproep meebring. Dit ondermyn ons nasionale en kerklike lewe.

Die A.E.B. gaan spreker ook voort, verkondig 'n perfektionisme. Hulle maak selfs skeiding tussen bekeerdes en onbekeerdes. Psalms en Gesange word selfs verdeel om by die behoeftes van elke soort aan te pas.

Ouderling J. J. Prinsloo vind dit goed dat die saak bespreek is. Hy is dankbaar dat die standpunt van ons kerk hierteenoor uitgespreek is.

Ds. T. F. J. Dreyer wil praat oor die A.E.B. wat 'n groter gevaar is vir die platteland. Die A.E.B. is sterker sektaries gekleurd as die Oxford-groep. Die A.E.B.-aanhangers is kenbaar hieraan dat hulle minagtend spreek oor Kerklike gesag. Dat hulle 'n sondeloosheid in hierdie lewe verkondig en dat siekte 'n onmiddellike gevolg is van

sonde. Die leiers van hierdie beweging is predikante, wat hulle werk prysgegee het. Die A.E.B. is baie naby aan die wederdopers. Ons mense moet daarteen gewaarsku word as ons nie in 'n sekte wil ontaard nie.

Ds. van den Berg is dit eens met ds. Dreyer dat die A.E.B. gevaarlik is. Hulle noem hulleself geen sekte nie, maar gee voor interkerklik te wees. Hulle maak die mense wys dat hulle sanksie van die kerk het. Die mense word hierdeur mislei. Hulle wil die mense net kerkliker en Godsdienstiger maak. Hulle gevaar lê in die opvatting wat hulle huldig omtrent bekering. Bekering word so maklik gemaak. Allerlei uiterlike kenmerke word aangegee as toets van waaragtige bekering. Gepaard daarmee gaan verlaging van die gebed. Dit word beskou as 'n soort towermiddel en hulle gebedsbeskouing is suiwerheidens; wat ook indruis teen die opvatting van ons kerk is die afsondering na die diens. Die vrome soetsappigheid wat ons daar vind in die smalende aanmerkings op erkende Godsdienstige leiers stoot ons af. Ook die verkeerde aksentuering van sendingwerk hou 'n groot gevaar in. As ons wil bly voort bestaan as Hervormde Kerk dan moet ons nie meedoen aan hierdie dinge nie.

Dr. Fourie sal graag van dr. Wolmarans wil weet wat die standpunt van die Oxford-groep is ten opsigte van die sakramente. Dr. Wolmarans antwoord, dat as hulle konsekwent wil wees moet hulle negatief daarteenoor staan.

Br. Broodryk wil weet wat hulle dink van die tien Gebooie. Dr. Wolmarans antwoord dat die broederliefde sterk op die voorgrond kom by hulle.

Ds. Prinsloo (Johannesburg) wil weet of die greep wat die A.E.B. op die mense kry nie toe te skrywe is aan die gemoedsverligting wat die mense kry na hulle sonde belydenis nie. Ds. J. Dreyer wys daarop dat die s.g. bekering dikwels net 'n sedelike verandering is en geen verandering van gesindheid meebring nie.

Oud. Opperman wil graag ook weet hoe hy moet handel teenoor gemeentelêde wat hulle vereenselwig met hierdie beweging.

Die HoogEerw. Voorsitter wys ten slotte daarop dat die vergadering op grond van die beginsels, wat hier uitgespreek is moet besluit.

Die volgende voorstel ingedien deur ds. Jac. P. van den Berg, ds. W. P. J. Poën en dr. H. P. Wolmarans, ds. D. F. Erasmus, dr. C. H. Rautenbach, word met algemene stemme aangeneem:

„Hierdie Algemene Vergadering is oortuig dat ons lidmate binne hulle eie Kerk, onder die bediening van Woord en Sakrament, alles kan vind wat nodig is tot opbou en versterking van hulle geestelike lewe. En aangesien dit vir die HoogEerw. Vergadering duidelik is, dat die A.E.B. (Afrika Evangeliese Bond) en die Oxford-groep beweginge in hulle wese, metode en doelstelling, in stryd is met die belydenis van ons kerk en met die geestesgesteldheid van ons kerk, en voorts dat genoemde beweginge 'n buitekerklike karakter en 'n sektariese sterking openbaar, so besluit hierdie HoogEerw. Vergadering om die lidmate van ons kerk teen genoemde beweginge ernstig te waarsku deur middel van prediking, kategisasie, huisbesoek en skriftelike voorligting in die Herderlike Brief en offisiële orgaan van ons kerk.”

Verder is besluit dat aan die predikante dr. Wolmarans, di. Joh. Dreyer, Oosthuizen en Huyzers opgedra word om 'n brosjure op te stel oor die beweginge.

Die lewe van die christen bestaan uit besitlike voor-naamwoorde. Om te sê: Christus is *die* Saligmaker, kan die duiwel ook sê, maar om te sê: Hy is *my* Saligmaker, dit kan alleen die christen sê. — *Maarten Luther.*

Waar licht is vallen schaduwen. En de schaduw van de kerk heet secte of kettery. *Prof. W. J. Aalders,*

ALBERT REINHOLD FLEISCHACK

is gebore in Eisenach in Duitsland op 7 April 1860. Sy vader Julius Fleischack was Prokureur-Generaal van die Vorstedomme Schwarzburg, Sondershausen, Rudolstadt en Sachsen-Weimar-Eisenach. En toe hierdie state verenig is met Pruise het hy Prokureur-generaal geword van al hierdie distrikte, ingeslote Erfurt. Hy het verskillende ridderordes besit.

Sy seun Albert Reinhold is na Suid-Afrika toe hy nog 'n jonge man was. Eers was hy in Port Elizabeth in die handel, later is hy na Bloemfontein waar hy sy wets-eksamen met lof afgelê het.

Op 8 Augustus 1881 is hy benoem as onder-staats-sekretaris op Pretoria. Daarna is hy aangestel as die Eerste Magistraatsklerk en Publieke Vervolger op Pot-

chefstroom. Op 31 Augustus 1883 het hy sy betrekking neergelê en het begin praktiseer as prokureur en notaris.

Op 10 Maart 1887 is hy getroud met Johanna Hermina Goetz, 'n dogter van Andreas Marthinus Goetz, 'n vroeëre landdros van Potchefstroom.

Op 11 Januarie 1894 het hy weer by die siviele diens aangesluit en hoof geword van die siviele afdeling in die Prokureur-Generaal se departement op Pretoria. As sulks het hy een van die hoofgetuies geword in die Jameson-verhoor.

Tydens die Anglo-Boere-oorlog het hy die eerste magistraat van Johannesburg geword. Na die oorlog het hy weer gaan praktiseer op Potchefstroom.

Vanaf 1911 het hy met die uitsondering van enige jare die gemeente van Potchefstroom gedien as ouderling en skriba tot op sy dood op Sondag, 17 Desember 1933.

Joh. Dreyer.

HOOR MY GEBED, O HEER.

Hoor my gebed, o Heer,
Dit is U kind wat spreek —
Ek kniel weer voor U neer,
En kom U nederig smeeke:

O wil U my tog leer
Om dit te kan verstaan:
Dat God die Heer regeer,
En nooit 'n fout begaan.

O wil U my tog leer
By elke ope graf,
Dat U kastyding, Heer,
Is liefdevolle straf.

A. D. Keet.

DIE AFRIKANERS MET DIE GEESTELIKE SWAARD VERVOLG.

In die begin van Februarie 1848 was Sir Harry Smith, die toenmalige Kaapse Goewerneur, in die tent van die Boere-Generaal Andries Pretorius wat met sy wa langs die oewers van die vol Tugelarivier gestaan het.¹⁾ By hierdie geleentheid het hy Pretorius met die geestelike swaard gedreig. As die Boere meen dat hulle die wêreldlike swaard kan ontwyk, sou hy hulle tog met die geestelike swaard agterhaal. Geestelike magte sou gebruik word om die Afrikaner in die diepste van sy siel te tref en hom 'n nasionale dood te laat sterf. Hy moes tot 'n gedenasionaliseerde minderwaardige wese gereduseer word. Sir Harry Smith het hierdie dreigement nie enkel en alleen as bangmakery bedoel nie. Dit was hom diepe erns. Ook was hy nie die eerste Britse Goewerneur wat die Afrikaner met die geestelike swaard wou beveg nie. Vyftig jaar tevore het die Britse outoriteite reeds 'n aanvang gemaak om die Afrikaner op hierdie manier uit te roei. In die eerste plek is die sendelinge van die Londense sendinggenootskap hiervoor gebruik, en daarna die Skotse predikante en onderwysers. Gedurende die eerste Engelse besetting van die Kaap in die jare 1795—1802 het die Engelse outoriteite 'n stuk of wat sendelinge van die Londense sendinggenootskap ontvang. Sommige van hulle het al dadelik begin om steuring te veroorsaak. Die Kaapse Kerkraad was dan ook gedronge om stappe te neem en het op 5 Januarie 1802 by die Klassis Amsterdam gekla oor twee sendelinge van die Londense genootskap. As indringers het hulle in gevestigde blanke gemeentes opgetree en wou hulle skeuring in die Kerk veroorsaak, so dat die Kerkraad „voor groote disorders” gevrees het. Op 28 Junie 1803 het die Kerkraad van 'n ander sendeling melding gemaak wat „met zijn aanhang, gesterk door

¹⁾ G. C. Moore: *The Autobiography of Lt. Gen. Sir Harry Smith* (Londen, 1903), bls. 592—593.

het Engelsch Gouvernement, nog oorsaak bleef van veel twist en verwarring”.²⁾ Toe Kommissaris-Generaal de Mist in 1802 uit Holland vertrek het om die Kaap van die Engelse oor te neem, het die Klassis Amsterdam hom versoek „om alle ongeregeldheden der zendelingen oogenblikkelijk te stuiten, en tegen dezelve, voor het vervolg, de nodige maatregelen te nemen.”³⁾ De Mist en Janssens se bevinding aan die Kaap was dan ook van so 'n aard dat hulle oor die sendelinge maar sleg te spreke was. Dit was nie alleen Barrow wat die Boere belaster het nie, maar ook die sendelinge. Nadat die Kaap in 1806 vir die tweede keer in Engelse hande geval het, het Janssens op 10 Mei van daardie jaar, toe hy op weg was na Batavia, 'n verhandeling opgestel „om het geene gedaan behoort te worden indien de Hollandsche Volkplanting aan Afrika's Zuidelijk voorgebergte bij de Vreede weder aan de Bataafsche Republiek terug komt”. Oor die sendelinge sê hy hierin die volgende:

Indien men het schadelijke dat die zendelingen in de Volkplanting en erom heen (men zondert de moravische broeders in Genadendal bij de Baviaansche kloof uit) hebben aangebragt, met het nut door hun veroorzaakt weegd, sal het eerste zeer zwaar, het ander nul zijn — men kan zich niet te veel haasten de meeste dezer sendelingen (Elendelingen) weg te zenden, en aan de geduld wordende, zoo er kunnen zijn, eene gehele wijziging te geven. — Weet men eene waarheid? Men vertrouwd dat de zenders zelve er onkundig was ware, dat sedert 1795 de zendelingen veele bescherming hebben genoten, onder anderen uit Politique inzington ten nadeele van Holland, en by uitsluiting ten behoeve onzer vijanden, de Engelschen. Het is gevoelig voor een Hoofd-gebieder verpligt te zijn bescherming te verleen, gunsten te bewijzen aan de-

²⁾ C. Spoelstra: *Bouwstoffen voor de Gesch. der Ned. Geref. Kerken in Z.A.*, Amsterdam, 1906, deel I, bls. 588—590.

³⁾ Spoelstra, deel II, bls. 248.

zulken die werksaam zijn ter bederf van de geest der inboorlingen, om er vijanden van den staat van te maken.⁴⁾

Hierdie beskouing van Gen. Janssens oor die sendelinge vind mens later ook weer by die Voortrekkers en die ou Transvalers. Die Moraviese of Herrnhutterse sendelinge was populêr en Piet Retief wou selfs pogings doen om hulle in Natal onder die Kaffers te laat arbeid. Hulle het hulself by hulle werk bepaal. Hulle het die Swartes nooit teen die Blankes opgestook nie. Die Londense sendelinge weer was rasegte negrofiele. By die botsings tussen die Boere en die Kaffers het hulle byna altyd die part van die Kaffers gekies. Hulle het hulle gaan bemoei met die naturellevraagstuk waar hulle egter niks van begryp het nie. En toe daar later botsings gekom het tussen Boer en Brit het hulle gemaak of hulle Engelse agente en Britse spioene was. Manne soos Van der Kemp en Read het meermale die inboorlinge teen die Blankes opgestook. David Livingstone sou dit 'n halwe eeu later nog bonter maak.

Van der Kemp⁵⁾ was 'n wysgerige volgeling van Rousseau, wat geleer het dat die natuurstaat die ideale was. Nadat hy in Holland 'n eienaardige lewensloop gehad het, het hy op sy gevorderde leeftyd na Suid-Afrika gekom in diens van die Londense sendinggenootskap, en hier 'n Hotnot onder die Hotnots geword. Hy het hom nie meer soos 'n beskaafde mens gekleed nie, maar was tevrede met enkel 'n broek en baadjie en 'n paar sandale, terwyl hy met 'n swart meid, 'n vrygekoopte slavin getrou het.

Van der Kemp en sy kollega Read se optrede was baie onpopulêr in Suid-Afrika. Op hulle sendingstasie Bethalsdorp het hulle 'n klomp Hotnots bymekaar gemaak. Inpleks van hierdie Hotnots te laat werk, het Van der Kemp en Read hulle laat leegglê. Hulle het soos van-

⁴⁾ Papiere van Gen. Janssens, Ryksargief, Den Haag.

⁵⁾ Sien oor hom o.a. Biographisch Woordenboek van Prot. Godgeleerden in Nederland, deel IV, bls. 701—706.

self spreek, rowerye en diefstal onder die vee van die Boere tot hulle daelike tydverdryf gemaak, want al werk mens nie, jy moet tog eet. Dit het moeilikhede veroorsaak en Van der Kemp en Read het die Boere beskuldig dat hulle die oorsaak van die moeilikhede was. Dit het so erg geword dat die Regering 'n spesiale Hof aangestel het om die menigte van beskuldigings van moord en mishandeling op die Hotnots deur die Boere te ondersoek. Die uiteindelijke resultaat was dat die sendelinge met skande daarvan afgekom het. Dit het uitgekom dat dit leuenagtige stories was van 'n klomp leegloper Hotnots waar hulle soveel waarde aan geheg het. Agt-en-vyftig wittense moes voor die Hof kom, en daar was meer as duisend getuies, dog nie een enkele beskuldiging van moord kon teen die Boere bewys word nie. Die kwaad was egter gedoen, die verbittering was daar, die geestelike swaard het 'n oorwinning behaal.

Dit sou nie alleen die sendelinge wees wat as 'n geestelike swaard teen die Afrikaners sou gebruik word nie. Met arends oë het die Britse outoriteite dit raak gesien dat die Kerk en die skool die twee vernaamste bolwerke was van die Afrikaanse kultuur. As hulle in die Afrikaner alle gevoel van eie waarde wou doodmaak en sy geestesinhoud tot nul wou reduceer om hom dan straks as 'n identiteitlose skepsel tot 'n na-aap Engelsman te kan omgiet, moes hulle eers hierdie twee bolwerke, die Kerk en die skool gaan verower. Dit was veral die strewe van Lord Charles Somerset, wat van 1814—1825 Goewerneur van die Kaap was. Nadat hy in 1818 drie Skotte as predikante in die Hollandse Kerk aangestel het, het hy in Januarie 1820 na Engeland gegaan en eers in November 1821 het hy in Suid-Afrika teruggekeer. Hy was vasbeslote om die Afrikaners te verengels en die wyse van uitvoering het in Engeland die beslag gekry. 'n Paar maande na sy terugkoms op 5 Julie 1822, het hy dan ook 'n proklamasie⁶⁾ uitgevaardig, waarin hy die Hollandse taal as offisiële taal van die Kolonie afgeskaf het en die Engels.

⁶⁾ G. W. Eybers: Select Constitutional Documents, London, 1918, bls. 23—24.

as die enigste offisiële landstaal verklaar het, hoewel seweagstes van die bevolking geen Engels verstaan het nie. Hy het dit hom op 'n sonderlinge wyse aangematig om in hierdie proklamasie Engeland tot die „Parent Country” van die Afrikaner te verhef, en verklaar, dat teneinde „the language of the Parent Country should be more universally diffused” dit die Koning „most graciously” behaag het om Skotse predikante vir die Hollandse Kerk in te voer, en verder Engelse onderwysers aan te stel „at public expence, at every principal place throughout the Colony, for the purpose of facilitating the acquirement of the English Language to all classes of Society”. Die Afrikaner moes dus nog boonop vir sy verengelsing uit sy eie sak betaal! Vanaf daardie noodlottige jaar 1822 is die skole heeltemal verengels. Hollands word nie meer onderwys nie. Voortdurend word daar Skotse Predikante vir die Hollandse gemeentes aangestel. Die geestelike swaard het amper getriomfeer. Die Grote Trek het egter verhoed dat die Afrikaner op onherstelbare wyse aan sy Afrikaner-siel sou skade ly. Op die Sinode van 1824 was vyf van die dertien predikante Skotte, en op die Sinode van 1837 was die helfte van die aanwesige predikante Skotte.

Op die Sinode van 1824 het dit veral uitgekom hoe vaardig die Engelse Goewerneur die geestelike swaard gehanteer het. Daar het 'n voorstel ter tafel gekom „ter vereniging van onze Kerk met die van Schotland, en ons te stellen onder hare protectie”. Die Sinode het hierop die volgende genoteer:

Door de cessie dezer Volkplanting aan Zijne Groot Brittanische Majesteit alle werkdadige betrekking tusschen de Hervormde Kerk in Nederland en die van deze volkplanting opgehouden zijnde, is in overweging genomen, of en in hoeverre de Hervormde Kerk alhier, eene gelijke betrekking met de Hervormde Kerk in Schotland zoude behooren te verkrijgen en is na rijpe deliberasie unaniem geoordeeld, dat eene verbroedering met deze Kerk van wezenlijk belang zoude zijn voor de Koloniale Kerk, doch zijn te gelijk zeer

vele zwarigheden ontmoet omtrent de wijze waarop dit zoude kunnen worden bewerkstelligd, daar het Bestuur der Koloniale Kerk gedurende den oorlog, inzonderheid door de Kerkorde onder het Bataafsche Gouvernement ingevoerd, en thans nog in volle kracht, en op sichzelve en met betrekking tot het Koloniaal Gouvernement eene geaardheid heeft gekregen, welke zelfs de betrekking met de Nederlandsche Kerk indien de Kolonie nog tot dat Rijk behoorde, ten uiterste moeilijk zoude make, waarom best gedacht is, dit stuk voor als nog tot geen onderwerp van conclusive deliberatie te maken.⁷⁾

Met ander woorde, praktiese moeilikhede het so 'n vereniging met die Kerk in Skotland in die pad gestaan, en die vernaamste daarvan was die mate van selfstandigheid wat De Mist deur sy kerkorde aan die Kaapse Kerk gegee het. Soos die ander ordonnansies van De Mist, was sy Kerkorde ook van die allergrootste belang vir die redding van die Afrikaner van 'n wisse nasionale ondergang! Herhaaldelik is op onderskeie Sinodes van die Kaapse Kerk oor die wenslikheid van 'n vereniging met die Skotse Kerk gehandel. In die Sinode van 1862 het die Voorsitter, ds. Andrew Murray, dit bepleit. Hoewel die Sinode hieroor geen besluit geneem het nie is egter wel die band met die Hervormde Kerk van Nederland gebreek en het voortaan alle korrespondensie met haar opgehou. In 1912 nog het die toenmalige Moderator van die Kaapse Sinode, ds. A. T. Steytler, in die Sinode van die Skotse Kerk in Kaapstad verskyn en het hy die wenslikheid van 'n vereniging van hierdie twee Kerke bepleit.⁸⁾

Hierdie wegdrywing van die Moederkerk in Holland en spoeling in die rigting van Skotland het veral op taal- en kultureelgebied noodlottige invloede gehad. Die Sinode

⁷⁾ Gedrukte Notule van die Sinode, bls. 6, 18 en 19. Geo. McCall Theal; Records of the Cape Colony, Kaapstad 1904, Deel XIX, bls. 496.

⁸⁾ De Hervormer, 15 Oktober 1912, bls. 6.

van 1824 het besluit om die Heidelbergse Kategismus in Engels te laat vertaal. Volgens die verslag van die Kommissaris-Politiek, Sir John Truter aan Lord Charles Somerset oor die werksaamhede van hierdie Sinode, was die redes van hierdie besluit die begeerte van die Sinode

on their part to promote the extension of the English language also as far as practicable.⁹⁾

Truter het die Goewerneur se aandag daarop gevestig dat hy nie in die Kerk die Engelse taal so op die mense kon forseer soos wat hy dit buite die Kerk gedoen het nie.

In the Church therefore the English language can only be introduced in time by degrees and as it were of itself.

Voorlopig moes die Hollandse taal nog geduld word until an encouraged instruction in the English language added to an increased English population should have enabled the succeeding generation to use the English language with equal facility and advantage as that of their fathers.

Dan eers sal dit vir die Afrikaner moontlik wees voluntarily and without any humiliating feeling to give up by degrees the domestic use of the language of his ancestors for that of a new and liberal Mother Country.¹⁰⁾

Dit het dan ook gelyk of die Afrikaner deur die geestelike swaard heeltemal vernietig sou word. In 1840 reeds het dr. A. N. E. Changuion in 'n redevoering in Kaapstad die volgende klag by sy hoorders uitgespreek:

Gij hebt er wellicht ook geen erns in, dat onderwijzers, uit Schotland ontboden, met aanzienlijke jaarwedden in die buitendistricten aangesteld zijn, een maatregel strekkende om de Hollandsche taal als een verderfelijk onkruid met wortel en tak te helpen uitroeien, terwijl jongelieden, die bij mij ieder oogenblik het getuigenis in geschrifte krijgen

⁹⁾ Theal: Records XIX, bls. 498.

¹⁰⁾ Theal: Records XIX, bls. 500.

kunnen, dat zij de noodige geschiktheid bezitten om in beide talen onderwijs te geven, niet eens in de gelegenheid gesteld zijn om hun talenten te doen gelden.¹¹⁾

Die verdere gevolge was dat 'n begin gemaak werd met die invoering van Engelse dienste in die Hollandse Kerk, en hieroor het die Sinode van 1834 besluit:

„dat een ieder vrijheid hebbe, en aangemoedigd worde, waar zulks geschieden kan en noodig is, om dit te doen, mits zonder nadeel aan de Hollandse gemeente, en met voorafgegane kennis aan de kerkeraad omtrent het kerkgebouw.”¹²⁾

Dit het gelyk of die Kaap-Kolonie binne afsienbare tyd heeltemal verengels sou wees. In Kaapstad het hierdie proses van verengelsing in 1859 in die Kerkraad 'n storm veroorsaak. Op 24 Oktober van daardie jaar het ouderling De Smidt voorgestel om ook Engelse dienste in te voer. Hy het daarop gewys hoe dit in die Kolonie „alles Engelsch” was, en net so min as mens die eb en die vloed van die see kan keer net so min kan belet word „dat de Engelsche taal algemeen worde”. Kyk maar in die laaste jare, het hy gesê,

het parlement, het Hooge Geregtschhof, de Magistraats Hoven, alle publieke bezigheden, zoo wel van het Gouvernement als die waaraan de ingezetenen deel hebben — het is alles Engelsch. In meest alle scholen maakt het Engelsch het hoofd-onderwijs uit — en misschien met een of twee uitzonderingen, waar men in het Hollandsch onderwijst, bestuurd door Engelsche onderwijzeressen, die geen enkel woord Hollandsch verstaan.

Hy het gemeen dat die opkomende geslag alleen deur Engelse dienste vir die Kerk behou kan word.

'n Ander ouderling, P. A. Brand, het daarop gewys dat in al de scholen was Engelsch de hoofdtal.

¹¹⁾ Dr. N. Mansvelt: De Betrekkingen tusschen Nederland en Zuid Afrika, Utrecht 1902, bls. 17.

¹²⁾ Gedrukte Notule, bls. 89.

In al de kostscholen werden de kinderen *gefined* als zij Hollandsch spraken; hoe kan men dan verwachten dat zij naderhand het Hollandsch zouden kennen? Meer dan eens had hij, wanneer hij gevraagd had hoe of iemand de preek bevalen had, de aanmerking moeten hooren: it may be a very fine sermon, but I could not follow it.

Uit die publiek het die heer C. J. Brand 'n memorie ingedien om nie in die bestaande Kaapstadse Kerkgeboue Engelse dienste in te voer nie, maar liever as dit nodig was 'n afsonderlike gebou daarvoor in te rig. Hy het be-
weer dat die behoefte nie so groot was nie. Die tyd-
gees was

de Kaap is Engelsch, de heele regeering is Engelsch, en daarom moet het Hollandsch voor het Engelsch in de Kerk ook plaats maken.

Die Engelse dienste is egter ingevoer want die proses van verengelsing was tengevolge van die geestelike swaard in volle gang.¹³⁾ In 1870 het die Sinode bepaal dat die kandidate wat tot die predikdiens toegelaat wil word ook blyke moes gee van bekwaamheid om in Engels te preek. Dit het gelyk as of die geestelike swaard 'n volslae oorwinning sou behaal. In 1875 het ds. John McCarter gemeen om as volg oor hierdie saak te moet skrywe:

Nog iets dat moeite voor de kerk begint te baren, is de indringing eener nieuwe taal. In 1853 is eene Engelsche vertaling van de Formulieren, Catechismus, Kort Begrip, Geloofsbelijdenis en Liturgische Schriften gedrukt op last en voor rekening der Sijnode. Men behoeft geen profeet te zijn om te zien, dat met verloop van tijd het ten opzichte van taal met onze kerk zal gaan, gelijk met hare zuster van Amerika. Goed is het, dat het Koninkrijk Gods aan geen taal verbonden is. Het past niet dat iemand moeite doet de verwisseling van taal te verhaasten of te vertragen; men heeft

¹³⁾ Meer dan 'n halwe eeu later toe daar 'n nasionale ontwaking oor die land gegaan het, is dit egter weer afgeskaf.

zich slechts te schikken naar de omstandigheden. Maar intusschen brengt de loop der zaken vele moeilijkheden mede. Wanneer het opkomende geslacht met Engelsch beter bekend is dan met Hollandsch, moet het catechetisch onderwijs, hoe moeilijk het zij, ook in de taal gegeven worden. De openbare eeredienst zal ook allengs in het Engelsch moeten gehouden worden. Wordt aan de nieuwe taal geen behoorlijke plaats vergund, dan zullen vele jeugdigen verloren gaan voor de Kerk; wordt aan de oude taal zijne plaats geweigerd, dan is het een onregt aan de ouden, die ze alleen verstaan.¹⁴⁾

In die jare 1862—1874 was die agteruitgang die grootste. 'n Gewese Kaapse predikant, ds. P. Huet, het in 1868 oor die verengelsing in die Kaap-Kolonie die volgende geskryf:

Het is wel bekend, met welke bijzondere voorliefde men, nog niet lange jaren geleden, aldaar jegens Holland en al wat Hollandsch is, bezielde was. Het doet mij echter leed, te moeten zeggen, dat die ingenomenheid niet alleen verkoeld, maar zelfs geheel geweken is en voor gansch tegenovergestelde gevoelens heeft plaats gemaakt.

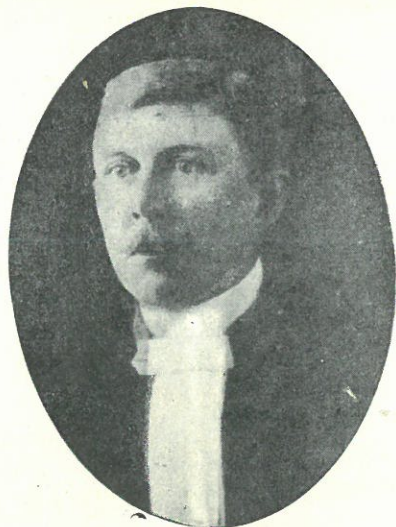
As eerste oorsaak hiervan noem hy:
den toenemenden Engelschen invloed. Dit laat zich ligt verstaan. Engelsch bestuur, Engelsch geld, Engelsche zeden, en, zal ik het er bijvoegen? in sommige opzichten althans, Engelsche superioriteit kunnen niet nalaten zich te laten gelden en onwillekeurig het Hollandsche in minachting te brengen.¹⁵⁾

Die geestelike swaard was die magtige middel om die Afrikaner homself te laat kwytraak.

S. P. Engelbrecht.

¹⁴⁾ John McCarter: Geschiedenis der Ned. Gereformeerde Kerk in Zuid Afrika (Amsterdam), bls. 164.

¹⁵⁾ P. Huet: Eenvoudige mededeelingen over Zuid-Afrika (Amsterdam 1868), bls. 3.

DS. J. J. PRINSLOO.

Ds. J. J. Prinsloo werd op 5 Mei 1884 te Rondevlei in die distrik Pretoria gebore. Saam met ds. J. J. Kuhn is hy deur prof. dr. P. J. Muller te Pretoria opgelei. Op 30 Oktober 1909 werd hy te Trichardtsfontein as predikant van die Ned. Hervormde Kerk georden. In 1919 het hy na Standerton verhuis, waar hy op 11 April bevestig werd. Dit volgende jaar werd laasgenoemde standplek met Krugersdorp verwissel, waar hy op 24 Januarie bevestig werd. Na 'n verblyf hier van twee jaar werd hy op 22 April 1922 aan die gemeente van Rustenburg verbind. Die helfte van sy predikantsloopbaan werd dus te Rustenburg deurgebring.

Hoewel hy vyf-en-twintig jaar reeds predikant is, is hy nog gesond en sterk, vol lewenslus en energie. Daarby is ds. Prinsloo bevoorreg met 'n besonder helder verstand.

Op die laasgehoue Algemene Kerkvergadering het die eer hom te beurt geval om gekies te word as vise-voorsitter van die Algemene Kommissie.

T. F. J. D.

EEN EN ANDER OOR DIE KERKGESANG.

In die Hollands-Afrikaanse kerklike wêreld het daar nuwe lewe gekom wat die kerkgesang betref. In Nederland het 'n paar nuwe of vernieude gesangbundels die lig gesien. Die algemene Sinode van die Hervormde Kerk het 'n konsep vir 'n hersiene gesangbundel aangeneem. Dit het gevoel geword dat die kerk nie mag staan waar hy is nie, maar altyd vooruit moet, ook wat die kerkgesang betref. Wat verouder is in die teenwoordige bundel moet wegval. Wat mooi is uit die skat van geestelike liedere moet opgeneem word. Dit het die Kommissie wat belas was met die opstel van die konsep in gedagte gehou. 'n Hele lot onmoontlike en onbybelse gesange uit die teenwoordige bundel is met prysenswaardige beginselvastheid uitgelaat. Wie sing b.v. gesang 166, 174, 175. Daarteenoor is daar baie nuwes opgeneem, wat wenslik geag is. Die hele konsep bevat 272 liedere (vroeër 192 gesange, vervolgbundel 72 en aanhangsel op die vervolgbundel 10 saam 274) en is naar die nuutste eise van liturgie en hymnologie ingedeel. Bykans al die gesange wat ons lief het en hoogag is behou. Die Kommissie wat uit lede van verskillende kerklike rigtings bestaan, het besonder hartlik en eensgesind saamgewerk. So eenstemmig was hulle dat dit nooit nodig was om te stem nie. Ook op die Sinode het die eenstemmigheid geheers.

Een van die groot skeidsure tussen die Hervormde en Gereformeerde Kerke het weggeval, n.l. die vooroordeel teen gesange van Gereformeerde kant. Die Gereformeerde Kerk in Holland het die paar gesange agter die psalm-bundel vermeerder van 10 tot 29. Dit het geblyk nie meer langer moontlik te wees om die aanhoudende behoefte aan en versoek om gesange in die wind te slaan nie.

Hier eindig dit nog nie. Die Gereformeerde Kerke in Hersteld Verband in Nederland het reeds gesange ingevoer. Op 15 November 1933 is 'n Liederebundel van 324 bladsye ingevoer. In die jaarboek (1934) van hierdie

jongste Gereformeerde Kerk lees ons dat die bewerkers van die Liederebundel daar op uit was om nie alleen te versamel wat in christelike kring die beste bekend en geliefd was nie, maar hulle het bewus die versameling uitgebrei met onbekende nuwe of nie-vertaalde liederes. As uitgangspunt het hulle geneem wat in christelike kringe algemeen gesing word. Daaruit het hulle eenvoudig gekrap wat as lelik of onjuis beskou is. Verder het hulle hulself afgevra wat in die protestantse buiteland as die mees waardevolle liederes kan beskou word en gebruik gemaak van 'n hele reeks Duitse, Engelse, Amerikaanse, en Sweedse liederes. Hulle het ook rekening gehou watter gesange uit die skat van die kerk van vroeëre eeue nie verby gegaan mag word nie, en of daar nie verse van vaderlandse digters is wat die kerksang verryk nie. Hier het veral Revijs en Vondel in aanmerking gekom. Ds. Smelik sê van die bundel: Daar waai 'n gees van brede katolisiteit (algemeenheid) deur. Hy is van mening dat die liederbundel nie 'n eindpunt nie maar 'n begin is. Daar is 'n groot getal liederes weggelaat wat na sy mening nie mag ontbreek nie.

Behalwe die Gereformeerde Kerke in Hersteld Verband is nog 'n dogter van die Gereformeerde Kerke haar voor, n.l. die Gereformeerde Kerke in Nederlands-Indië. Ongeveer dertig jaar gelede is in daardie kerk alleen gesing die 78 psalms na die beryming van Janz. In 1905 besluit die Gereformeerde Sinode in Nederland dat in die rigting gewerk moet word om 'n komplette Javaanse psalm beryming daar te stel. In plaas daarvan het die kerk in Nederlands-Indië die ou beryming van Janz met sy 78 psalms vervang deur 'n nuwe beryming wat net 36 psalms tel maar verryk is met 73 gesange. Hierdie 36 psalms en 73 gesange is in deurlopende nummering ingedeel, sodat in die gemeente nie gesing word psalm of gesang soveel of soveel nie, maar lied No. soveel.

Ook die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika kan die behoefte aan gesange nie langer onder die domper hou nie. Totius het reeds skrifgedeeltes op rym gesit en dit

sal nie meer te lang duur nie dan verval die grootste aanleiding tot die afskeiding in Suid-Afrika.

Hier moet egter op gewys word dat die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika alleen pleit vir gesange waarvan die grondteks in die Bybel gevind word. Of dit alleen is om tog maar 'n essensiële verskil te hê tussen ons en hulle gesange weet ek nie. Behalwe in die kringe van hierdie Gereformeerde Kerk word nêrens in die protestantse kerke die vrye lied verwerp, selfs nie deur andere gereformeerdes nie, b.v. die Gereformeerde Kerke in Hersteld Verband. In die Gereformeerde Sinode van Leeuwarden in Nederland, in 1920 gehou, het die deputate wat moes rapporteer oor die gesange in die kerk dit as hulle gevoele uitgespreek dat daar prinsipiël geen bedenking teen kerkliedere gemaak kan word nie, wat nie 'n beryming van Gods Woord dog 'n vrye vertolking is van wat die gemoed van die christen beweeg, vir sover hulle met Gods Woord ooreenkomstig die belydenis ooreenstem.

In hierdie verband mag ook gewys word op die standpunt van Voetius: „Die Hervormers het ongetwyfeld alle liederes verwerp wat in enige opsigte in stryd is met die Heilige Skrif maar nêrens vasgestel, dat alleen onmiddellik goddelike liederes, wat in die skrif staan, in die kerke gesing mag word.”

Ook die Dortse vaders het nie konsekwent by hulle standpunt gestaan nie om alleen psalms of gesange van berymde skrifgedeeltes in die kerk te sing nie, gesien die feit nie alleen dat enige gesange na die psalms opgeneem is nie, maar selfs gesange waarvan die teks nie in die Bybel voorkom nie soos die beryming van die geloofsartikels, die bedesang voor die predikasie, die môre- en aandsang.

Selfs dr. A. Kuyper, dié man van die afskeiding van 1886 moet toegee, dat nêrens blyk dat die apostels die gebruik van die ou-testamentiese gebede of liederes in hulle oorspronklike vorm as die enige denkbare of geoorloofde aan die gemeente opgelê het nie. In „Onze Eere Dienst”, bl. 53, 54, skrywe hy: „Is hierby nu het standpunt in te

nemen, dat de gemeente zelve het recht mist om te formuleeren het lied, waarmee ze Gode zal toezingen? Zie, men bidt tot God in proza en in dicht. Is er nu iemand die beweert, dat de gemeente het recht mist, om zelve hetzij in proza, hetzij in dicht haar gebeden, haar aansprekingen van het Hoogste Wezen te formuleeren? Ons is zoo iemand niet bekend. Het vrije gebed immers is steeds in onze kerken gehuldigd. Formulier-gebeden hebben onze kerken in den beginne vaak zelve opgesteld. En nooit heeft men beweerd, dat er in de kerk niet anders mocht gebeden worden dan met gebeden, die in de Heilige Schrift in of buiten de Psalmen, voorkwamen. En toch dát alleen zou de strenge consequentie zijn. Komt het der gemeente *niet* toe, zoo dikwijls zij het hoogste Wezen toespreekt, dit anders te doen dan in taal en woorden, die ons in de Heilige Schrift gegeven, en als zoodanig geformuleerd zijn, dan maakt het geen onderscheid of die toespreking van het Eeuwige Wezen, dat bidden, loven, danken, in proza of in dicht geschiedt, maar dan moet de vrije formulering hetzij door den predikant, hetzij door de gemeente van formulier-gebeden of formulier-liederen, ganschelijk zijn afgesneden, en mogen wij niet anders in de gemeente bidden dan met een gebed *uit de Schrift*, en niet anders in de gemeente zingen dan met een lied *uit de Schrift*. En dan vervolg hy op bl. 55: „Dit recht van eigen formulering achten wij derhalve histories en kerkrechterlik vast te staan, voor de prozagebeden onbetwist, voor de gezongen gebeden in beginsel.”

Die vertaling van die gesange in Afrikaans bied 'n uitstekende geleentheid om terselfder tyd ons gesange te suiwer van wat daar nie in tuis hoort nie. Die Algemene Kerkvergadering van 1928 het die wenslikheid om ons teenwoordige gesangbundel te suiwer ingesien en op voorstel van die Kerkraad van Dullstroom besluit om „in ooreleg met die Nederduits Gereformeerde Kerke 'n kommissie te benoem om die gesange te hersien, weg te laat en aan te vul uit die vervolgbundel en die aanhangsel by die vervolgbundel, waar nodig, en te vertaal in Afrikaans.”

Ook die Nederlandse Hervormde Kerk net soos die

Hervormde Kerk in Indië het die noodzakelijkheid ingesien om met die uitbreiding van die gesange ook die bestaande aan 'n kragtige uitsuiwering te onderwerp. Al hierdie kerke besef dat die ongewenste oorboord gegooi moet word as ballas wat die gesangboek onnodig dik en duur maak, aangesien niemand hulle tog ooit sing nie.

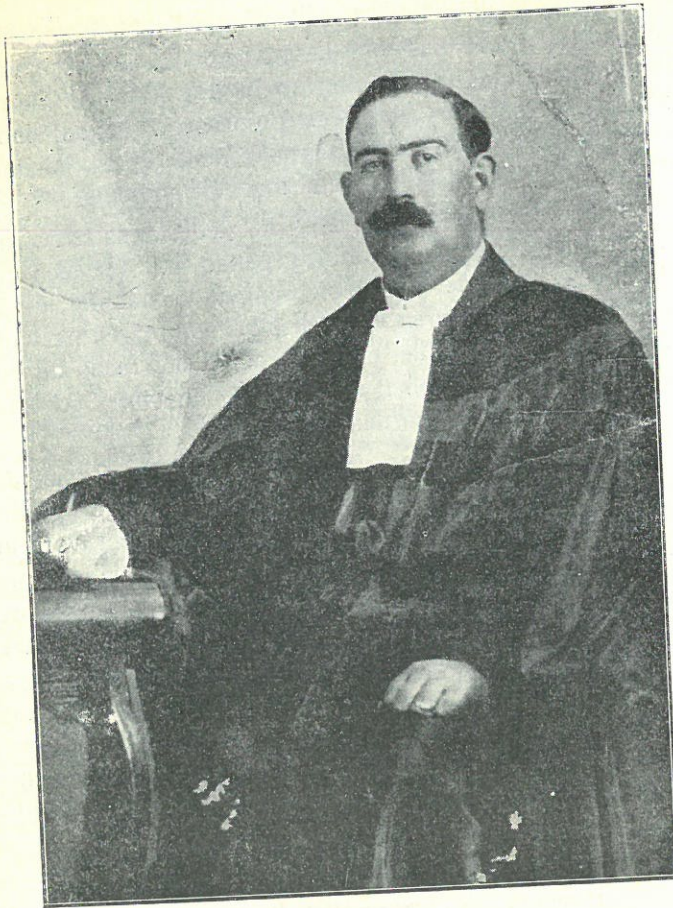
Die kommissie benoem deur die Nederlands Hervormde Kerk het die volgende opdrag gehad, n.l. om „een geheel nieuwen bundel byeen te brengen, bestaande uit de meest gebruikte liederen van den tegenwoordigen gezangbundel en vervolgbundel en uit liederen die reeds nu het hart der gemeente hebben of onder de bijzonder schoone en geschikte moeten worden gerekend.”

Dit is te wense dat die Nederduits Gereformeerde Kerk van die Kaap haar opdrag sal wysig. Die opdrag verwek die indruk dat al die gesange vertaal moet word in Afrikaans want dit lui dat aan die publikasie-kommissie van die S.A.B.V. opgedra word om vertalinge in Afrikaans van ons psalms en gesange te vind. Die Sinode het egter die aanbeveling dat die gesangbundel vergroot word deur uit die vervolgbundel en andere liederen daarin op te neem, goedgekeur. Ons betwyfel dit egter nie dat die Kaapse moederkerk gewillig sal wees om sommige van ons teenwoordige gesange weg te laat, indien sulks versoek word.

Joh. Dreyer.

'n Onnodige vraag maak 'n antwoord oorbodig.
Ds. M. J. Goddefroy.

Daar is verskil tussen die blydschap van die geloof en plesier. Laasgenoemde is van buite na binne, eersgenoemde van binne na buite. Gelukkige mense behoef geen vermaaklikhede nie. Hulle het fonteine van blydschap binne in hulself. — *Stanley Jones.*

Ds. J. J. Kuhn.

Op 15 Maart 1881 het ds. J. J. Kuhn die eerste lewenslig aanskou op die plaas Gembokfontein in die distrik Krugersdorp. Op 28jarige leeftyd het hy die herderstaf opgeneem te Krugersdorp, waar hy op 7 Mei 1909 ingeseën werd. Na 'n vierjarige verblyf te Krugersdorp is hy in Junie 1913 na Lichtenburg. Op 12 Januarie 1916 werd hy in die pasgestigte gemeente Zwarttruggens bevestig, waar hy dertien jaar lank gearbei het, om in 1929 na die Rand te verhuis en wel na Germiston, waar hy op 20 April 1929 bevestig werd.

Ds. Kuhn is seker een van die meest belesene predikante van ons kerk. Hy is amper nooit sonder 'n boek nie. Die digterlike talent, waaroor hy beskik, word ongelukkig maar selde aan die dag gelê. Namens ons kerk werk hy mee aan die vertaling van die Psalms. Hy beskik oor 'n mooi, helder en duidelike stem en is soms welsprekend in sy toesprake en preke.

Hoewel hy nog nie oud is nie, is hy tog, wat diensjare in ons kerk betref, die tweede-oudste predikant.

T. F. J. D.

PSALM 13.

1.

Hoelank is ek van hulp ontbloot?
My God, in U gedagtes dood?
Hoelank sal ek in donkerhede
Geen antwoord hoor op my gebede,
En ongetroos wees in die nood?

2.

Hoelank, o Heer, sal sorg en smart
Hul laer opslaen om my hart?
Hoelank die vyand met behae
My aansien in my angste en plaë —
My siel mistroostig en benard?

3.

O Heer, my God, sien my tog aan,
Wil my ellende gadeslaan;
Verlig die donker van my oë,
En wil tog nimmermeer gedoë
Dat hul in doodslaap ondergaan.

(Beryming van *Totius.*)

PSALM 69.

1. O, God, verlos my uit die modderpoel:
Die waters het tot aan my siel genader;
Ek sink in dieptes weg; oor my vergader
'n Watervloed, wat oor my bruis en spoel —
Ek roep my moeg om hulp! — Ek staan alleen!
My stem is hees, my keel brand van my klac,
My oog versmag, in trane blind geween:
Ek hoop en wag op God nog al die dae.
2. Ag, baie meer as hare op my hoof
Is hulle, wat my haat, en sonder rede
My vyand is! O, waarom haat hul vrede
Met my en soek my lewensvlam te doof? —
Omdat hul magtig is, neem hul my goed:
En moet wat nie geroof is, weer besorge,
O, God, U ken my dwaasheid van gemoed:
My sondeskuld is vir U nie verborge!
3. Laat deur my sonde nie in skande gaan
Wie U verwag, O Heer der leerskare!
O, God van Israel, die Enig-ware,
Laat deur my skuld nooit iemand skaamrooi staan!
Om U ontwil verdra ek smaad en hoon,
Ek is bedek met skande en ellende!
Ja, vir my broers, wat same met my woon,
Is ek 'n vreemde, en 'n onbekende.
4. Die ywer van U huis het my verteer,
En op my val die smaadheid van U smader:
Ek word gesmaad om U ontwil, my Vader,
Hoewel my siel voor U geween het, Heer!
My klere is geword tot rougewaad,
Ek is 'n spreuk, 'n voorwerp van mishae,
Vir die wat in die poort van my sit praat.
Ja, selfs 'n spotlied by hul drinkgelae.

5. Maar tot U, Here, klim omhoog my bee:
Verhoor my in die sag van u genade!
Nie om myself, of om my goeie dade
Maar om U trou; wil my verhoring gee!
Red uit die modderkuil, waar haters staan,
Gee my die waterdieptes nie tot buit nie;
Laat oor my nie die waterstrome gaan,
Of bokant my die put sy oop'ning sluit nie!
6. Verhoor my, Heer! — Neem nie U goedheid weg;
Wend U tot my weer in barmhartighede!
Ek is benoud, verhoor tog gou my bede:
Verberg U aangesig nie vir U kneg!
Bevry my vir my vyande ontwil,
Kom nader na my siel; maak los my bande,
Maak my teenoor teëstanders stil:
U ken my smaak, my sonde en my skande!
11. Hef, aard en hemel, hef 'n lofsang nou!
Prys God en sing, o see en alles mede!
Die Heer sal Juda weer met al sy stede
Verlos, en Hy sal Sions mure bou!
Daar sal sy volk dit erfelik bewoon;
En dit besit tot verre nageslagte!
Die, wat Sy Naam vereer, sal voor Sy troon
Nie meer verskyn in trane of met klagte.

Die bloesem van die roos het nie nodig om sigself
luidkeels aan te kondig aan die wêreld nie. Sy geur is
die getuienis van sy voortrefflikheid. So is die christelike
lewe, wat stil soos 'n roos groei en sy geur aan alle kante
versprei, die trouste getuie van Christus.

SONDE-BELYDENIS OP BYBELSE GROND.

Psalm 51:6: „Teen U alleen het ek gesondig en gedoen wat verkeerd is in U oë, sodat U regverdig kan wees as U spreek, rein as U gerig hou.”

Inleiding.

Wat ons hier gaan bespreek is 'n Bybelse onderwerp, n.l. belydenis van sonde. Waar daar in die laaste tyd allerlei nuwe strominge en sektes in die godsdiens gesien word, daar voel ons dat dit roeping en plig is om te spreek en duidelik te maak wat die suiwere leer van Gods Woord hieroor is.

Ons wil met hierdie skrywe nie iemand seer maak nie. Die opregte bedoeling van andersdenkendes wil ons ook nie liefdeloos veroordeel nie, dog ons wil alleen maar laat sien dat daar deur die ywerige optrede van leiers van die beweginge soos die Oxford-groep en die A.E.B. en ander dergelike rigtings ook veel kwaad kan gedoen word aan die saak van die Godsdiens.

Daar moet 'n reaksie kom teen al hierdie strominge wat afvoer van die suiwer Bybelse opvatting. Die valse, onskriftuurlike leer moet duidelik aan die hand van Gods Woord aangetoon word. Ons mense het hieraan 'n groot behoefte. Dit word hoog tyd dat die kerke wakker word, ook haar roeping hier verstaan en sien watter groot gevare daar skuil in al hierdie strominge.

Ons hoor van alle kante, lees selfs in die koerante van wonderlike opwekkingsdienste wat gehou word. Een van die vernaamste kenmerke van hierdie beweginge is die openbare belydenis doen van sondes vóór die mense, en die gedurige aandrang, 'n mens kan byna sê dwang tot bekering. Die doop, die opvoeding van die ouers, onderwysers en vroeëre leraars word oor die hoof gesien, feitlik van nul en gener waarde geag. Die mense word as onbekeerdes beskou, dus as „heidene” behandel, wat nog

niks weet van God en Sy gebod nie. Eers as iemand in die openbaar opgestaan het en sy sondes bely het, word hy as 'n bekeerde beskou. Dit word vergeet dat die werkinge en leidinge van God met die sondige mens op velerlei weë kan gebeur, en dat almal nie op één en dieselfde patroon klaar geknip kan word nie.

Omdat dit die Godsdiens diep raak, word die drang baie sterk om voorligting te gee. Ons kan nie, ons mag nie langer ons lede in onsekerheid laat nie. Ons moet toon waar ons staan!

Dit gaan vir ons om die mag van die waarheid en die geregtigheid van God, en waar ons vir die waarheid kamp, moet ons altyd toon dat die gees van liefde ons ook nie vreemd is nie. Ons wil dus alleen maar die waarheid, volgens ons oortuiging kragtig handhaaf, die dwaling wil ons aantoon en beslis bestry. Die stryd is nooit teen persone gerig nie, maar teen beginsels, en mag die vrug van hierdie skrywe wees 'n opbouing in ons eie geloof, maar ook tegelyk 'n wapen teen allerlei dwalinge wat maar telkens weer die gemeente van Jesus Christus binnekom. Hierdie strominge is in stryd met die gees, karakter en beginsels van ons Nederduits Hervormde Kerk.

Die Noodsaaklikheid van Sonde-belydenis.

David sê van homself in Psalm 51:7, dat hy in ongeregtigheid gebore is, en dat sy moeder hom in sonde ontvang het, en Paulus bely in Rom. 3:23: . . . „want almal het gesondig en dit ontbreek hulle aan die heerlijkheid van God.”

Elke mens staan dus as 'n diep onreine voor God. Die belydenis van sonde is dus 'n absolute vereiste vir die saligheid en die Spreukedigter sê daarvan in Spreuke 28:13: . . . „Hy wat sy oortredinge bedek, sal nie voorspoedig wees nie; maar hy wat dit bely en laat staan sal barmhartigheid vind.” Johannes sê dat as ons sê dat ons geen sonde het nie, mislei ons onself en die waarheid is nie in ons nie. . . . (1. Joh. 1:8.) In die Bybel is daar geen belofte vir die mens wat sy sonde nie wil bely nie, maar daarby 'n heerlike belofte van vergifnis vir diegenes wat dit met alle opregtheid voor God bely. — „As ons

ons sondes bely, Hy is getrou en regverdig om ons die sondes te vergewe en ons van alle ongeregtigheid te reinig." (1 Joh. 1:9.)

(a) *Voor wie en hoe dit bely moet word?*

Die Bybel spreek baie duidelik van sonde-belydenis voor die mens. So vind ons dit in Jakobus 5:16: „Bely mekaar julle misdade en bid vir mekaar, sodat julle gesond kan word." In Matt. 18:15 en Matt. 5:23,24 vind ons ook dieselfde gedagtes.

Om Jakobus 5:16 reg te verstaan moet ons dit verklaar uit die gehele verband waarin dit voorkom, d.w.s. vanaf vs. 13-20. Jakobus gee hier raad in verskillende lewensomstandighede, waarby altyd rekening gehou moet word met die lewende God wat alles lei en bestuur . . . vs. 13 . . . in droefheid moet gebid word, in blydschap moet gedank word. In vs. 14 word dan uitvoerig gehandel oor die siekte. Die sieke moet die ouderling van die gemeente laat kom, wat hom aan die barmhartigheid van God moet opdra. Baljon wys dan ook daarop dat die Jode in geval van 'n sieke in huis die Skrifgeleerde ingeroep het, wat dan Gods Barmhartigheid oor die sieke vra. In vs. 15 word dan alle nadruk gelê op die „gelowige gebed", wat 'n krag is en die sieke sal red, en dat die Here hom sal oprig. In vs. 15 word verder ook melding gemaak van sonde-vergifnis wat gepaard gaan met die genesing. Van Nes meen dat ons hier moet denk aan bepaalde sondes wat die siekte veroorsaak het. (Mark. 2:5, Johannes 5:14.)

In Jak. 5:16 word die onderlinge belydenis en gebed saamgevoeg, want baie duidelik staan daar: Bely mekaar en bid vir mekaar. Van Nes wil dan verklaar dat Jakobus hier nog altyd aan krankes denk, dat hiervan geen algemene reël kan gemaak word nie, maar dat die onderlinge belydenis van die ouderling met die sieke tot voorbidding moet lei, wat dan deur die genesing gevolg word. (Tekst en Uitleg, Praktische Bijbelverklaring, deur Prof. Dr. H. M. van Nes.)

Hierdie verklaring is aanneemlik omdat hier telkens melding gemaak word van die „gebed", vs. 14, 15, 16, 17

en 18. Dit lê voor die hand om aan te neem dat Jak. 5:16 betrekking het op 'n besondere geval van krankes.

Maar wanneer ons Jak. 5:16 sou opvat as 'n verdere raadgewing, los van die verband waarin dit voorkom, dan kan ons juis daarmee die Roomse leer bestry. Die Roomse Kerk wil hieruit aflei dat die sonde voor die priester bely moet word. Calvyn wys tereg hierop, dat as die sonde alleen voor die priester bely moet word, dan moet ook alleen voor die priester gebid word, want daar staan „bely mekaar" en „bid vir mekaar". Dit is beide onbybels en vals.

Met Jak. 5:16 word alleen die uitstorting van die hart voor die medemens bedoel, onderling, by beurte, die een vir die ander. Calvyn verklaar dit ook as 'n heimlike, persoonlike belydenis, privaat met mekaar. Hy onderskei in Jak. 5:16 twee soorte van heimlike belydenis, een terwille van onself en een terwille van ons naaste. Wanneer ons misdade terwille van onself bely, word die hart voor die medemens uitgestort met die doel om onderlinge raad, meegevoel of vertroosting te ontvang in ons swakhede. In Galate 6, 1-6 vind ons 'n mooi uiteensetting van die onderlinge hulp en gedrag wat die christen behoort na te kom.

As iemand geval het deur een of ander oortreding dan is dit plig van die medebroeder om hom reg te bring. Die helpende broer moet egter toesien dat dit met sagmoedigheid en vrees gedoen word, nie met godsdienstige hoogmoed, want: „ . . . wie meen te staan moet oppas dat hy nie val nie . . ." (1 Kor. 10:12.)

Ons moet mekaar se laste help dra (Gal. 6:2), mekaar in die versoeking bystaan; ooreenkomstig Rom. 15:1: „ . . . en op ons wat sterk is, rus die verpligting om die swakhede te dra van die wat nie sterk is nie, en nie onself te behaag nie."

Hierby moet ons gedurig waak vir selfbedrog en hoogmoed. Altyd moet ons met eerbiedige vrees onthou dat hoogmoed kom net voor die val. Die christen moet altyd bereid wees om rekenskap te gee omtrent die hoop wat in hom is . . . maar altyd met sagmoedigheid en

vrees. (1 Petr. 3:15.) Die christen moet dus altyd met vrees, eerbiedige skroom, met heilige eerbied teenoor Christus, bereid wees om uit te kom vir die hoop wat in hom is, so dikwels as daar rekenskap gevra word. (Jesaja 8:13, Hebreërs 10:23.)

So moet Jak. 5:16 verstaan word. Dit moet altyd wees 'n persoonlike intieme private belydenis van ons misdade vir mekaar. Dit moet met vertroulikheid gebeur. Dit moet iets heiligs vir ons wees.

Dr. A. Kuyper sê hiervan: „Vraagt ge nu of daarom een partikuliere biecht als ongeoorloofd moet afgekeurd, dan luidt het antwoord van onze groote godgeleerden hierop onderscheiden. Ze wordt afgekeurd, ja waarlijk indien het een biecht in den zin der Roomsche Kerk is, zoodat een mensch zich aanmatigt de zonden te vergeven en uitspraak over het eeuwig wel of wee van een medemens te doen. Maar niet afgekeurd, zoo ge daarmede bedoelt dat ge aan uw vader of moeder, aan een uwer broederen of uw leeraar belijdenis van zonden doet, en zoo deze u daarop betuigt en verzekert dat den waarachtigen boetvaardigen zondaar zijn zonden vergeven zijn. Doch al kan men deze partikuliere handeling niet afkeuren, en al stemt men overeen met het Schriftwoord: „Belijdt elkander uwe zonden”, toch mag hieruit nooit een kerkelijk instituut gemaakt worden; het mag niet als dwang of noodzaak worden opgelegd; en de keuze van den persoon aan wien men zijn zonden belijden wil, moet geheel vrij worden gelaten.” (E. Voto Dordraceno, Deel III, bls. 315.)

Dr. Kuyper wys verder daarop dat nie dieselfde maatstaf geldig is vir elkeen nie, nie omdat die een mens 'n meer geslote, die ander 'n meer ope karakter het nie. Die een is meer geneig om die diep en verborge roersele van sy siel vir homself te hou, die ander een weer meer geneig om dit aan ander te openbaar, aan 'n troue vriend, vader of moeder, of aan sy leraar. As 'n gelowige uit gevoel van sy sonde benoud en bedroef word sodat hy onderlinge raad en troos nodig het, dan kan hy altyd sy verborge lewe aan sy medevriend openbaar.

Hulle kan dan saam in die gebed voor God worstel om vergifnis van sonde te ontvang. Die deelnemende broeder kan dan die verontruste broeder die versekering gee dat daar by God vir elke boetvaardige sondaar sondevergifnis is. Die vrug hiervan kan dan ryk wees in vertroosting vir die benoude siel. Hierin stem ook Calvyn saam met Kuyper dat so'n sonde-belydenis altyd vry moet wees, sonder enige dwang, daarby matig in die gebruik, sodat die gewete geen juk opgelê word in so'n tere saak waarvan die Here self niks sekens voorskrywe nie. Christus self het geen vaste wet ingestel in sake sondebelydenis nie. Dis iets geheel persoonlik en vry, sowel wat die saak betref as die persoon voor wie dit bely moet word. Jakobus noem geen naam of persoon voor wie ons dit moet bely nie. Uit die gehele gemeente kan ons kies wie ons persoonlik die bekwaamste denk of ons vertrouwe in stel, ons leraar, die ouderling, die diaken of enige ander lid van die gemeente.

Calvyn wys dan ook met alle reg daarop dat elke herder of leraar van die gemeente hierdie vryheid moet ooplaai, dit beskerm en sterk verdedig om sodoende heerskappy en bygeloof uit die gemeente te hou.

Behalwe die sondebelydenis terwille van onself, vir ons eie behoefte, is daar nog die sonde-belydenis terwille van ons naaste. Christus het dit self beveel. In Matt. 5:23,24: „... As jy dan jou gawe na die altaar bring en dit jou daar byval dat jou broer iets teen jou het laat jou gawe daar voor die altaar bly en gaan versoen jou eers met jou broer, en kom dan en bring jou gawe.” Dit is dieselfde gedagte wat in Matt. 18:15 voorkom. „... En as jou broer teen jou sondig, gaan bestraf hom tussen jou en hom alleen.”

Hier moet die liefdesband wat deur ons skuld gebreek is, weer herstel word, deur die misdaad te erken en te bely wat ons begaan het. Waar vyandskap was, moet versoening teweeg gebring word. Nie alleen 'n besondere ergernis tussen twee persone nie, maar ook 'n ergernis teen die hele gemeente begaan moet deur skulderkenning bevredig word. (8 Kor. 2:6.)

Calvyn onderskei duidelik drie vorme van sonde-belydenis. In die eerste plek doen die gehele gemeente belydenis van hulle sondes, wanneer die gemeente om vergewing van sondes bid. Elkeen pas dit persoonlik toe in sy eie lewe. Hierdie openbare belydenis vind ons by ons gewone eredienste wanneer die gehele gemeente saam opkom na Gods huis om Sy aangesig te soek. Die leraar van die gemeente is hier dan die mondstuk van die gehele gemeente. Ons vind hierdie sonde-belydenis in 'n baie sterker mate by buitengewone gevalle wanneer droogte, oorlog of enige ander ramp 'n volk en land tref, wanneer b.v. 'n algemene biddag of dankdag gehou word. (Nehemia 1:7.)

In die tweede plek waar iemand persoonlik deur 'n merkbare misdaad, persoonlike ergernis of algemene ergernis gegee het. Matt. 18:15-17, Mark 11:25, 26, Matt. 6:14. Hierdie sondebelydenis is altyd persoonlik, altyd om persoonlike verhoudinge te herstel en te versoen. Hierdie persoonlike verhouding word baie duidelik aange-toon deur die woorde, „tussen hom en jou alleen”. Waar in Matt. 18:16, 17 sprake is van „twee of drie”, en die gemeente in die uiterste geval, daar moet hierdie kleinere of grotere liggaam slegs optree as middele, maar altyd met die doel om die persoonlike verhouding tot 'n ander persoon of tot die gemeente, n.l. die liggaam van Christus, te versoen; en selfs waar so'n liggaam optree, in ons kerklike organisasie, die kerkraad, moet dit met sagmoedigheid en vrees gedoen word. **In die derde plek, wat ons** reeds bespreek het, wanneer iemand deur sondebeseft gekwel word, is dit vry om sy verborge lewe aan sy vriend, vader of moeder of leraar te openbaar. Uit al hierdie gevalle blyk dus baie duidelik dat op Bybelse grond die belydenis van sondes altyd persoonlik van aard moet wees, altyd om persoonlike verhoudinge met God of ons medemense te herstel. Hiermee word dan ook die sondebelydenisse voor die mense in die openbaar, wat 'n publieke karakter dra, as onbybels en dus ongewens bestempel.

Alle sonde moet voor God bely word.

Hieroor spreek die Bybel baie duidelik. Wanneer Dawid in Psalm 51:6 sy sonde bely, dan bely hy dit as volg: „Teen U alleen het ek gesondig en gedoen wat verkeerd is in U oë.”

Dawid bedoel hier nie dat hy uitsluitend teen God, en nie teen mense gesondig het nie, maar hy sien dat alle sonde regstreeks teen God begaan is, ook wat teen mense gedoen is. Elke sonde is vir hom in stryd met Gods wil. „Sonde is alles wat kwaad is in Gods heilige oë.” Met 'n diepe sondebeseft, wat hom geen oomblik verlaat nie, met onrus in die siel en pyn in die hart, sien hy sy oortredinge as 'n aanranding van die heilige God. Hy sien dat sy oortreding hom losgeskeur het van God, dat sy lewensweg verkeerd was, dat dit die lewensdoel gemis het. Dawid voel hom diep eensaam. God het waarlik vyandskap gesit tussen hom en sy sonde. Hy voel hom vervreemd en verlate van God deur sy sondes. Hy sien sy sondes so groot dat geen offer instaat is om dit uit te delg nie. Hy verlaat hom alleen op Gods goedertierenheid en genade. Hy pleit enkel en alleen op Gods neerbuigende genade aan 'n onwaardige.

So is elke mens persoonlik verantwoordelik aan God vir sy sondes, omdat Gods eer daardeur aangetas word, omdat God daardeur beledig is. Daarom moet vrede en versoening met God gesoek word. Dit is ook Gods weg met die mens. Elkeen wat teen God sondig sal moet ondervind dat dit ook kwaad en bitter is om teen Hom te sondig, dat Hy te rein van oë is dan dat Hy die sonde kan aansien. Wanneer God die sonde van 'n mens besoek, ons verborge sondes in die lig van ons aangesig wil stel, dan lok Hy ons diep in die eensaamheid, in die stilte met Hom alleen, en daar spreek God tot ons hart. Daarom word in Hosea 2 van die ontroue Gomer gesê dat God haar in die woestyn lei, in 'n dor land, om haar 'n muur bou, haar weg met dorings toemaak . . . „Ek sal haar lok en haar in die woestyn lei en na haar hart spreek.” (Hosea 2:13.)

God wil ons as enkelinge, as persone, een vir een, teenoor ons sondes stel. God wil ons die bittere gevolge van ons verkeerde lewensweg laat insien. Dit is Gods middel om ons die afskuwelikeheid daarvan te laat insien. Dan volg die vereensaming in ons lewe. Ons verleentheid is dan Gods geleentheid, ons diepste eensaamheid werk dan die beste gemeenskap met God. Die gevolg van hierdie vereensaming is 'n swaar stryd en worsteling, en die stryd is die barensweë van skeppinge en van wysheid. Die groot geeste in die geskiedenis van die Godsdien is mense wat swaar stryd moes deurmaak met versoeking en twyfel, vgl. maar Paulus, Augustinus en Luther. Die swaar stryd is hier vir almal om die persoonlike waarde, die eie Ek in te boet vir die genadedaad van Christus. So vind ons in Rom. 14:12: „So sal elkeen van ons dan vir homself aan God rekenskap gee.” So sê die apostel Paulus in Gal. 6:5 dat „elkeen sal sy eie pak dra,” wat miskien 'n spreekwoordelike uitdrukking is, maar met 'n algemene vermaning in vs. 7: „Want net wat die mens saai, dit sal hy ook maai.”

Die sondebelydenis van Dawid is die van 'n gebroke hart en verslae gees. Hy sien hom geheel as sondaar nes die tollenaar hom ook geheel as sondaar gesien het en sy sondes so bely het: „O God, wees my, sondaar, genadig.” (Lukas 18:13.) Elkeen wat ware berou het, in sy sondenood die oog opslaan tot God sal vergifnis vind by God. God neem 'n gebroke hart aan. In die gelykenis van die verlore penning, die afgedwaalde skaap, die verlore seun is dit tog die enkelinge wat een vir een toegevoeg word en ingaan in Gods Koninkryk. Daar is waarlik blydskap oor een sondaar wat sy sonde in opregtheid voor God bely: „Vader, ek het gesondig teen die hemel en voor U.” (Lukas 15:18.)

Dit is die ware sondebelydenis, dit is die droefheid volgens die wil van God wat 'n onberoulike bekering tot verlossing werk. (2 Kor. 7:10.) So is ook die belydenis van Daniël: „Ons het gesondig en verkeerd gedoen en goddeloos gehandel en in opstand gekom en van U gebooie en verordeninge afgewyk.” (Dan. 9:5.) So roep

Kaïn diep onder die besef van wat hy gedoen het voor God uit: „My skuld is te groot om vergewe te word.” (Gen. 4:13.)

Dawid bely nie net sekere aparte los van mekaar staande sondes nie. Hy maak geen opsomming van sy sondes nie. Hy maak geen indeling van groter of kleiner sondes nie, maar hy sien hom geheel as sondaar, skuldig voor die driemaal heilige God en pleit maar net op Gods genade. Dawid voel dat sy sonde te groot is voor God, en daarom sê hy in Psalm 19:13: „Die afdwalinge — wie bemerk hulle? — spreek my vry van die wat verborge is.”

Calvyn sê baie duidelik dat ons ons sondes nie kan optel nie, want terwyl ons besig is om dit op te tel, word ondertussen die verborge ongeregtighede en heimlike gebreke vergeet. Calvyn sê dan dat die allersekerste reël sou wees om te beken en te bely dat die afgrond van ons sondes so groot is, dat dit ons besef te bowe gaan en dat ons met Dawid moet instem: „My ongeregtighede gaan oor my hoof.” (Psalm 38:5.)

Ons moet natuurlik hierin ons gehele hart voor die Here uitstort, met ons gehele verstand moet ons oorweeg hoe groot die smet van sonde is, hoedanig ons onreinigheid is, nie alleen dat ons gewond is nie, maar ook hoeveel en hoe dodelike wonde ons het. Hierby moet ons nog weer besef dat die vertrekke van ons sonde nog veel dieper is en dat ons onmagtig is om dit geheel en al te deurgrond en te deursoek. En dan vra Calvyn — wie sal nou kan denk om sy sondes te tel, wanneer hy sien dat Dawid die getal van sy sondes nie kan bereken nie?

(Institutie Calvyn, Deel III, Hoofstuk 4, bls. 360-362.)

Die besware van sondebelydenis voor die mense in die openbaar.

Daar is werklik grondige besware teen die belydenis van sondes voor die mense in die openbaar. Ons wil dit kortliks probeer aantoon. Hierdie besware is tegelyk gevare vir die godsdien. Bavinck sê hiervan: „Wat kan 'n beperkte en feilbare mens ook oordeel oor die diepste roersele van die hart van sy broeder, en hoe kan hy ooit

op so'n oppervlakkige en onseker oordeel sy vertrouwe stel vir die Ewigheid?" (Bavinck, Gereformeerde Dogmatiek, Deel IV, bls. 152.)

Dr. A. Kuiper wys daarop dat die grens baie klein is tussen vroomheid en huigelary. Wanneer die heilige dinge te koop gedra word, sal dit die teer gemoed pyn aandoen. Die gevaar wat daar skuil in die openbare belydenis van sonde voor die mense is dit; deur die gewoonte en deur dit gedagtelos te doen ontaard dit in vormdiens en niks meer nie. Die grenslyn tussen heilige en onheilige dinge verloor sy betekenis. Ons mag die heilige dinge nooit aanraak sonder die besef dat dit die „heilige” is.

Jesus leer ons dan ook baie duidelik, veral in die Bergrede, Matt. 5-7, dat daar beskroomdheid, eerbied en erns in die heilige dinge moet wees. So wys die Here op die gebed, op liefdadigheidswerke, op die vas, dat dit alles heilig gehou moet word. Ons het hier duidelike bewyse hoedat die Heer 'n beskermende hand oor die heilige dinge verhef. Godsdienst moet in eerbied en met ontsag vir die heilige dinge uitgeoefen word. Net so moet daar heilige eerbied wees in die saak van ons sondebelydenis voor God!

'n Ander groot beswaar teen die belydenis van sonde voor die mense in die openbaar is dat dit die persoonlike verantwoordeliksgevoel verswak en die sedelike besef ondermyn. Elke mens is tog persoonlik verantwoordelik vir sy sondes voor God. Wanneer ons nou ons sondes voor die mense bely wil ons dan nie daardeur ons eie verantwoordelikheid op ander plaas nie? Dit is ook die groot verskil in die sondebelydenis van Petrus en Judas. Judas bely sy sonde voor die Owerpriesters en Skrifgeleerdes: „Ek het gesondig deur onskuldige Bloed te verraai.” Die antwoord wat Judas ontvang is: „Wat gaan dit ons aan? Jy kan toesien!” Judas het sy lewe in wanhoop geëindig. Hy het homself opgehang. Petrus het die Here driemaal verloën. Hieroor het hy berou gekry, na buite gegaan, die eensaamheid opgesoek en bitterlik geween. Ons lees in Lukas 24:34 dat die Here aan hom verskyn het en dat

sy sondes vergewe is, want in Joh. 21:16 kry hy die heerlike opdrag van die Heer self: „Pas my skape op.”

Die doel van elke sondebelydenis is tog om vergifnis van God te ontvang. Die sondebelydenis voor die mense kan geen vergewing bring nie, want alleen God kan die sonde vergewe, en ware beroep sal die mens altyd daarheen voer om in die eensaamheid tot God te gaan: „Wie kan sondes vergewe, behalwe Een, naamlik God.” (Mark. 2:7.) In Jesaja 43:25 is dit alleen God wat ons oortredinge kan uitdelg.

'n Baie groot beswaar is dat die mees ergerlike sondes tog nie bely word nie. Dit is fariseïes en vals, en indien dit wel bely sou word, is dit nie wenslik nie, en ook allermens betaamlik. Calvyn wys dan ook daarop dat ons medebroeder ons mag verwyte, in een woord dat dit onderlinge minagting sal wek. Chrysostomus sê daarvan: „As u skaam is om vir 'n ander u sondes te bely, sê dit dan daeliks by uself in u siel . . . laat die ondersoeking van u misdade, deur u gedagtes plaasvind . . . laat God alleen sien dat u sonde bely. Toon u wonde vir die Here, die allerruimstemdste Medisynmeester, en eis van Hom die salf van Genesing, toon dit aan Hom, wat nie verwyte nie, maar vriendelik sal genees. Voorwaar maak dit aan geen mens bekend nie, sodat hy jou nie kan verwyte nie.” (Instituut, Calvyn, Deel III, hoofstuk 4, bls. 355.)

Slot.

Waarom is daar so min geloofsvertroue? Is dit nie omdat ons alles self, en in eie krag wil doen nie? As God ons opneem, sê Jesaja, dan sal Hy ons dra en red. (Jesaja 46:3, 4.)

Watter diepte van Goddelike ontferming! Wat 'n heerlike vertroosting! Hoe salig om in die draende hand van God te wees op die aarde, in al ons sondes, sorge en lye! Hoe bemoedigend om te weet dat ons in Sy beide handpalme ingegraveer is, dat ons name in die hemele opgeskrywe is!

Wil ons nie maar altyd weer onself met al ons laste dra nie? Hoe moet ons nie gesterk en getroos voel om

reeds van jongsaf aan al ons laste en sondes op Christus te werp, want Hy sorg vir ons. (1 Petr. 5:7.)

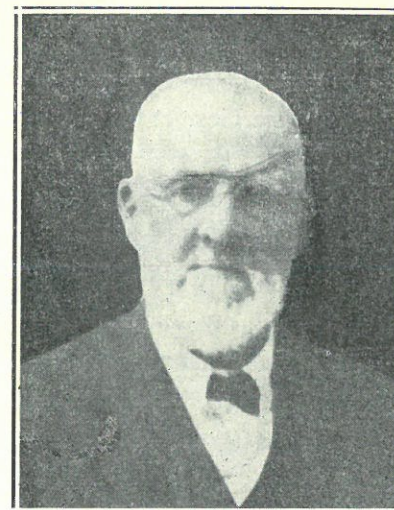
En wanneer ons gebukkend gaan onder een of ander sondelas, dan is daar genade vir elkeen wat sy toevlug tot God neem. Waarom word so min gesien op die Owerste Leidsman, Jesus Christus? — „Kom na My toe, almal wat vermoeid en belas is, en Ek sal julle rus gee.” (Matt. 11:28.)

Waarom moet ons ons hulp altyd gaan soek by mense? Is dit nie 'n wantroue aan Gods voorsienende en reddende Genade nie? Ons sonde te bely voor die mense mag ons wel enige verligting gee in die gemoed, maar daardie verligting is nog nie die vrede van God wat alle verstand te bowe gaan.

Laat ons altyd die verborge omgang soek met God, in stilheid en vertroue opsien tot God, met al ons swakhede, in al ons sondes, en Sy krag sal in ons swaakheid volbring word. Laat ons ons vertroue stel op God, geloof in God, . . . „want sonder geloof is dit onmoontlik om God te behaag”. (Hebr. 11:6.) En wanneer ons van God genade ontvang, dan moet ons maar steeds die wysheid, liefde en genade van God aanbid: „Wie is 'n God soos U, wat die ongeregtigheid vergewe . . .” (Miga 7:18.) Laat ons dan by ontvange genade ons nie daarop gaan beroem nie, maar enkel en alleen net stil wees tot God. „Want uit Hom en deur Hom en tot Hom is alle dinge. Syne is die heerlikheid in die Ewigheid.” (Rom. 11:36.)

F. J. Z. Booysen.

Trichardtsfontein,
21 September 1934.

JOHANNES PETRUS IZAK POTGIETER

is op 91jarige leeftyd oorlede op Machadodorp op 12 Julie 1933, na 'n geseënde egverbintenis van 71 jaar met Johanna Elizabeth Dreyer.

Hy was die seun van wyle Cornelis Potgieter, Landdros van Lydenburg en voorsitter van die Volksraad aldaar.

Vanaf die tyd dat sy vader met ds. Frans Lion Cachet gebreek het en weer lid geword het van die Hervormde Kerk, het Johannes Potgieter trou by die Hervormde Kerk bly staan. En toe na die totstandkoming van die kerkvereniging, die twee kerkrade, n.l. van die Ned. Hervormde en van die Ned. Gereformeerde gemeentes te Middelburg besluit het dat al die susters saam die Nagmaalsdienste in die kerkgebou van die Ned. Geref. gemeente moes bywoon en al die broeders in die kerkgebou van die Ned. Hervormde gemeente, was suster Potgieter die enigste suster wat dit nie wou doen nie, maar wat alleen tussen die mans in die Hervormde kerkgebou gaan sit het om te luister na die prediking van wyle ds. Ackerman.

Joh. Dreyer.

SONDE EN VERLOSSING.

(Wysie Ges. 181.)

1.

Heer! onder sondeskuld gebuk,
 En deur die wet sy vloek gedruk,
 Roep ek tot U, my Vader!
 Verberg my nie U aansig nie,
 Onthou my nie U heilig nie,
 Maar trek tot U my nader.
 Maak vry,
 Was my,
 Van my sonde
 In U wonde.
 Wil my gewe
 Om vir U alleen te lewe.

2.

O! Jesus, neem my sondaar aan!
 Want U het aan die kruis voldaan,
 My sondestraf gedrae.
 My sondeskuld het U geboet
 Deur Middlaars-dood en offerbloed,
 U Vader te behae.
 Ja U
 Red nu
 Uit die bande,
 Uit die hande
 Van die Bose,
 U, die Reine, Sodelose.

3.

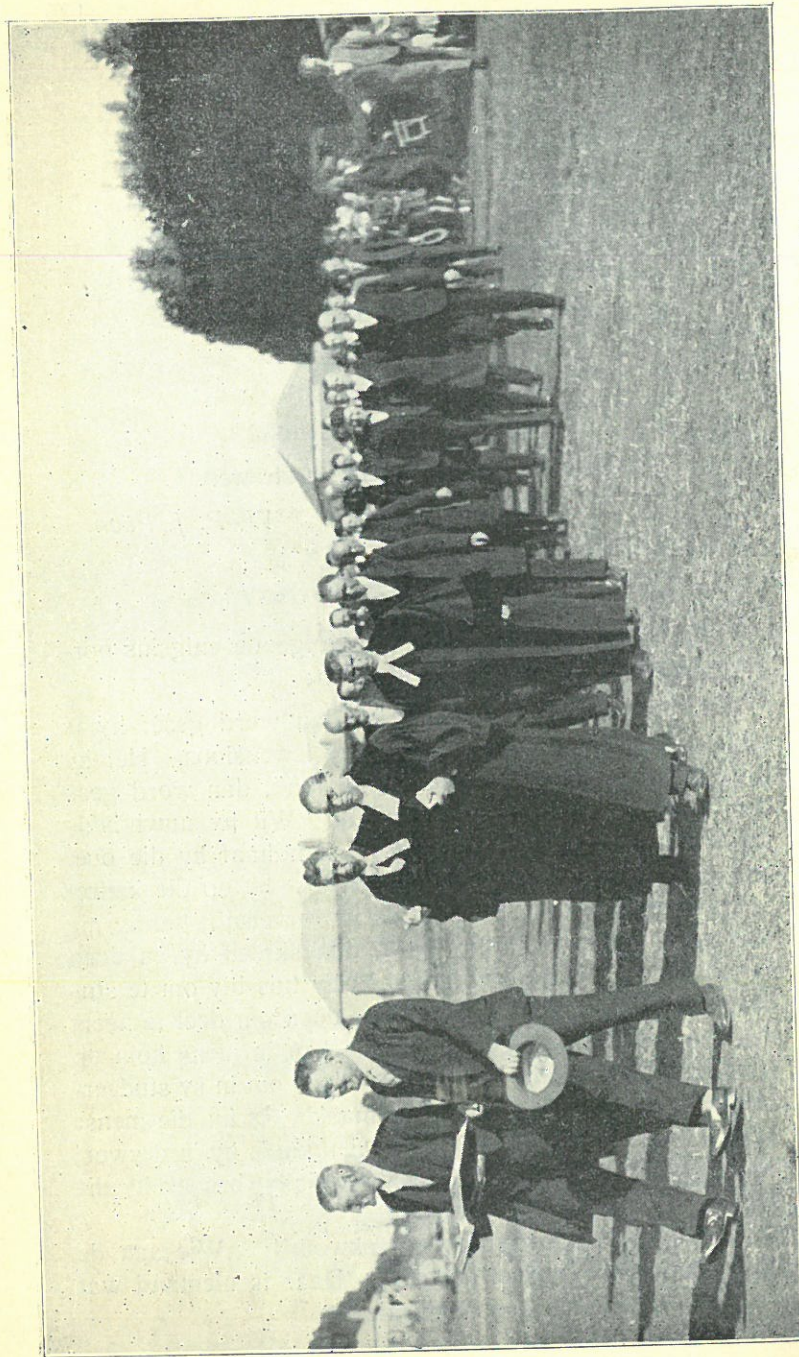
Al is my sonde veel en groot,
 U liefde is sterker dan die dood
 Verstoot sal U my nimmer.
 U, Vaders eengebore Soon,
 Maak my tot die genadetroon
 Die toegang vry vir immer.
 Jesus!
 Christus!
 Ek gelowe,
 Ek belowe,
 U te lewe,
 Naar volmaakheid steeds te strewe.

W. P. J. Pöen.

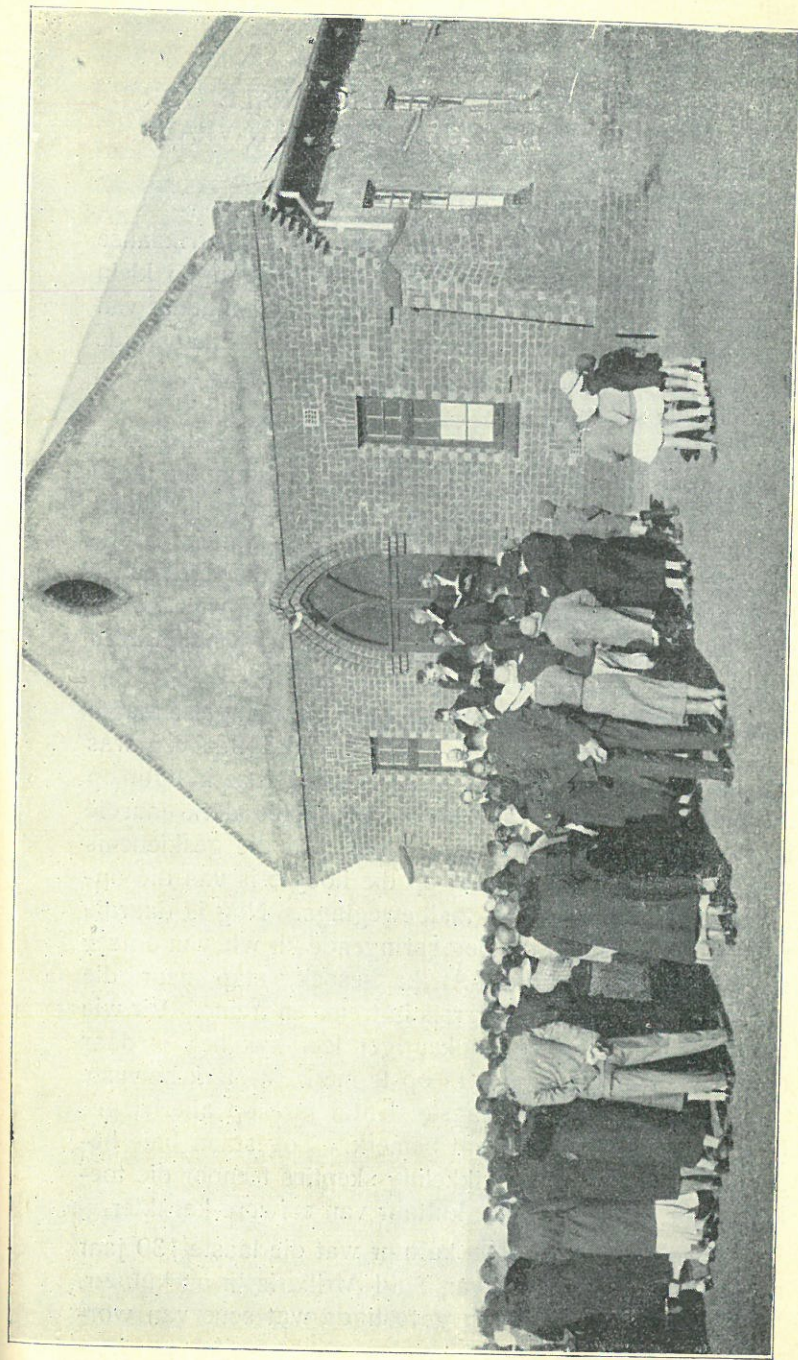
In 'n Franse blad het die volgende enigins oordrewe stukkie oor predikante gestaan:

As 'n predikant lewendig is, dan word gesê: hy is opgewonde; is hy rustig, dan is hy lewensloos. Het hy grys hare dan is hy te oud; is hy jonk, dan word gesê dat dit hom aan ervaring ontbreek. Wil hy nuwighede invoer, dan is hy 'n rewolusionêr; handhaaf hy die oue, dan is hy 'n mens sonder inisiatief. As hy op die kansel sy aantekeninge voor hom het, is hy vervelend; het hy nie dan is hy styf. Praat hy hard, dan skreeu hy en doen hy dit nie, dan is hy eentonig. As hy tuis bly om te studeer, dan word gesê: hy sou beter doen om deel te neem aan die lewe van sy gemeentelêde; kan 'n mens hom op straat sien, dan is dit: hy sou beter doen om in sy studeerkamer te wees en goeie preke te maak. As hy die mense besoek, wat nie na die kerk gaan nie, dan is hy 'n drywer; besoek hy die armes, dan is hy 'n sosialis; besoek hy die rykes, dan is hy 'n gelddominee.

Tereg sê die hollandse spreekwoord: „Wie aan die weg timmert, heeft veel bekyks”. Daar is niemand wat dit almal na die sin kan maak nie.

Optog na die inwyding van die kerkgebou van die gemeente Johannesburg-Noord.

Inwyding van die kerkgebou van die gemeente Johannesburg-Noord.

OU-TESTAMENTIESE SOEKLIGSTRALE OOR SUID-AFRIKAANSE KULTUURSTRYD-VRAE.

I.

Een van die fundamentele vrae wat die Afrikaanse kultuurstryd laat opkom is hierdie: „Is daar vir 'n klein jonge volk 'n redelike kans op die opbou en handhaaf van 'n eie kultuur teenoor 'n oorheersende, algemeen aanvaarde kultuur met eeuelange tradisie wat in dieselfde land en daaromheen sig magtig laat geld?”

Hierdie nou brandende vraag het nog nie opgekom in die eerste anderhalwe eeu van nedersetting aan die Kaap nie. Toe was daar 'n koloniale bestuur, en die stryd het veeleer gegaan om die blote bestaan, om politieke handhawing van 'n plek op die Suidpunt van die Afrikaanse kontinent. Kultuurgoedere wat daar toe was, was asvanself geïmporteerde, meegebring uit die ou vaderlande in Europa.

Sedert die besetting van die Kaap deur Engelse magte kry die geskiedenis 'n ander aspek. Die 19de eeu was die eeu van afdruk van die stempel van Britse kultuur op die blanke bevolking van Suid-Afrika. Hoe sterk daardie invloed deurgedring het, weet almal wat die geskiedenis van Suid-Afrika ken en wat op die hoogte is van die opkoms van die Afrikaanse taalbewegings. Nog is daardie stempel die eerste in die oog springende vir wie van oorsee vir die eerste maal Suid-Afrika besoek, stap deur die strate, kom in die winkels, reis in trems en treine. Vir wie langer hier vertoef en noukeuriger leer kyk het, is daar ongetwyfeld ook iets anders op te merk, 'n sterk bewuste onderstroming, wat die laaste tiental jare op allerlei gebied al duideliker hom laat bemerk. Tog staan baie beskouers van hierdie ontwikkeling skepties teenoor die toekoms van 'n eie inheemse kultuur van suiwer karakter.

Skynbaar tereg. Die kultuur wat die laaste 130 jaar afgedruk is op die volk van Suid-Afrika is 'n ou kultuur, 'n verfynde beskawing, 'n gevestigde wat eeue van wor-

steling, bou, ervaring agter hom het; wat beskik oor alle hulpmiddele van diplomatie en diplomatie se optrede, oor 'n skat van literatuur, van wetenskaplike en tegniese prestasies. Dit tree op met die selfbewussyn van iemand wat die wêreld ken en weet hoe om hom in die wêreld te gedra; met 'n ongeskrewe maar gesaghebbende wetboek van omgangsvorme, etikette, mode en styl. 'n Kultuur wat verbreiding gevind het oor al die wêrelddele, met as geografiese agtergrond 'n ryk waarin die son nie ondergaan nie.

Is daar 'n kans hierteenoor? Of stry die Afrikanervolk 'n hopelose stryd, en is wat bereik is aan eie kultuurbesef en kultuuruitings maar net opflikkeringe van oordrewe nasionalistiese gevoel, aandoenlike en goedbedoelde maar vrugtelose en fantastiese pogings om iets te bereik wat nugtere nadenke as lugkasteel moet beskou?

Wat leer die geskiedenis van Israel?

Israel was een van die jongste volke van die voorchristelike Voor-Asië; en een van die kleinste. En die Voor-Asië waarin dit sy optree begin het in die tweede duisend jaar voor Christus was geen barbareland nie.

Mens kan daaroor stry waar ons die begin van Israel se geskiedenis moet stel: by Abraham of by Moses. Maar die posisie bly dieselfde.

Abraham het gewoon in Ur van die Chaldeë, in die Suidelike helfte van Tweestromeland. In Abraham se tyd was die kultuur van Mesopotamië reeds sy hoogtepunt verby, maar sou tog nog 2000 jaar sy stempel druk op die wêreld van Voor-Asië. Hoe oud die kultuur was waar Abraham in verkeer het, is onseker, maar sonder twyfel reeds 2000 jaar. Die begin lê nog in die donker van die voorgeskiedenis. Maar die opgrawers grawe al dieper en bring by die dag meer gegewens, en jaar op jaar vermenigvuldig die getuïenisse wat bewys hoe hoog die kultuur van Abraham se omgewing was. Die draers en opbouers was die Sjoemeriërs, uitvinders van die spykerskrif, skeppers van 'n uitgebreide literatuur, bouers van magtige tempels van massiewe en tog reeds verfynde argitektuur, meesters in die kunsbewerking van edelmetale,

wetgewers van die eerste rang. Naas hulle woon reeds vroeg Semitiese stamme, Akkadiërs genoem. Eers nie so beskaaf as die Sjoemeriërs nie, maar ywerige leerlinge, wat die meester gaan verdring en in party opsigte oortref, totdat hulle absoluut die oorhand kry. Die Semitiese Akkadiërs stempel die ou kultuur van die land om tot 'n Semitiese. Die groot hervormer en wetgewer Hammoerapi gee vir die eerste maal aan land en volk sy wette in die volkstaal, Babel word gebou en word die hoofstad van 'n wêreldryk. En Babel en die Babiloniese kultuur word beheersers van die hele Voor-Asië.

Abraham, die ene persoonlikheid, wil iets anders, besef dat daar iets anders moet kom. En hy maak hom los uit die kulturele omgewing. Om onder te gaan te midde van die vele stamme wat deur die woestyne van Voor-Asië trek en tydelik hulle vestig in die randstate?

Nee, om straks in sy nakomelinge te herleef in Egipte. Die Egiptiese oorkondes swyg oor hulle. Vir die Egiptiese geskiedskrywers was daar niks besonders en niks belangryks in so'n herderstam wat weiding vir sy beeste en voedsel vir sy stamgenote soek in die Oostelike grensprovinsies van die Egiptiese Ryk. 'n Troep slawe van die kultuurdraers! Ook hier 'n magtige, oue, hoë kultuur, hier in Egipte, die kultuur van die Piramidebouers, geweldig massaal, maar tegelyk hoogs verfynd, soos die skatte van die koninggraffes bewys. Boukuns, beeldhou- en tekenkuns, skryfkuns, alle moontlike vorme van letterkunde, waterboukuns, landbou: alles op hoë trap van ontwikkeling. En die kultuurdraers tree op met die bewys-syn dat hulle die wêreldkultuur van hulle tyd verteenwoordig, dat al die ander volke maar barbare is.

Maar 'n seun van die slawetroep staan op. Meer as een van sy stamgenote was hy in die greep van die kultuur van die oorheersers: opgevoed aan die hof van die Farao, onderwese in alle wysheid van die Egiptenare. Tog juis hy wil geen Egiptenaar wees nie, selfs geen Egiptiese prins nie. En die vonk wat in hom gloei, slaan uit tot 'n vlam wat sy hele onderdrukte volk in 'n brand van geesdrif en moed gaan ontsteek. Die slawetroep word omge-

toor tot 'n nasie in wording en die stammeverbond in die woestyn by die Sinaïberge verryk die wêreld met 'n nuwe volk en die wêreldgeskiedenis met 'n nuwe kultuur.

Derde periode: Die jong volk vestig hom in Kanaän. En hier weer dieselfde teenstelling. Teenoor die ou Kanaänitiese kultuur was die jong volk Israel maar een van die vele nomade- of halfnomadestamme wat die eeue deur die kultuurland van Kanaän ingetrek het. Die Israelvolk was maar 'n deel van die Hebreuse stamme wat reeds gedurig pogings en gedeeltelik geslaagde pogings gedoen had om hulle in die land te vestig. Ook Kanaän se kultuur was oud, 'n mengsel, maar 'n verwerkte mengsel. Die verspieders bring berig, en was diep onder die indruk: die inwoners was groot van gestalte, die stede „tot by die hemel versterk”, die land „'n land van koring en gars en wingerdstokke en vyeboom en granate, 'n land van olyfbome en heuning, 'n land waarvan die klippe yster is en uit die berge, waarvan jy koper sal kap”. Die opgrawings lewer by die dag meer bewyse van die waarheid van die Ou Testament se gegewens oor die hoë kultuur van Kanaän voor die intog. Weer vind Israel hier terug die ou kulture waarvan hulle hul los geruk had, die Babiloniese uit die Noorde en die Egiptiese uit die Suide, en verder nog 'n derde kultuur, nl. uit die Weste van die Griekse eilande. Die opgrawings bewys dat Kanaän in 'n bloeiende kultuurtoestand was, en dat die Kanaäniete en Amoriete die drie kultuurinvloede verwerk had tot iets groots.

Hier trek die woestynkinders in, die veragte volkie van skaapherders en beesherders wat vir die Egiptenare 'n gruwel was; met hulle eenvoudige wapens teen die „hemelhoë” en meters-breë mure van die Kanaänitiese stede, teen die strydwaens met yster beslaan, die modernste wapen van daardie tyd.

Had die klein jonge volk 'n kans? Alleen 'n wonder, sou mens sê, sou vir hulle 'n kans kon gee. Maar dan het die wonder gebeur. Die mure van Jericho het geval — van al die mure van al die sterk stede van Kanaän. En deur 'n wonder; maar die mure van Jericho is 'n simbool

Kanaän het nie die land van die Kanaänitiese kultuur nog van die Amoritiese kultuur gebly nie. Kanaän het sy stempel ontvang van die jong volk Israel en Kanaän het sy wêreldhistoriese rol eers begin speel deur die kinders van Abraham.

Het 'n klein jonge volk 'n kans teenoor 'n wêreldkultuur? Israel se geskiedenis sê: „Dit het!"; die Ou Testament sê: „Ja!" en gee die bevestigende antwoord swart op wit!

II.

'n Tweede belangryke vraag in die stryd om 'n Afrikaanse kultuur is hierdie: „Is daar rykdom en aristokrasie nodig om 'n kultuur op te bou?"

Oppervlakkig gesien lyk altwee onontbeerlik. Mens kan hom die kultuur van Babilonië en Assirië nie voorstel sonder die skatte waaruit die Babilonies-Assiriese koning kon put en waarmee hulle al die kosbare materiaal vir hulle paleise en tempels kon bekostig. Steeds word berig van die ryk buit wat die konings gemaak het en die swaar tribute wat hulle aan die onderworpe volke opgelê het, en die oorwinningsberigte is vol van opsommings van in die land instromende rykdomme. Ook die Egiptiese kultuur is ondenkbaar sonder die swaar belastings wat aan die volk opgelê is, sonder die gedurige veroweringsoorloë, sonder die slawe-massas waaroor die konings kon beskik vir die bou van hulle piramides, tempels en paleise.

Die konings en die aansienlikes het die kunstenaars aan die werk geset en om so te sê in die lewe geroep. Die hele Voor-Asiatiese kultuur was koningskultuur, hofkultuur, saak van die aristokrasie. Die beeldhouers het op koninklike opdrag gewerk, die skrywers en geleerdes was koninklike amptenare, die musikante en sangers het die koning se heerlikheid, se uitverkiesing en heldedade moet besing en die koning se maaltyde en ledige ure moet begelei en vul. En wat die koning gedoen het, het sy omgewing, sy dienare, howelinge en amptenare hom nagedoen.

Mens kry soms die indruk dat rykdom en aristokrasie onmisbare voorwaardes is vir hoë kultuurontwikkeling.

Rykdom kan die skilderye bestel en koop wat die huise gaan versier, die boeke aanskaf, die meubels koop, die konserte besoek en laat gee, en alleen 'n soort aristokratiese verfyning kan dit alles reg geniet en krities keur.

Israel het ook sy periode van dergelyke kultuurbevordering gehad. Dit was vernaamlik die tyd van koning Salomo, toe „die koning die silwer in Jerusalem gemaak het soos klippe in menigte, en die hele wêreld geskenke saamgebring het: silwervoorwerpe en goue voorwerpe en klere en wapens en speserye, jaar vir jaar"; toe Israel se handel gebloeit het, sy gesag erken was, die bou van Tempel en Paleis die kunstenaars van ver aangetrek het en Salomo se hof 'n sentrum van wysheid was. En dergelyke periodes wat genoem word „kulturele hoogkonjunktuur" het sig — mag dit wees in minder omvang — herhaal in die tyd van later konings soos Agab, Josafat, Jerobeam II, Hiskia en andere.

Maar die beginsels van Israel se kultuur lê nie hier nie. Salomo het Israel se kultuur nie geskape nie. Sy regering was eerder noodlottig daarvoor. Dit was die voorspel van die skeiding van die ryk, waardoor tien van die twaalf stamme vervreemd geword het van wat Israel se eintlike kultuurroeping was. Josef Kastein in sy pragtige boek: Een Geschiedenis der Joden, waarvan die Nederlandse vertaling in 1933 verskyn het by Van Loghum Slaterus te Arnhem, sê daarvan: „Salomo se koningskap was slegs die bowematige uitbuiting van 'n erfenis, dit was geen organiese ontwikkeling nie". En die regte draers van Israel se besondere kultuur, die profete, het die koningskap en die weelde-kultuur eerder verdoem as gesteun en toegejuig.

Israel se geskiedenis leer dat 'n kultuur wat 'n eie faktor in die wêreldgeskiedenis sal gaan vorm, op iets anders steun as op rykdom en aristokrasie. Israel se geskiedenis leer dat dit in die eerste plek die groot persoonlikhede is wat 'n kultuur skep. Seker, die groot persoonlikhede kan konings wees, kan uit die hoë kringe van die bevolking voortkom — maar dit is nie aan daardie hoogste

kringe gebonde wat sy ontstaan en handhawing betref nie.

Moses, wat mens kan beskou as die skepper van Israel se kultuur, was seker 'n man opgevoed aan die hof en onderwese in al die wysheid van die Egiptenare — maar sy ouers was van geen besondere stand of bekendheid onder hul volk nie. „En 'n man uit die huis van Levi het gegaan en die dogter van Levi geneem”, so begin die geskiedenis van die grootste Israeliet. En dit gaan voort met die verhaal van sy vondelingskap. 'n Ander groot figuur uit Israel se geskiedenis was Gideon, die rigter, wat as die roeping tot hom kom om Israel te verlos, sê: „Ag, my heer, waarmee sou ek Israel verlos? Kyk, my geslag is die swakste in Manasse, en ek self die geringste in my familie.” Die eerste koninklike kultuurdraer van Israel was koning Dawid. Was hy opgevoed in die paleise van die konings? Sy fynste kultuuruitings, dig- en sang- en speekuns het hy geleer op die veld by die kuddes, en vir sy bewonderingswaardige regeertalent het hy geen ander skool deurloop nie as dié van die boere seun op die plaas van sy vader. Die eerste van die groot profete van wie ons die geweldige Godsprake op skrif oorgelewer gekry het, en wat met so'n majesteit die ry van die groot skrywerspersoonlikhede open, Amos, was selfs nie en wou nie wees 'n lid van die stand van profete nie; hy sien geen band van skoolse tradisie wat hom met die verlede kultureel sou verbind nie; maar hy sê tot die priesterhoof van Betel: „Ek was geen profeet en ook geen profete-seun nie, maar ek was 'n veewagter en kweker van wildevyebome. Maar die Here het vir my gesê: Gaan heen, profeteer vir my volk Israel!”

Dis eienaardig hoe sterk die persoonlikheid sy stempel gedruk het op die Israelitiese kultuur. Die wette word gereken as wette van Moses, die psalms as psalms van Dawid, die spreuke as spreuke van Salomo. Israel denk, om so te sê, in terme van persoonlikheid, beskou sy geskiedenis, sowel sy politieke as letterkundige as godsdienstige geskiedenis van persoonlikhede.

Hierdie persoonlikheidskultuur het egter geen mensvergoding geword nie. Dit het nooit ontaard in die kultus van die individu nie. Steeds vind ons kragte in die volk werkzaam wat die ewewig bewaar of herstel. Die groot persoonlikhede het hul agtergrond nie uit die oog verloor nie, het die kontak met hul volk altyd behou. 'n Houding soos van die skrifgeleerdes wat met veragting neersien op „die volk wat die Wet nie ken nie”, op die agterlike massa, so'n houding het eers opgekom in die periode toe Israel as volk verdwyn het en as Joodse gemeente voortgeleef.

Die persoonlikheidskultuur was tegelyk 'n demokratiese kultuur. Die sogenoemde „wyses”, die tradisionele kultuurbevorderaars van Israel, gee in hulle wysheidsboeke die beste bewyse daarvan. As mens die spreukeboeke van Egipte vergelyk met die van die Ou Testament, spring die verskil duidelik in die oog. Die buiten-Israelitiese spreukeboeke wend hulle tot 'n bepaalde stand, wil lesse en voorbereidings gee vir 'n hoë amp of posisie; hulle bevat daarom ook voorskrifte in omgangsvorme en hof-seremonieel. Die Ou-testamentiese spreuke rig hulle tot iedereen, en gee lesse vir die godsdienstige en sedelike opvoeding wat elke lid van die hele volk aangaan.

En dit is maar een voorbeeld uit vele. As Salomo die houding en gedrag gaan aanneem van 'n Oosterse despoot wat rykdom versamel, 'n weelderige hofhouding hou, daartoe die stamverbande verbreek, die land opnuut organiseer en swaar belastings oplê — nouliks het hy sy oë gesluit of die opstand breek uit teen sy seun wat die voetstappe van die vader wil gaan druk, en die grootste deel van die volk skei hom af van die Dawidiese dinastie. As koning Agab die gewoontes van uitlandse despote wil gaan invoer en Nabot se wingerd wat aan die koninklike paleis grens wil annekseer, al is dit teen s'kadevergoeding, dan weier die regte Israeliet, Nabot, en sê: „Mag die Here my daarvoor bewaar dat ek die erfdeel van my vaders aan u sou gee!” En as Agab, deur koningin Isebel aangedryf, deurtas en Nabot geregtelik laat vermoor — die volgende dag staan Elia en wag die koning op by sy nuwe besitting en kondig vir die koning in nie onduidelike taal die

oordeel van God aan oor hierdie regsverkragting.

Dis nie deur rykdom en aristokrasie, sê die Ou Testament, dat kultuur gebou word nie, dis deur sterk persoonlikhede, en deur 'n volk wat agter hulle staan.

III.

Die jong Afrikaanse kultuur het tot nou toe sy vernaamste uitdrukkingsmiddel gevind in die woord, die taal, die geskrif. Daar mag nog baie ander uitdrukkingsmiddels bykom op die lang duur. Maar die vraag kom tog op: „Is eie taal en eiesoortige letterkunde voldoende uitdrukkingsmiddel vir 'n eie kultuur, of moet daar nog allerlei uitings soos kuns en wetenskap bykom voordat van 'n eie kultuur gepraat kan word?”

Die antwoord is: eie taal en eiesoortige letterkunde is amper die enigste kultuuruitings van Israel gewees. Skilderkuns en beeldhoukuns het hul by Israel nouliks kan ontwikkel; die verbod van afbeeldings van die Godheid te maak of van aan kreatuurlike wesens verering te bewys het blykbaar hierdie kultuuruitings in die pad gestaan. Eie boukuns het Israel nie gehad nie. Salomo moes vir sy paleis en tempelbou uitlandse argitekte laat kom, en selfs die Tempel, Israel se spesiale en sentrale heiligdom, gee in plan en inrigting talryke bewyse dat die gemaak is vernaamlik na Egiptiese en Fenisiese voorbeelde. Israel se staatsinrigting was so eenvoudig, so onontwikkeld, so weinig verskillend van die van die omliggende volke, dat ook hierin geen spesiale kultuuruiting te sien is nie. Ook Israel se wetgewing vertoon, by kenmerkende verskille, tog sterk ooreenkomste met die van Babilonië en Assirië. In filosofiese denkkrag, altans in logies uitgedagte sisteme van wêreldverklaring, staan Israel ver agter by 'n antieke volk soos die Grieke.

Dis alleen die woord waarin Israel groot gewees het. Die gesonge woord, die gesproke woord en die geskrewe woord. Die bundel Israelitiese gedigte wat in die Psalmboek bewaar is, is reeds genoeg om ons die hoë poëtiese vermoë van Israel se digters te laat besef. En die enkele reste van poëtiese letterkunde wat buite die Psalmboek

in die Ou Testament bewaar is (b.v. die Lied van Debora, die Klaagsang van Dawid op Saul en Jonathan) doen ons van harte betreur dat daar nie meer sulke përels uit die profane poëtiese skatte van Israel bewaar gebly het nie. Die liedere van Sion was blykbaar beroemd in die Ou Ooste, soos Psalm 137 laat verstaan. Die tegniese opskrifte bowe die Psalms wys op 'n baie ontwikkelde tempelsang en -musiek. Die soorte literatuur wat in die Ou Testament verteenwoordig is, is legio. Van letterkundige standpunt is die Ou Testament wel een van die merkwaardigste boeke in die wêreld, 'n biblioteek in die klein. Israel se vertellers moet meesters in die vertelkuns gewees het. Israel se geskiedskrywers het 'n sielkundige insig gehad en 'n besef van die groot leidende gedagtes in die geskiedenis wat ons nêrens anders so vind in die Oudheid nie. En in die getuïenisse van Israel se profete vind ons die taalvermoë tot sy hoogste uitdrukkingskrag opgevoer; hulle godsdienstige getuïenisse verhef sig keer op keer tot poësie van die sterkste uitbeeldings-, oortuigings- en ontroeringskrag.

Taal- en letterkunde was die vernaamste uitdrukkingsmiddels van Israel se kultuurvermoë; en blykbaar het dit 'n voldoende uitingsmiddel gevorm om Israel se kultuur onsterflik te maak. Israel lewer die bewys dat die woord alleen reeds draer en ondersteuner kan wees van 'n sterk eie kultuur.

— — — — —

'n Paar jare gelede was daar 'n verteenwoordiger van die oorseese kultuur hier in die land en hy het gesê dat die enigste kans vir Suid-Afrika om 'n kultuurland te word, was: om die beslag wat die Bybel op die volk gehad het en nog het, op te hef. „Ban die Bybel, en laat onderwys die plek inneem van die Godsdienst.” Ook afgesien van hierdie stem uit die vreemde, kry mens partykeer die indruk dat altans 'n deel van die jong Suid-Afrika sy kultuur wil gaan bou sonder die Godsdienst. So kom die vraag tot ons: „Is religie 'n skadelike element by kultuuropbou of is dit 'n onmisbare element?”

In sekere sin was dit geen vraag in die antieke wêreld nie. Die volkere van die Oudheid was almal min of meer wat Paulus van die Atheners gesê het: in elke opsig baie godsdienstig. Die veelheid van altare wat Paulus in die strate en op die pleine van die hoofstad van Ou Griekenland gesien het, kon mens seker in nie minder mate sien in die stede van Babilonië, Assirië, Egipte en Kanaän. En die beste kunsprodukte het mens juis in die heiligdomme van die ou wêreld kan aanskou. Religie, vernaamlik in die vorm van openbare Godsverering, cultus, was 'n vanselfsprekende element indien nie die hooffaktor van die Oud-Oosterse kulture temidde waarvan die volk van Israel ontstaan en geleef het.

Maar wat elders vanselfsprekend was, het Moses tot 'n bewuste, opsetlike element en feitelik tot die fondament van Israel se kultuur gemaak. Die bogenoemde Kastein druk dit so uit: „Moses het in Egipte gesien, dat onvryheid en ongeregtigheid samegaan, en dat beide die resultaat was van 'n godsdienstvorm en religieuse voorstellings wat nie die syne nog die van sy volk was of mog wees nie, en Moses het vryheid en geregtigheid en mensewaarde alleen veilig gesien in heilige afhankelikheid van 'n enige, onsigbare, onafbeeldbare God.”

Inderdaad Moses het gesien dat die onvryheid waarin sy volk verkeer het, nou samehang met die despotisme van die Egiptiese koningskap, wat weer sy ruggesteun gevind het in die despotiese willekeur van die Egiptiese gode. En hierdie onvryheid het allerlei ongeregtigheid meegebring, onregverdigheid van die oorheersers jeens die onderdrukte volk, maar ook ongeregtigheid onder sy eie volksenote onderling.

Was Israel in Egipte gebly, nooit sou dit 'n kultuurmag van enige betekenis geword het nie; die volk sou, soos so baie ander nomadestamme wat in Egipte ingetrek het, opgelos geword het in die volkeremengsel van die Oostelike grensdistrikte. En nooit sou Moses die krag gevind het en die moed tot die groot daad van bevryding van sy volk uit die land van die oorheersers, had hy nie in daardie daad 'n heilige roeping gesien wat met Goddelike

geweld tot hom gekom het. Welbewus het Moses die toekoms van sy volk dan ook gestel op sy besondere Godsgeloof; hulle moes wees „'n koninkryk van priesters, 'n heilige nasie”. Die ganse aarde is van God, maar hulle sou wees 'n spesiale, persoonlike besitting van die God van die ganse aarde. Dit is Moses se ideaal, wat by die Sinaï aan sy volk word oorgebring. Met 'n variasie op die versreël van die groot Duitse digter Goethe („ek het my lewe op 'n niks gestel”), sou mens van Moses kan sê: hy het die lewe, die bestaan en die toekoms van sy volk gestel op hulle verhouding tot God.

So is Israel se kultuur onlosmaaklik verbonde met sy besondere Godskennis en Godsverhouding en Godsvertroue. Dis alleen dit wat die volk 'n eie rol laat speel het in die wêreldgeskiedenis. Israel het nie uitgemunt in boukuns of skilderkuns, nie in filosofiese denkarbeid of in strategiese of diplomatieke grootheid nie. Die opgrawings bewys dat in materiële kultuur die besetting van Kanaän deur Israel 'n agteruitgang was. En tog het Israel die land Kanaän tot 'n naam gemaak wat 'n wêreld van gedagtes en geestelike kragte verteenwoordig in die geestesgeskiedenis van die mensheid tot vandag toe.

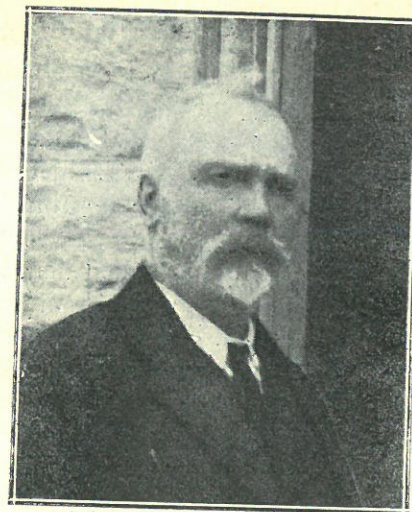
Wat sê dit vir ons? Ons mag die Afrikanervolk natuurlik nie somar met die Israelitiese volk vereenselwig nie; dit sou oormoed wees. Ons het geen reg om ons die uitverkore volk van die moderne tyd te beskou nie; dit sou dwaasheid wees. Maar ons kan uit Israel se geskiedenis die bewys ontvang dat Godsdienst 'n kultuurmag van die eerste rang kan wees. En nooit sal ons ons kultuurstryd met beter gevolg voer dan wanneer ons dit kan sien as 'n heilige roeping, as Gods wil oor ons en met ons. Egte kultuur is geïnspireerde kultuur, kultuur gedra deur roepingsbesef.

Dit mag soms lyk of Godsdienst en kultuur teenstrydige magte is. As ons in die profetiese geskrifte lees hoe sterk die profete te keer gaan teen die kultuurvoortbrengsels van hulle tyd, dan is dit asof hulle van geen kultuur wil weet nie. Dit is egter slegs skyn. Ongetwyfeld was daar groepe in Oud Israel wat kultuur-

vyandig was. Daar was die sekte van die Regabiete wat die nomadiese ideaal verteenwoordig het, wat wynbou, koringbou en vaste wonings verwerp het en alleen van vee-teelt en in tente geleef het soos hulle vaders in die woestintyd. Verwant met hulle was die groep van die Nasireërs, wat die skeer van die hare en die gebruik van enige voortbrengsels van die wingerd altans vir 'n tyd nagelaat het. Maar die profetiese persoonlikhede wat Israel se geskiedenis gedra het, was nog Regabiete nog Nasireërs. Hulle het die seënings van die kultuurland Kanaän nie verwerp nie, intendeel het hulle die aantreklike skildery gegee van 'n Israel waarvan elke lid gelukkig lewe onder sy wynstok en vyeboom, 'n Israel ook waarheen al die rykdomme van die volkere oorland en oorsee saamstroom. Hulle sien in die toekoms 'n nuwe Jerusalem, 'n stad skitterender nog as wat die ou Jerusalem ooit gewees het. Dis alleen die uitwasse van die kultuur wat hulle bestry het, en die ontgoddelikte kultuur wat hulle veroordeel het.

So kan ook vir ons die Godsdien behalwe stuwkrag van ons kultuurstryd ook korrekatief daarvan wees. Die heilige roepingsbesef bewaar vir verslapping in die stryd. En die heilige tug, wat die waaragtige Godsdien meebring, bewaar ons vir uitwasse, vir kultuur-vergroeiings, vir kreatuurvergoding, vir ontgoddeliking van 'n aarde wat, met die geloofsoog gesien, vol is van die heerlijkheid van die Heer.

B. Gemser.

JOACHIM PETRUS PRINSLOO.

Joachim Prinsloo is gebore op 14 Desember 1864 in die distrik van Pretoria op die plaas Rietfontein No. 6, waar hy opgegroeï het. Later was hy woonagtig in die Heidelbergse, vanwaar hy in 1916 getrek het na Vergeenoe, distrik Bethal. Daar het hy bly woon tot met sy dood op 18 Augustus 1934.

Joachim Prinsloo of, soos hy alom bekend was, oom Achim, was 'n welbekende figuur in Oostelike Transvaal. Sy forse gestalte, sy sterk stem, sy onverskrokkenheid om reguit sy opinie uit te spreek sonder mensevrees, sal baie gemis word. Vir sy kerk en veral vir die gemeente van Eendracht was hy 'n steunpilaar. In tye van woelinge op kerklik gebied het hy pal bly staan en homself opgeoffer. Sedert 1890 het hy diens gedoen as kerkraadslid, eers in Pretoria as diaken, later op Trichardtsfontein as ouderling en sedert die afstigting van Eendracht het hy onafgebroke as ouderling en voorleser van Eendracht-gemeente opgetree tot in 1933 toe hy sy amp neergelê het. Veral die gemeente van Eendracht sal sy naam in dankbare herinnering bewaar.

Joh. Dreyer.

HET PAULUS VIR JESUS GESIEN?

In die lewe van Paulus het die Verheerlikte Christus op die voorgrond gestaan. Want dis die verheerlikte Christus wat hom voor die poorte van Damaskus tot insig gebring het. So verlang Paulus ook om met die verheerlikte liggaam uit die hemele bekleed te word. Ons kan dit goed begryp, want Paulus was 'n swak en sieklike man. Die naam Paulus is eintlik 'n bynaam, wat beteken „die kleintjie”, sodat die volle naam van Paulus was Saulus Paulus, wat dan beteken, „Saulus die Kleintjie”. Paulus het met Christus intiem kennis gemaak, nadat hy deur die dood heengegaan het, en as verheerlikte Christus na die hemel gevaar het.

Vir Paulus se hele verdere lewe was die Damascus-ervaring alles-beslissend. Hier het hy tot bekering gekom. Lukas, die geskiedskrywer, maak van die gebeurtenis driekeer korteliks melding, Hd. 9-8, Hd. 22, Hd. 26, 13-20. Ons sou baie graag 'n vollediger verslag wou besit van die bekering van die groot Heiden-apostel. Maar in so'n beperkte beskrywing as Hd. 9 is dit natuurlik nie moontlik nie.

Laat ons in hoofsaak die geskiedenis oorsien: Paulus het in Jesus 'n misleier gesien, wat Sy einde gevind het aan die kruis. Hy, as opregte Jood, het Jesus gehaat, wat in sy oog van die Joodse Messiasverwachting 'n parodie en spot gemaak het. Jesus is dood, maar Sy misleide volgelinge moet uitgeroei word. Opdat die Messiashoop van sy volk sal bly lewe, moet die arme misleide disiepele van Jesus sterwe. Daarom is Paulus op pad na Damaskus, om die Christene daar uit te roei. Om een of ander rede het 'n aansienlike aantal Christene hulle binne die mure van hierdie stad teruggetrek, en Paulus het geweet dat hy hier, buite die strenge toesig van die Romeinse owerheid, beter kans het, om die Christene te vervolg.

Maar voor die poorte van Damaskus het die Jesus, wat hy gedenk het, wat dood was, aan hom verskyn. Van dié oomblik af was Jesus nie meer vir hom 'n misleier wat dood is nie, maar 'n God wat lewe.

Hoe moet ons hierdie gebeurtenis begryp? Was daar enige voorbereiding in die siel van Paulus vir hierdie groot verandering in sy lewe? Of het dit geheel skielik en onverwags gekom? In verband hiermee is dit van belang om ook te vra, of Paulus vir Jesus gesien het, voordat Hy gekruisig is?

'n Duitse Theoloog, Johannes Weiss, meen dat daar in die siel van Paulus 'n voorbereiding was vir hierdie gebeurtenis. Hy sou voorheen 'n noukeurige kennis gehad het van die persoon en leer van Jesus, en sou seker ook die argumente en teen-argumente aangehoor het omtrent Jesus. Hy sou waarskynlik ook die apostels van Jesus geken het. Weiss meen dat Paulus reeds half-oortuig was, toe hy met 'n lastige gewete die Christene nog vervolg het. Dan is die persoonlike verskynning van Jesus aan Paulus die laaste, maar ook beslissende stap in die oortuiging van Paulus.

Ons kan nie met Weiss instem nie, want Paulus sou nie so vurig gewees het in sy vervolging van die Christene, deur wie hy reeds half-oortuig was nie. Paulus sê self dat hy vasberade was in sy vurige vervolginge. Paulus was dus oortuig dat hy geywer het vir 'n heilige saak. Die Christenbeweging sou, volgens sy mening, uitloop op 'n verspotting en versmading van die Joodse Messias-verwachting. Daarom moet die beweging in die kiem gesmoor word.

En tog is dit baie waarskynlik dat Paulus vir Jesus persoonlik gesien het, voordat Jesus as die verheerlikte Christus aan hom verskyn het, by Damaskus. Vir die verstaan van Paulus se bekering en sy verhouding tot Christus as Saligmaker is dit van belang om te weet of Paulus vir Jesus gesien of persoonlik geken het. As ons dit aanneem dat Paulus vir Jesus voorheen gesien het, dan word allerlei moeilikhede in verband met die Damascus-ervaring opgelos.

Vgl. hierby 1 Kor. 15, 5-8. Paulus noem as getuies, wat die Here gesien het en wat dus getuig dat hy leef; vir Petrus, Jacobus, die twaalf disiepele en ook meer as vyfhonderd broeders tegelyk. Daarna noem hy homself

(1 Kor. 15,8) ook as 'n getuie wat kan getuig dat Jesus leef. Duidelik is dit dus, dat Paulus sy eie getuienis gelik stel met die van die ander disiepele, wat die Here wel persoonlik geken en gesien het. Maar die eintlike vraag, waar dit op aankom, is hier: Hoe sou Paulus uit die ervaring kon getuig het, dat Jesus leef, as hy nie geweet het, dat dit Christus was, wat aan hom verskyn het nie. En hoe sou hy Jesus herken het, as hy Jesus nie voorheen gesien het nie?

Ons mag dus aanneem, dat Paulus vir Jesus voorheen gesien het en dat Jesus 'n onuitwisbare indruk op hom gemaak het, sodat hy by die Damaskus-ervaring Jesus dadelik herken het, as die Jesus wat hy voorheen gesien het.

In 1 Kor. 9:1 lê Paulus daar ook nadruk op dat hy vir Jesus gesien het. Hy vergelyk sy apostelskap hier met die van die ander apostels: „Het ek nie Jesus Christus onse Heer gesien nie?” As die ander Apostels die Here gesien het, Paulus ook!

By Damaskus gryp Christus hom aan. Hy hoor Sy Woorde, ken Sy stem, en herken die Jesus, wat hy gesien het, wat dood was, maar nou is hy oortuig dat Jesus leef. Hy het homself voorheen gesien. Hy is gekruisig. En dis dieselfde Jesus wat lewe. Hierop is, soos op 'n onwankelbare fondament, die hele verdere lewe van Paulus gebou! So sê Weiss dan ook: „Die visioen en bekering van Paulus is sielkundig onverklaarbaar, tensy ons aanneem, dat Paulus diep, werklik en lewendig onder die indruk was van die menslike persoonlikheid van Jesus”.

Paulus glo dat Christus leef, op dieselfde grond en ervaring as wat Petrus, Jacobus, e.a. dit glo. Petrus, Jacobus e. a. glo dit omdat hulle in die Opgestane, die Jesus herken het, wat hulle voorheen geken het. Op dieselfde grondslag berus ook die geloof van Paulus. In die persoon wat aan hom verskyn het by Damaskus het hy Jesus herken, wat hy weet, wat gekruisig was, en daarom weet hy dat Jesus leef.

Eendracht.

S. P. van Rensburg.

PSALM 8.

1.

Daar is geen land so ver of woest geleë,
Geen strande, Heer, of wilde waterweë,
Geen hemelsfeer in U oneindigheid
Of orals blink U Naam en majesteit.

3.

As ek, O Heer, U nagtelike hemel
Daarbo aanskou, die tint en glans gewemel;
Hoe, deur U toeberei, die skugter maan
Met stille gang oor sterrevelde gaan —

4.

Wat is die mens dan dat U hom gedink het,
Die mensheid wat U so ryk beskink het?
Met eer en heerlikheid is hy gekroon,
Skaars minder as die eng'le om U troon.

(Beryming van *Totius*.)

Liefdeloos is goddeloos, want God is liefde.
Prof. Jonker.

Hierdie boek (die Bybel) sal jou ver van die sonde
hou of die sonda sal jou ver van hierdie boek hou.

Die dag van die dood wat jy vrees, is die geboorte-
uur van die ewigheid. — *Seneca.*

WYNAND JOHANNES LODEWIKUS OPPERMAN.

Hy was van die stille werkers wat sy kragte gegee het aan die opbou van die kerk. Op 11 Augustus 1865 is hy in die distrik Pretoria gebore, en in 1887 getroud met Isabella M. Bloem. In die jare 1902—1915 het hy as kerkraadslid van Potchefstroom gedien, en in die tyd het hy geywer om die mense daar gunstig te stem vir die opleiding van ons eie predikante. Daarna het hy na Bloemhof getrek waar hy hierdie gemeente help stig het en van 1916—1924 as ouderling gedien het. In 1924 is hy oorlede.

S. P. E.

OORGAWES.

*

„O, Lord! break me, take me, make me.”

(John Knox.)

*

O! Here, *breek* in my die trotse Eie Ek;

Verskeur die yle kleed van eie goeie daade,
Waarmee ek, sondig mens, my naaktheid wil bedek,
En laat ek enkel steun op onverdiend genadel

*

O! Here, *breek* in my die liefdelose hart,

So vol van jaloesie, afgunstige gedagte,
Waardeer ek menig een veroorsaak diepe smart.
Verbreek in my vir goed die bouse, helse magte.

*

En *neem* my dan, o Heer! so sleg as wat ek is,

Ontsondig my gemoed van all' onreine vlekke,
Ek gee m' aan U geheel in voorspoed en gemis
Opdat U Middlaarsbloed my skuld vir God bedekke.

*

Neem al wat ek besit: my tyd, my geld, my goed,

My liggaam, siel, gemoed; my gees met al sy kragte.
Neem en gebruik my, Heer 't is goed al wat U doet:
Neem vol besit en heers, selfs ook oor my gedagte.

*

Maak my 'n nuwe mens — die oue mens is dood —

Gewillig instrument om na U wil te handel.
Gebruik my in U diens, dat ek U liefde groot
Verheerlik 't allen tyd in al my lewenswandel.

*

Maak my soos Jesus was: so heilig, trou en goed

Dat ek my medemens, my vyand selfs beminne,
'n Draer van die kruis, gewillig om my bloed
Te stort vir Hom, opdat ek siele vir Hom winne.

W. P. J. Pöen.

VERSWEEERDE MAAG

veroorzaak brandende pyne

MAAGSUUR. Suur is noodsaaklik vir die Vertering van voedsel. Somtyds word daar teveel Suur in die Maag aangefetref en dit veroorsaak dat daar sekere gedeeltes van die Maagvoering aangetas word.

SOOIBRAND. Hierdie is die ligste vorm van Oormatige Suur in die Maag. Die gevoel van 'n Brand in die Bors is 'n groot waarskuwing en moenie veronagsaam word nie. Nou is die tyd om werk te maak met die Diëet en Spysvertering om die ontwikkeling van Rou Sere te verhoed. **PANBANINE-POEIER** vernietig Maagsuur onmiddellik en stel die Iyer dus in staat om ernstige ontwikkelings te voorkom.

ERNSTIGE PYN. Die groot verskil tussen gewone Slegte-Spysvertering en 'n Versweerde Maag is die aanwezigheid van ernstige Brandpyne by laasgenoemde siekte. Hierdie pyn is 'n teken dat die kragtige Suur die Maagvoering aantast. Die Maagsenuwees skreeu as 't ware (die pyn) en daar is wesenlike gevaar dat oop Sere in die Maagvoering gevreet kan word.

ROU SERE OP DIE MAAGKROP. Hierdie siekte is in werklikheid die daarsyn van oop wonde in die Voering van die Maag, veroorsaak deur die Oormatige Suur. Die ontdekking wat daar gedurende die laaste paar jare gemaak is, dat deur die beheer van die Maagsuur, die Rou Sere nes enige ander wonde kan genees, het 'n groot vermindering in operasiegevalle vir hierdie siekte teweeg gebring. Duisende mense word die wêreld deur, deur medisyne alleen genees. In Suid-Afrika is al honderde deur die **PANBANINE-BEHANDELING** genees.

„DANK DIE VADER.” Mevr. H. J. Storm, P.K. Fouriesburg Weg, O.V.S., was vir 16 jaar lydende genees. Sy het toe al soveel geld gespandeer dat sy verdere moeite om genees te word as 'n ydele geldverkwisting beskou het. Tien maande gelede het sy haarself geheel-en-al genees verklaar deur die **PANBANINE-BEHANDELING**. Op 16/10/'32 het sy absolute goeie gesondheid gerapporteer, sy kan enigiets eet en is so dankbaar dat sy onderneem het om enige Iyer wat nog twyfel te antwoord as hy of sy aan haar skrywe.

PANBANINE-POEIER. Prof. Hugh Maclean van die St. Thomas Hospitaal het 'n Poeier gemaak om Suur te beheer. Hierop werd 'n verbetering aangebring deur die Vienna-navorsers. Daar werd toe 'n Colloidal aarde (grond) bygevoeg om winde en giftowwe op te suig. **PANBANINE-POEIER** is die verbeterde formula. Geen ander dergelyke Poeier kan daarmee vergelyk word in mediese kragdadigheid nie.

PRYS. **PANBANINE-POEIER** kos 2/6 en 7/6 by alle aptekers. Volle besonderhede omtrent Diëet en die volle **PANBANINE-BEHANDELING** vir ernstige gevalle van Rou Seerplekke op die Maag of aan die Kleinderm, vergesel elke pakkie poeier, asook gesaghebbende informasie insake die moderne Behandeling van Oormatige Suur, Sooi-brand en Maagswere.

Die Potchefstroomse Universiteitskollege vir Christelike Hoër Onderwys

(Universiteit van Suid-Afrika.)

Opleiding word verskaf vir die volgende graad- en diploma-kursusse:

Fakulteit van Lettere en Wysbegeerte: B.A., B.A. in Regsvakke (vir kandidate wat later vir L.L.B. wens te studeer), M.A.

Fakulteit van Wis- en Natuurkunde: B.Ss., M.Ss.

Fakulteit van Opvoedkunde: Hoër Onderwys Diploma, M.Ed.

Fakulteit van Teologie: B.D., M.Div.

Fakulteit van Handelswetenskap en Administrasie: B.Econ. (Staats-administrasie en Maatskaplike studies). M.Econ.

Voorsiening word verder gemaak vir die Eerste-jaars-eksamen van die B.Sc.-kursusse in Landbou, Medisyne en die Ingenieurs-vak.

Beurse van hoogstens £25 p.j. word toegeken aan studente wat die Matrikulasie of latere eksamens in die eerste klas aflê. Verder word 'n beperkte aantal leningsbeurse van hoogstens £30 p.j. elke jaar beskikbaar gestel.

Losiegeld: £48.10.0 per jaar (was ingesluit).

Nadere besonderhede word op aanvraag verstrek deur

DIE REGISTRATEUR, P.U.K. vir C.H.O., POTCHEFSTROOM.

Die Suidafrikaanse Onderlinge Lewensversekering Genootskap

beter bekend as

„Die Ou Mutual”

verskaf

VOLKOME SEKURITEIT.

Fondse meer as £24,000,000.

OUERDOMSPENSIOENE en **SPESIALE ONGESKIKT-HEIDSVORDELE** toegestaan op al ons Polisse vir Predikante. Rig asseblief al U navrae vir kwotasies aan:—

MUTUAL GEBOUE,

Posbus 5, PRETORIA.

Superintendent van Agentskappe.

W. H. BRUMMER.

By die
eerste
rilling—
neem 'n
**MOSTERD
BAD**

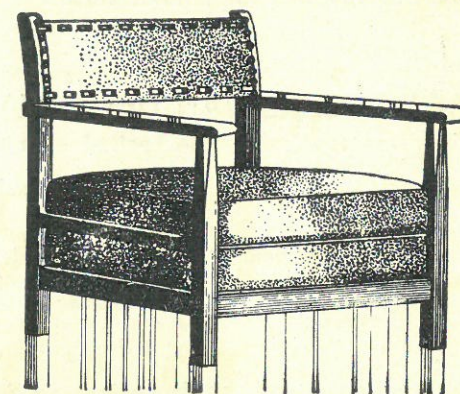
Twee of drie eetlepels Col-
man se Mosterd, met 'n
bietjie koue water vermeng,
in 'n goeie warmbad. Uit-
stekend vir Verkoue, Koud-
heid, Rumatiese pyne, en Ver-
moeidheid, ens. Goeie eerste
hulp behandeling vir Stuipe.
Gebruik 'n Mosterdpleister
om Lendepyn, Brongitis, Ko-
liek en Senuwee-pyne te ver-
lig.

Pragtige en Vertroubare HUISRAAD
teen Klein Maandelikse Paaiemente.

Arm-
stoel
slegs
15/-,
per
maand.

Spoor-
vrag
VRY.

Verpak-
king
VRY.

Arm-
stoel
slegs
15/-,
per
maand.
Op-
ber-
ging
VRY.

Ons Fraai Geïllustreerde Katalogus Vry op aanvraag.

ELLIS & KIE
"DIE MEUBELHOEK"

Markstraat hoek Sauerstraat.

Posbus 5359.

JOHANNESBURG.

Kanker en In- en Uitwendige Gewasse Hul Oorsaak en Behandeling.

Hierdie hoogs interessante boek wat gratis en posvry aan u gestuur word op ontvangs van 'n briefkaart, verklaar duidelik die oorsaak van in- en uitwendige gewasse en hoe om hulle baas te raak.

Die volgende is 'n seleksie van die lys van hoofstukke:
VRY AAN LESERS VAN DIE ALMANAK:

Die Beperkinge van Snykunde.
Party Dokters Teenstanders
van Operasies.

Wat Kanker is.
Waarom die Liggaamsselle
Ontbind.

Nadelige Kookmetodes.
Gewone Kookmetodes.
Gewone Foute in Diët.
Stawing van Ons Bewering
deur

Noodsaaklike Voedingbestand-
dele, Geneeskundiges.
Die Hoofminerale van die
Liggaam.

Dele wat Selde Aangetas word.
Die Tiemus-klier.

Die Leeftyd waarop kalk
versamel.
Kalium Veroorsaak Kalk-
afskeiding.

Groot Waarde van Kalium.
Liggaamsdele Onderhewig
aan Kanker.

Hoe 'n Dokter U Kan Help.
Hoe om Kanker te Vermy.
Aantal Sterfgevalle aan
Kanker.

Behandeling van Rumatiek.
Aarverkalking en Oudag.
Bloedarmoede, Suikersiekte
en Kropgeswel.

Belangrike Punte om
te onthou.

Moenie uitstel nie, maar stuur nog vandag u aansoeke in om 'n gratis boek. Stuur net 'n briefkaart aan die Sekretaris, E. J. Adcock, Beperk, Aptekers, Posbus 198, Krugersdorp. (Enigste agente in Suid-Afrika vir „DIE KALIUM KIE”, 50 Twickenham, Middlesex.)

BARCLAYS BANK

(DOMINION, COLONIAL and OVERSEAS.)

waarmee ingelyf is

Die Nasionale Bank van Suid-Afrika, Beperk.

Hoofkantoor: 54 LOMBARDSTRAAT, LONDEN, O.S. 3.

Plaaslike Hoofkantore in Suid-Afrika:

PRETORIA EN KAAPSTAD.

Plaaslike Komitee vir Rhodesië: Bulawayo.

Hoofagent vir die O.V.S.: Bloemfontein.

Die Hoofkantoor in 1891 van

De Nationale Bank der Zuid-Afrikaansche Republiek Beperkt.

**Diens vir Reise en Handel deur die Hele Wêreld.
Vaste Depositos en Spaarbankrekeninge Geopen.
Boedel- en Kurator-Besigheid word Onderneem.**